

T.C.
ADALET BAKANLIĞI
EĞİTİM DAİRESİ BAŞKANLIĞI

YARGI MEVZUATI BÜLTENİ

Bültenin Kapsadığı Tarihler 13 - 26 Ekim 2009	Yayımlandığı Tarih 27 Ekim 2009	Sayı 427
---	---	--------------------

İÇİNDEKİLER

- [Radyo, Televizyon, Video ve Birleşik Cihazlardan Alınacak Ücretlerin Tespitine İlişkin 20/12/2004 Tarihli ve 2004/8331 Sayılı Kararnamenin Eki Kararda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Ekli Kararın Yürürlüğe Konulmasına Dair 2009/15482 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı](#) (R.G. 17 Ekim 2009 – 27379)
- [“2010 Yılı Programı” ile “2010 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar”ın Kabulü Hakkında 2009/15513 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı](#) (R.G. 17 Ekim 2009 – 27379 Mükerrer)
- [Millî Savunma Bakanlığı Sevk Tehiri İşlemleri Yönetmeliği](#) (R.G. 17 Ekim 2009 – 27379)
- [Türkiye Adalet Akademisi Başkan ve Başkan Yardımcıları Adaylarının Seçilme Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmelik](#) (R.G. 26 Ekim 2009 – 27388)
- [Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Eski Hükümlü İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik](#) (R.G. 26 Ekim 2009 – 27388)
- [Gıda ve Yem Amaçlı Genetik Yapısı Değiştirilmiş Organizmalar ve Ürünlerinin İthalatı, İşlenmesi, İhracatı, Kontrol ve Denetimine Dair Yönetmelik](#) (R.G. 26 Ekim 2009 – 27388)
- [Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulundan 2802 Sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 21 inci Maddesine Göre 2 Yıllık Yükselme Sürelerini Aldıkları Aylıkta Ağustos 2009 Dönemi Sonuna Kadar Bitiren Adli Yargı Hâkim, Cumhuriyet Başsavcı ve Savcıları ile İdari Yargı Hâkimlerinin Adlarını Belirtir Listeler](#) (R.G. 17 Ekim 2009 – 27379)
- [Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulundan 30/4/2009 Tarihi İtibari ile 1 inci Dereceye Yükselip 2802 Sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 32 nci Maddesi Uyarınca 30/4/2009 Tarihinden Geçerli Olmak Üzere İlk Defa Birinci Sınıf İncelemesine Tabi Tutulan Adli Yargı Hâkim, Cumhuriyet Başsavcı ve Savcıları ile İdari Yargı Hâkiminin Adlarını Gösterir Liste](#) (R.G. 20 Ekim 2009 – 27382)
- [Anayasa Mahkemesinin E: 2006/129, K: 2009/19 \(Yürürlüğü Durdurma\) Sayılı Kararı](#) (R.G. 13 Ekim 2009 – 27375)

- [Yargıtay 2. Hukuk Dairesinden 1 Adet Karar \(R.G. 15 Ekim 2009 – 27377\)](#)
- [Yargıtay 7. Hukuk Dairesinden 1 Adet Karar \(R.G. 21 Ekim 2009 – 27383\)](#)
- [Yargıtay 18. Hukuk Dairesinden 2 Adet Karar \(R.G. 21 Ekim 2009 – 27383\)](#)
- [Yargıtay 21. Hukuk Dairesinden 1 Adet Karar \(R.G. 21 Ekim 2009 – 27383\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Uysal ve Osal/Türkiye\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Yakut ve Diğerleri/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Lütfüşah Kelekçiler\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Özcan/Türkiye Davası\)](#)
- [İnsan Hakları Mahkemesi Kararı \(Münire Demirel/Türkiye Davası\)](#)
- [Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ \(Sayı: 2009/7\) \(R.G. 16 Ekim 2009 – 27378\)](#)
- [Sağlık Bakanlığında Yataklı Sağlık Tesislerinde Acil Servis Hizmetlerinin Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Tebliğ \(R.G. 16 Ekim 2009 – 27378\)](#)
- [Adalet Bakanlığında Münhal Noterlik İlanı \(R.G. 15 Ekim 2009 – 27377\)](#)
- [Adalet Bakanlığı Merkez ve Taşra Birimleri Faks Server Numaraları](#)

 [İçindekilere dön](#)

Bakanlar Kurulu Kararı

Karar Sayısı : 2009/15482

Radyo, televizyon, video ve birleşik cihazlardan alınacak ücretlerin tespitine ilişkin 20/12/2004 tarihli ve 2004/8331 sayılı Kararnamenin eki Kararda değişiklik yapılmasına ilişkin ekli Kararın yürürlüğe konulması; Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcılığının 5/8/2009 tarihli ve 10710 sayılı yazısı üzerine, 4/12/1984 tarihli ve 3093 sayılı Kanunun 4 üncü maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 18/9/2009 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Abdullah GÜL
CUMHURBAŞKANI

18/9/2009 TARİHLİ VE 2009/15482 SAYILI KARARNAMENİN EKİ

KARAR

MADDE 1 – Radyo, televizyon, video ve birleşik cihazlardan alınacak ücretlerin tespitine ilişkin 20/12/2004 tarihli ve 2004/8331 sayılı Kararnamenin eki Kararın 1 inci maddesinin birinci fıkrasının (6) numaralı bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

- “6- a) Radyo veya televizyon yayınlarını almaya yarayan cep telefonları % 8
b) Üzerinde radyo ve/veya TV veya bunların yayınlarını almaya yarayan

navigasyon cihazı bulunan;	
1- Kara taşıtları	% 0,8
2- Hava ve deniz taşıtları	% 0,01
c) Radyolu ve/veya TV'li ışıldak	% 8
ç) Radyolu ve/veya TV'li saat	% 8
d) Radyolu kulaklık	% 8
e) Radyolu fotoğraf makinesi	% 8
f) Radyolu adımsayar	% 8
g) Radyolu kalemler	% 8
ğ) Radyo ve/veya TV'li banyo sistemleri	% 8
h) Radyo/TV yayını alabilen navigasyon cihazları	% 8
ı) Radyo ve/veya televizyon eklentili koşu bantları	% 8
i) Radyo ve/veya televizyon eklentili buzdolapları	% 8
j) İnternet radyo cihazları	% 8
k) DVD-VCD player ve benzerleri	% 8
l) Radyo veya televizyon yayınlarını almaya yarayan set up box cihazları	% 16
m) FM tuner kartı	% 16
n) TV tuner kartı	% 16
o) MP3/MP4 çalar ve benzerleri	% 16
ö) Her türlü uydu alıcısı	% 16
p) Ev sinema sistemleri	% 16
r) Yukarıda sayılanların dışında kalan ve radyo ve/veya televizyon yayını almaya yarayan her türlü cihazlar	% 8”

MADDE 2 – Ticari ithalat maksadı dışında yurt dışından getirilecek renkli televizyon, siyah-beyaz televizyon, radyo, video, televizyon uydu alıcıları, birleşik cihazlar ile bunların dışında kalan radyo televizyon yayını almaya yarayan her türlü cihazlar için 1/12/2008 tarihli ve 2008/14397 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile belirlenen maktu tutarların uygulanmasına devam olunur.

MADDE 3 – Bu Karar 3/7/2009 tarihinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4 – Bu Karar hükümlerini Türkiye Radyo-Televizyon Kurumu Genel Müdürlüğünün ilgili olduğu Bakan yürütür.

[R.G. 17 Ekim 2009 – 27379]

 [İçindekilere dön](#)

Karar Sayısı : 2009/15513

Yüksek Planlama Kurulunun 12/10/2009 tarihli ve 2009/32 sayılı Raporu ile Bakanlar Kurulu'na sunulan ekli “2010 Yılı Programı” ile “2010 Yılı Programının Uygulanması, Koordinasyonu ve İzlenmesine Dair Karar”ın kabulü; 540 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 28 inci maddesine göre, Bakanlar Kurulu'nca 12/10/2009 tarihinde kararlaştırılmıştır.

Abdullah GÜL
CUMHURBAŞKANI

Recep Tayyip ERDOĞAN
Başbakan

C. ÇİÇEK   B. ARINÇ   A. BABACAN   M. AYDIN
Devlet Bak. ve Başb. Yrd. Devlet Bak. ve Başb. Yrd. Devlet Bak. ve Başb. Yrd. Devlet Bak. ve Başb. Yrd. Devlet Bakanı

H. YAZICI
Devlet Bakanı

F. N. ÖZAK
Devlet Bakanı

E. GÜNAY
Devlet Bakanı V.

F. ÇELİK
Devlet Bakanı

E. BAĞIŞ
Devlet Bakanı

S. A. KAVAF
Devlet Bakanı

C. YILMAZ
Devlet Bakanı

S. ERGİN
Adalet Bakanı

M. V. GÖNÜL
Milli Savunma Bakanı

B. ATALAY
İçişleri Bakanı

A. DAVUTOĞLU
Dışişleri Bakanı

M. ŞİMŞEK
Maliye Bakanı

N. ÇUBUKÇU
Milli Eğitim Bakanı

M. DEMİR
Bayındırlık ve İskân Bakanı

R. AKDAĞ
Sağlık Bakanı

B. YILDIRIM
Ulaştırma Bakanı

M. M. EKER
Tarım ve Köyüşleri Bakanı
Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı

Ö. DİNÇER
Çalışma ve Sos. Güv. Bakanı

N. ERGÜN
Sanayi ve

T. YILDIZ
Ticaret Bakanı

E. GÜNAY
Kültür ve Turizm Bakanı

V. EROĞLU
Çevre ve Orman Bakanı

2010 YILI PROGRAMININ UYGULANMASI, KOORDİNASYONU VE İZLENMESİNE DAİR KARAR

I. UYGULAMA

Tanımlar

MADDE 1- (1) Bu Kararın uygulanmasında;

- Bütçe kaynağı: Bütçe Kanunu ile tahsis edilmiş ödenekleri,
- Ek ödenek: Proje ödeneğini artırırken kuruluş bazında yılı yatırım programıyla kamu idarelerine tefrik edilen yatırım tavanını da artıran ilave ödenek tahsisini,
- Projeler arası ödenek aktarması: Proje bazında ödenek tavanını değiştirmesine rağmen kuruluş bazında yatırım tavanını değiştirmeyen ödenek revizyonunu,
- İz ödenek: Ekonomik konjonktür itibarıyla yatırımının durdurulmasına karar verilen ancak yatırım programında muhafazasında yarar görülen projelere tahsis edilen 1.000 TL tutarındaki ödeneği,
- Ulusal katkı payı: Avrupa Birliği fonlarından sağlanan yıllık finansmanın belli bir oranına karşılık gelen ödeneği,
- Toplu proje: Proje ve karakteristiği; makine-teçhizat, bilgisayar yazılım ve donanımı, idame-yenileme, bakım-onarım, büyük onarım, tamamlama, taşıt alımı, etüt-proje ile yayın alım ve basımı olan veya bunların bileşiminden oluşması uygun görülen projeyi,
- Toplulaştırılmış proje: Benzer nitelikteki alt projelerden oluşun ve amaç ve kapsamı itibarıyla toplu ödenek tahsis edilmesi uygun görülen projeyi,
- Proje parametreleri: Projenin; ad, yer, karakteristik, kümülatif harcama, süre (başlama-bitiş yılı), maliyet ve ödeneğini, ifade eder.

Kapsam

MADDE 2- (1) Bu Karar, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununa ekli (I), (II), (III) ve (IV) sayılı cetvellerde belirtilen kuruluşları, özelleştirme kapsamındaki kuruluşları (kamu payı yüzde elli (%50)'nin üzerinde olanlar), kamu iktisadi teşebbüsleri (KİT) ve bağlı ortaklıklarını, İller Bankasını, fon idarelerini, mahalli idareler ile diğer kamu kuruluşlarını kapsar.

Genel ilkeler

MADDE 3- (1) 2010 Yılı Programında yer alan ekonomik ve sosyal hedeflere ulaşmak amacıyla; makroekonomik politikaların, sektör programları ile bölgesel gelişme programlarının ve bunlarla ilgili yatırımların koordineli bir şekilde yürütülmesi esastır.

(2) 2010 Yılı Programı ve eklerinde yer alan yatırımların, hukuki ve kurumsal düzenlemelerin, sektör programlarının, ekonomik, sosyal ve bölgesel gelişme politikalarının ve bunlarla ilgili tedbirlerin uygulanması, koordinasyonu ve izlenmesi, görevli bakanlık ve kuruluşların her kademesince Programda belirtilen ilkelere uygun olarak hazırlanacak çalışma programına göre yürütülür.

(3) Bu çalışmalarda, Avrupa Birliği (AB) fonlarından finanse edilmek üzere, Avrupa Birliği Müktesebatının Üstlenilmesine İlişkin Türkiye Ulusal Programı, Stratejik Çerçeve Belgesi ve AB'ye uyum amacıyla hazırlanan diğer plan, program ve strateji dokümanlarında yer alan öncelikler doğrultusunda hazırlanacak projelerin, 2010 Yılı Programı ile uyumlu hazırlanması ve Türkiye tarafından sağlanacak ulusal katkı payının Yatırım Programı bütünlüğüne uygunluğu temin edilir.

(4) Programa ithal edilen projelerin finansmanı öncelikle kuruluşun programında yer alan diğer projelerin ödeneklerinden bu Kararda belirtilen esaslara göre yapılacak aktarmalarla sağlanır. Kuruluşların, ek ödenek taleplerini bütçe imkanlarını dikkate alarak acil ve zorunlu ihtiyaçları ile sınırlandırmaları esastır.

MADDE 4- (1) Programın uygulanmasında, yatırımların, bütçeler ile programlarda değişiklik ve aktarma yapılmayacak şekilde gerçekleştirilmesi ve sektörlerarası dengelerin bozulmaması temel ilkedir.

(2) 2010 Yılı Yatırım Programında yer almayan herhangi bir proje için harcama yapılamaz. Proje ödenekleri yatırım ile ilgili olmayan amaçlar için kullanılamaz. Proje ödenekleri arasında bu Kararda belirtilen esaslar dışında aktarma yapılamaz.

(3) 2010 Yılı Yatırım Programı uygulamalarında Dokuzuncu Kalkınma Planı, Orta Vadeli Program (2010-2012) ve 2010 Yılı Programı öncelikleri esas alınır.

(4) Yıllık Programda yer alan finansman ihtiyacının inşaat mevsimi de dikkate alınarak zamanında karşılanması ve gerekli kaynağın harcama programlarına uygun olarak kuruluşlara intikali için gerekli tedbirler Maliye Bakanlığı ve Hazine Müsteşarlığı tarafından alınır.

Toplu projeler ve toplulaştırılmış projeler

MADDE 5- (1) 2010 Yılı Yatırım Programında yer alan toplu ve toplulaştırılmış projelerde detay programların tespitinde aşağıdaki hükümlere uyulur:

a) Toplu projeler

1) Toplu projelerin yıl içindeki detay programları, kuruluşun bağlı veya ilgili olduğu bakanın, üniversitelerde rektörün ve diğer kurumlarda kurum üst yöneticisinin onayıyla tespit edilir. Detay programlara ait bilgiler Yatırım Programının Resmi Gazete'de yayımlanmasını müteakip 30 gün içinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bildirilir.

b) Toplulaştırılmış projeler

1) Tadat edilmeyen toplulaştırılmış proje yürüten kuruluşlar, alt proje seçimi ve ödenek tahsisinde uyacakları usul ve esasları belirler ve internet sitelerinin ana sayfalarında ilan ederler. Bu usul ve esaslara göre belirlenen alt projeler ve ödenekleri Yatırım Programının Resmi Gazete'de yayımlanmasını müteakip kuruluşun bağlı veya ilgili olduğu bakan, üniversitelerde rektör ve diğer kurumlarda kurum üst yöneticisi tarafından onaylanır. Belirlenen alt projeler ve ödenekleri en geç Şubat ayı sonuna kadar gerekçeleri ile birlikte Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bildirilir ve aynı anda internet sitesinde yayınlanır. Yatırım Programında müstakil proje olarak yer alması gereken projelerin toplulaştırılmış proje kapsamında bildirilmesi durumunda Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı söz konusu alt projenin ilgili detay programdan çıkarılması hususunu en geç 30 gün içinde kuruluşa bildirir.

2) Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) Başkanlığı bütçesinin sermaye transferi kapsamında yer alan toplulaştırılmış projelerinin alt projeleri, TÜBİTAK Başkanlığınca belirlenir ve alt projelerin listesi, projeleri destekleme gerekçeleriyle beraber, bilgi için her üç ayda bir Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir.

Yıl içinde programa proje alınması ve programdan proje çıkartılması

MADDE 6- (1) Yatırım Programına yıl içinde proje alınmasıyla ilgili taleplerden, maliyeti 50 milyon TL'ye kadar olanlar veya maliyetine bakılmaksızın 50 milyon TL'ye kadar harcama ile yılı içinde tamamlanacak olanlar Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın onayıyla; maliyeti 50-250 milyon TL arasında olanlar Yüksek Planlama Kurulunca; maliyeti 250 milyon TL'nin üzerindeki ise Bakanlar Kurulunca karara bağlanır.

(2) Yatırım Programından proje çıkarılmasıyla ilgili taleplerden maliyeti 50 milyon TL'ye kadar olanlar Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan, 50 milyon TL'nin üzerinde olanlar Yüksek Planlama Kurulu tarafından sonuçlandırılır.

Proje parametrelerinde yıl içinde yapılacak değişiklikler

MADDE 7- (1) 2010 Yılı Yatırım Programında yer alan toplu ve toplulaştırılmış projelerin detay programlarındaki değişiklikler ve bu itibarla ihtiyaç duyulacak ana proje grubu revizyonları ile toplu ve toplulaştırılmış proje tanımı dışında kalan diğer projelerin proje parametrelerinde yıl içinde yapılacak değişikliklerde aşağıdaki hükümlere uyulur:

a) Yer değişiklikleri;

1) Toplu projeler ile yatırım programında detayı tadat edilmemiş toplulaştırılmış projelerin alt projelerinde yer değişiklikleri Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bilgi vermek kaydıyla kuruluşun bağlı veya ilgili olduğu bakanın, üniversitelerde rektörün, diğer kurumlarda kurum üst yöneticisinin onayıyla yapılır. Diğer projelerde yer değişikliği talepleri yeni proje olarak değerlendirilerek 6 ncı madde hükümlerine göre sonuçlandırılır.

b) Proje adı ve karakteristik değişiklikleri;

1) Toplu projeler ile yatırım programında detayı tadat edilmemiş toplulaştırılmış projelerin alt projelerinde proje adı ve karakteristik değişiklikleri Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bilgi vermek kaydıyla kuruluşun bağlı veya ilgili olduğu bakanın, üniversitelerde rektörün, diğer kurumlarda kurum üst yöneticisinin onayıyla karara bağlanır. Diğer projelerde proje adı ve karakteristik değişiklikleri Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın onayıyla karara bağlanır.

c) Süre değişiklikleri;

1) 2010 yılında bitirilmesi programlanmış projeler hariç, süre değişiklikleri Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bilgi vermek kaydıyla kuruluşun bağlı veya ilgili olduğu bakanın, üniversitelerde rektörün, diğer kurumlarda kurum üst yöneticisinin onayıyla yapılır. 2010 yılında bitirilmesi programlanmış projelerde süre değişiklikleri Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakanın onayıyla yapılır.

d) Maliyet değişiklikleri;

1) İhale edilmiş projelerin sözleşme bedelinde (ihale bedeli) fiyat ve kur değişikliğinden kaynaklanan artış ile sözleşme bedelinin yüzde on (%10)'una kadar iş artışından kaynaklanan maliyet değişiklikleri Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bilgi vermek kaydıyla, kuruluşun bağlı veya ilgili olduğu bakanın, üniversitelerde rektörün, diğer kurumlarda kurum üst yöneticisinin onayıyla yapılır. Yüzde on (%10)'un üzerindeki iş artışından kaynaklanan proje maliyet değişikliklerinden proje maliyeti 250 milyon TL'nin altında olanlar Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın onayıyla, 250 milyon TL'nin üzerinde olanlar Yüksek Planlama Kurulu tarafından karara bağlanır. 2886 sayılı Devlet İhale Kanununa göre ihale edilmiş projelerde sözleşme bedelindeki iş artışından kaynaklanan oran yüzde otuz (%30) olarak uygulanır.

2) İhale edilmemiş projelerin maliyet değişiklikleri, maliyeti 250 milyon TL'nin altında olanlarda Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın onayıyla, 250 milyon TL'nin üzerinde olanlarda ise Yüksek Planlama Kurulu tarafından karara

bağlanır. Ancak proje maliyeti 100 milyon TL'ye kadar olanlarda maliyet değişiklikleri yüzde on (%10)'a kadar Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bilgi vermek kaydıyla, kuruluşun bağlı veya ilgili olduğu bakanın, üniversitelerde rektörün, diğer kurumlarda kurum üst yöneticisinin onayıyla yapılır.

3) Detayı tatad edilmemiş toplulaştırılmış projelerin alt projelerinde her türlü maliyet artışı ana proje maliyeti yukarıdaki sınırlara tabi olmak üzere kuruluşun bağlı veya ilgili olduğu bakan, üniversitelerde rektör, diğer kurumlarda kurum üst yöneticisi tarafından karara bağlanır.

4) Yıllık projelerin ödenek değişikliğinden kaynaklanan maliyet değişikliği kendiliğinden revize edilmiş sayılır.

e) Ödenek değişiklikleri;

1) Sektörlerarası ödenek aktarmaları ile GAP, DAP ve KOP kodlu projelerden diğer projelere yapılacak aktarmalar Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakanın; GAP, DAP ve KOP kodlu projeler arasındaki aktarmalar da dahil olmak üzere diğer her türlü aktarma ilgili kuruluşun bağlı veya ilgili olduğu bakanın, üniversitelerde rektörün, diğer kurumlarda kurum üst yöneticisinin onayıyla karara bağlanır.

2) Her türlü kaynaktan proje ödeneğine (toplulaştırılmış projelerin alt projeleri dahil) yıl içinde yapılacak toplam 50 milyon TL'ye kadar ek ödenek tahsisleri Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının bağlı bulunduğu Bakan onayı ile, proje bazında bu tutarı aşan ek ödenek tahsisleri Yüksek Planlama Kurulunca karara bağlanır. Ancak, döner sermaye gelirleri ve özel bütçeli kuruluşların Bütçe Kanununda belirtilen tahmini gelir tutarı üzerinde gerçekleşen finansman fazlaları ve bir önceki yıldan devreden öz gelirleri Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bilgi vermek kaydıyla kuruluşun bağlı olduğu bakanın, üniversitelerde rektörün, diğer kurumlarda kurum üst yöneticisinin onayıyla Yatırım Programında yer alan projelerle ilişkilendirilir.

3) 5018 sayılı Kanuna ekli (I) ve (II) sayılı cetvellerde yer alan kuruluşların ek ödenek talepleri, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan tarafından en geç Haziran ve Ekim ayları olmak üzere yılda iki defa değerlendirmeye tabi tutularak sonuçları kuruluşlara bildirilir.

4) Yatırım Programında iz ödenekle yer alan projelere yıl içinde ödenek aktarması, iz ödeneğe çekme gerekçeleri dikkate alınarak ve projelerin durumu gözden geçirilerek ilgili bakanın onayıyla yapılabilir. Bu yetki üniversitelerde ve diğer kurumlarda Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının bağlı olduğu Bakan tarafından kullanılır.

f) Bakanlar 5 inci, 6 ncı ve 7 nci maddeler kapsamındaki yetkilerinin (iz ödenekli projeler hariç) tamamını ya da bir kısmını alt birimlere, bağlı veya ilgili kuruluşlara devredebilirler.

g) 2010 Mali Yılı Bütçesine ek veya olağanüstü ödenek temin edilmesiyle ilgili kanun tasarılarının Maliye Bakanlığınca hazırlanmasından önce Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının olumlu görüşü alınır. Yatırımlarla ilgili değişiklik talepleri, proje ödenekleri ile ilişkisi kurulmadan, Maliye Bakanlığınca sonuçlandırılmaz.

h) Kuruluşların dış finansman (kredi ve/veya hibe) ile yürütecekleri projelerde, 4749 sayılı Kamu Finansmanı ve Borç Yönetiminin Düzenlenmesi Hakkında Kanun ve bu Kanuna dayanılarak çıkarılmış olan yönetmelikler ile Yıllık Yatırım Programında Yer Alan Projelere Dış Finansman Sağlanmasına İlişkin Esas ve Usullere Dair Tebliğ hükümlerine uyulur. Dış finansman kullanımlarının, Yatırım Programı ile ilişkilendirilmesi esastır.

i) Önceki yıl içerisinde kullanılmayan ve 2010 yılına devreden dış proje kredisi ödeneklerinin Yatırım Programı ile ilişkilendirilmesinde ihtiyaç duyulacak revizyon, bu maddedeki limitlere bakılmaksızın Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca sonuçlandırılır.

j) Bu maddenin (d) bendinde yer alan limitleri aşan revizyon taleplerinde mukayeseli keşif veya mukayeseli maliyet hesabı ile iş artışına ilişkin şartların ilgili mevzuatına göre gerçekleştiğini açıklayan gerekçe raporuyla birlikte Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına başvurulur. Bu maddenin (b), (c) ve (d) bentlerinde proje yapılabilirliğini etkileyecek

değişikliklerin neticelendirilmesinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, değişikliğin boyutunu da dikkate alarak yeni keşfe dayalı revize fizibilite raporu talep edebilir.

k) Kamulaştırma ödenekleri, Yatırım Programında proje olarak yer almaz ve kamulaştırma tertiplerine yapılacak her türlü ödenek ilavesi (ilama bağlı borçlar hariç) Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından karara bağlanır.

l) Yatırım Programında yer alan işlerden sari ihaleli projelerin sözleşme bedeli sözleşmenin imzalanmasını müteakip kuruluşlar tarafından 30 gün içerisinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bildirilir. İlgili proje maliyetleri, sözleşme bedelleri doğrultusunda takip eden yıl Yatırım Programında revize edilir.

Tamamı kullanılmayan dış krediler

MADDE 8- (1) Genel ve özel bütçeli kuruluşlar, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları ile döner sermayeli kuruluşlar ve mahalli idarelere açılan dış kredilerin tamamının kullanılmaması durumunda bu kredilerin, ihtiyacı olan kuruluşlara tahsisi Hazine Müsteşarlığınca sonuçlandırılmadan önce Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının uygun görüşü alınır.

AB bölgesel kalkınma programları ve sınır ötesi işbirliği programları

MADDE 9- (1) Avrupa Birliği Katılım Öncesi Mali İşbirliği çerçevesinde bazı İstatistik Bölge Birimleri Sınıflaması (İBBS) Düzey 2 Bölgelerinde uygulamaları başlatılan Bölgesel Kalkınma Programlarının ve 2004-2006 Türkiye-Bulgaristan Sınır Ötesi İşbirliği Programının değerlendirilmesi Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının koordinasyonunda gerçekleştirilir.

(2) Değerlendirme çalışmaları ve etki analizleri için ilgili kamu kuruluşları ve mahalli idareler; bölgelerde Program/Proje Uygulama ve Koordinasyon Birimleri ve Kalkınma Birlikleri, merkezde ise Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ile yakın işbirliği içinde çalışır.

Mahalli idare yatırımları

MADDE 10- (1) Mahalli idarelerin (il özel idareleri ve belediyeler ile bunların kurdukları birlik ve idareler) dış kredili projelerinin belirlenmesinde, dış borç limitleri içinde kalınması esastır. Mahalli idarelerin dış finansman (kredi ve/veya hibe) kullanımı söz konusu olan projeleri; makro politikalar, sektör programları, bölgesel planlar ve yatırım öncelikleri ile stratejik plan ve performans programı dikkate alınarak bu Karardaki esaslara göre Yatırım Programına alınır. Söz konusu projelerin ihale aşamasında ya da uygulama esnasında oluşabilecek proje parametrelerindeki değişiklikler bu Kararın ilgili hükümlerine göre karara bağlanır. Dış finansman kullanımı olan projelerden İller Bankası Yatırım Programında yer almak üzere teklif edilenlere öncelik verilir. Dış kredi kullanımından doğacak yükümlülükler ilgili mahalli idarelerce yerine getirilir.

(2) Köylerin altyapı sorunlarını çözmeye yönelik Köylerin Altyapısının Desteklenmesi Projesi (KÖYDES) kapsamındaki yatırımlar için 2010 yılı bütçesinden ayrılan ve 2010 Yılı Yatırım Programında yer alan ödeneğin, 79 İl Özel İdaresi ile İstanbul ve Kocaeli Büyükşehir Belediyelerine il bazında dağılımı, 2010 Yılı Yatırım Programının Resmi Gazete'de yayımlanmasını müteakip Yüksek Planlama Kurulu tarafından karara bağlanır.

Yeni teşkilat kurulması

MADDE 11- (1) Kamu kuruluşları yeni bir teşkilatlanmaya giderken 2010 Yılı Programında yer alan ilkeler, politikalar, hukuki ve kurumsal düzenlemelere uyarlar ve bu tür düzenlemelerde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının uygun görüşünü alırlar.

(2) Kamu kuruluşları, işletmeye alacakları tesisler için ihtiyaç duydukları personeli, ilgili bakanlığın olumlu görüşü alınmak suretiyle yatırım süresi içinde istihdam edebilirler.

(3) 1/3/2006 tarihli ve 5467 sayılı Kanunla kurulan 15 devlet üniversitesi, 17/5/2007 tarihli ve 5662 sayılı Kanunla kurulan 17 devlet üniversitesi ile 22/5/2008 tarihli ve 5765 sayılı Kanunla kurulan 9 devlet üniversitesinin kampüs yerinin seçimine Maliye Bakanlığı Müsteşarının koordinatörlüğünde, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarı, Milli Eğitim Bakanlığı Müsteşarı, Yükseköğretim Kurulu temsilcisi ve Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar

Kurumu Genel Müdürü, ilgili üniversitenin kurulduğu ildeki vali ve belediye başkanı ile üniversitenin rektöründen müteşekkil bir Kurul karar verir. Kurul hazırlık çalışmalarını yapmak üzere bir teknik heyet görevlendirebilir.

Mevzuat taslaklarına ilişkin görüşlerin alınması

MADDE 12- (1) Bakanlıklar ve bağlı ve ilgili kuruluşlar ekonomik, sosyal ve kültürel politikalar ve tedbirlerle ilgili mevzuat taslaklarını görüş alınmak üzere ilgili bakanlıklar ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderirler.

(2) Özel kanunlarla kurulmuş, kamu tüzel kişiliğini, idari ve mali özerkliği haiz düzenleyici ve denetleyici kurumlar, Bakanlar Kurulu kararı gerektiren mevzuat düzenlemeleri için, Programla ilişkisinin kurulması açısından, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının görüşünü alırlar.

Finansal kiralama

MADDE 13- (1) Tüm kamu kurum ve kuruluşlarınca finansal kiralama yoluyla gerçekleştirilecek yatırımlara 2010 Yılı Yatırım Programında yer verilir. Finansal kiralamaya konu olan yatırımın toplam proje tutarı, kiralamanın başlayacağı 2010 Yılı Yatırım Programında yıl ödeneği olarak yer alır. Müteakip yıl yatırım programlarında proje ile ilgili herhangi bir ödenek tahsisi yapılmaz. Projenin 2010 Yılı Yatırım Programı ile ilişkilendirilmesinde ihtiyaç duyulan revizyonlar, bu Kararın ilgili hükümleri istikametinde sonuçlandırılır.

Yıllık yatırım programı teklifleri

MADDE 14- (1) Kamu kuruluşları, 2010-2012 Orta Vadeli Programda belirtilen hedefleri, politikaları, öncelikleri, çevresel etkileri ve varsa sektör ana planları ile kuruluş stratejik planları ve performans programlarını esas almalarının yanı sıra Düzey 2 İstatistik Bölge Birimi çerçevesinde il ölçeğindeki yatırımlar için valilik görüşlerini de dikkate alarak proje düzeyinde üç yıllık yatırım programları hazırlar ve Temmuz 2010 sonuna kadar Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderirler. Bu programların ilk yılı kuruluşların yıllık yatırım programı tekliflerini teşkil eder. Yatırım Programında müstakil proje olarak yer alması gereken projelerin toplulaştırılmış proje kapsamında bildirilmemesi esastır.

(2) Kuruluşlar, tüm sektörlerde maliyeti 5 milyon TL ve üzerinde olan, yıl içinde Yatırım Programına alınmasını talep edecekleri yeni projeler için, 2010-2012 Dönemi Yatırım Programı Hazırlama Rehberinin 26 ncı ve 27 nci maddeleri çerçevesinde hazırlayacakları fizibilite raporu ile birlikte Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına müracaat ederler. Fizibilite raporları, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına incelemenin yapılacağı makul bir süre gözetilerek gönderilir. Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilecek fizibilite etütlerinin gönderildiği yıl itibarıyla güncel bilgileri içermesi gerekmektedir. Güncelliğini yitirmiş fizibilite etütleri revize edilmek üzere kuruluşlara geri gönderilir.

(3) 2009 yılında AB ile yürütülen mali işbirliği kapsamında karara bağlanmış olan projeler, proje sahibi kuruluşlar tarafından 2010 Yılı Yatırım Programı ile ilişkilendirilmek üzere, yerli katkı karşılığı ödenek talepleri ile birlikte Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir.

Uluslararası teknik işbirliği faaliyetlerinin yürütülmesi ve koordinasyonu

MADDE 15- (1) Çok taraflı ve ikili teknik işbirliği programları/anlaşmaları ile sağlanacak teknik yardımlardan yararlanarak proje uygulamak isteyen kamu, özel sektör veya sivil toplum kuruluşları almak istedikleri yardımla ilgili proje önerilerini Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderirler. Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından uygun görülen proje önerileri, Dışişleri Bakanlığı aracılığıyla ilgili uluslararası kuruluşlara veya teknik yardım talep edilen ülkelerin büyükelçiliklerine gönderilir.

(2) Teknik yardım sağlayan ilgili ülke ya da uluslararası kuruluş tarafından uygun görülen projelerin proje teklifleri, yardım sağlayacak ilgili taraf ile projeyi yürütecek kuruluş arasında işbirliği yapılarak hazırlanır ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir. Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından uygun görülen nihai proje Dışişleri

Bakanlığı ile yardım sağlayan ilgili taraf arasında proje anlaşması imzalanmasını takiben uygulamaya konulur.

(3) Detaylı proje dokümanı hazırlanmayan ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından uygun görülmeyen hiçbir proje, çok taraflı ve ikili teknik işbirliği faaliyetleri çerçevesinde uygulamaya konulamaz.

II. KOORDİNASYON

İşbirliği ve koordinasyon

MADDE 16- (1) Merkezi düzeydeki koordinasyon hizmetleri ile bölge ve il düzeyindeki koordinasyon hizmetlerinde 2010 Yılı Programında yer alan hedef, ilke ve politikalar esas alınır.

(2) Program uygulamalarının etkisinin artırılması amacıyla gerekli görülen hallerde koordinasyon Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca sağlanır.

Temel sektörlere ait ana planlar

MADDE 17- (1) Ekonomik ve sosyal yapının tutarlı bir şekilde gelişmesini yönlendirmek için temel sektörlere dair ana planlar ile bunlara dayalı uygulama plan ve projelerinin ilgili kamu kuruluşlarınca yapımı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının koordinasyonu ve işbirliği ile sağlanır.

Bölgelerarası işbirliği

MADDE 18- (1) Ülkemizin komşu ülkeler ve bölgelerle yürüttüğü Bölgelerarası İşbirliği Programı çerçevesinde, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı bütçesinden ayrılan kaynaklar, programın kapsadığı bölgelerde il özel idareleri, belediyeler, üniversiteler, sivil toplum kuruluşları ve diğer gerçek ve tüzel kişilerin Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından uygun bulunan program ve projelerinin desteklenmesi için kullanılır.

Bölgesel gelişme politika ve projelerinin koordinasyonu

MADDE 19- (1) 2010 Yılı Programının ve GAP Eylem Planının gerçekleşmesi yönünden önemli olan ve/veya çeşitli kuruluşlarca birlikte yürütülmesi gereken projeler ile bölgesel gelişme planları ve Cazibe Merkezleri Programı başta olmak üzere bölgesel gelişme programlarının merkezi hükümet ve bölge kademesindeki koordinasyonu Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca yürütülür.

(2) Bu projeler için hazırlanacak uygulama programında ilgili kuruluşların görevleri, işbirliği esasları ve iş programları gösterilir.

(3) Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, gerektiğinde, projenin yürütülmesinde ağırlığı bulunan merkez veya bölge kuruluşlarından birine koordinasyon görevi verebilir. Bu kuruluş, verilen görevin yerine getirilmesinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına karşı sorumludur.

(4) Kalkınma ajanslarının ulusal düzeyde koordinasyonundan ve bölgesel gelişmeye yönelik iç ve dış kaynaklı fonların ajanslara tahsisi ile bunların kullanımına ilişkin usul ve esasların belirlenmesinden Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı sorumludur. Bu çerçevede, merkezi düzeyde kurum ve kuruluşların, ajanslarla tesis edecekleri ilişkiler Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının koordinasyonunda yürütülecektir.

(5) Bölgesel kalkınma alanında yapılacak planlama ve koordinasyon çalışmalarında kalkınma ajanslarının ihtiyaç duyacağı her türlü bilgi ve destek ilgili kuruluşlarca sağlanacaktır.

Yerel koordinasyon

MADDE 20- (1) Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı koordinasyonunda yürütülen İl Koordinasyon ve İzleme Sistemi (İKİS), Merkezde bakanlıklar ve yerelde valilikler başta olmak üzere, bütün kamu kurum ve kuruluşlarının işbirliği ile geliştirilecek ve bu yönde gereken destek ve katkılar ilgili bütün kuruluşlarca süratle sağlanacaktır.

(2) İKİS veri girişleri, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının ilgili merkezi ve yerel kuruluşlarla ortaklaşa geliştireceği usul, esas ve standartlar çerçevesinde doğrudan il

veya bölge müdürlükleri tarafından gerçekleştirilir. Veri girişlerinde il geneli koordinasyon ise il planlama müdürlükleri tarafından yürütülür.

(3) Valilikler; illerdeki yatırım tekliflerinin hazırlanması, uygulanması, izlenmesi, ödeneklerin zamanında ve amacına uygun olarak kullanılması için kuruluşlar arasında işbirliği, yardımlaşma ve koordinasyonu sağlarlar ve bu amaçla İKİS'in en üst düzeyde kullanımını teşvik ederler.

(4) İçişleri Bakanlığı, yukarıda belirtilen işlerin valiliklerce sağlıklı bir şekilde yürütülmesi ve koordinasyonun sağlanması için gerekli tedbirleri alır.

(5) Yerel ve bölgesel nitelikli yatırım uygulamalarında koordinasyonu güçlendirmek, etkinliği artırmak, bütüncül uygulamayı kolaylaştırmak ve yerelde kurumsal kapasitelerin gelişimine katkıda bulunmak amacıyla merkezi kamu idareleri, projelerin mahiyeti uygun düşüğü ölçüde, yatırım uygulamalarının 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 6 ncı maddesi hükümleri gereğince gerçekleştirilmesine öncelik verecektir.

İl Koordinasyon Kurulları

MADDE 21- (1) İl yatırımlarının ve sosyo-ekonomik gelişmelerin değerlendirildiği, sorunların ve çözüm önerilerinin ele alınarak bu hususlarda kuruluşlar arası işbirliği ve koordinasyonun sağlandığı İl Koordinasyon Kurulları; Mart, Haziran ve Ekim aylarında olmak üzere yılda en az üç kez toplanır. Bu toplantılara, ilgili konularda görüşlerine başvurmak üzere, valinin belirleyeceği kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları, sanayi ve ticaret odaları, dernekler, vakıflar ve diğer sivil toplum kuruluşları da davet edilir

(2) Mart ve Ekim aylarındaki toplantıların gündemi, yatırımların ve sosyo-ekonomik gelişmelerin izlenmesi ve koordinasyonu faaliyetlerini, Haziran ayındaki toplantının gündemi ise gelecek yıl için öngörülen tedbirlerin ve yatırım tekliflerinin değerlendirilerek valilik görüşlerinin oluşturulmasını esas alacak şekilde belirlenir.

(3) Toplantı hazırlıkları için gerekli veriler, ilgili kuruluşlarca toplantılardan iki hafta öncesine kadar İKİS'e girilir ve il planlama müdürlükleri tarafından değerlendirilerek bir raporla Kurula sunulur. Toplantı tutanakları ise, il planlama müdürlüklerince sisteme aktarılır.

(4) Yatırım tekliflerine ilişkin valilik görüşleri, toplantı tutanağına ek olarak düzenlenir. Bu görüşler, ildeki kamu kuruluşları tarafından, yatırım tekliflerine ek olarak, merkez teşkilatlarına bildirilir. Valilik görüşlerinin sisteme aktarılması il planlama müdürlükleri tarafından yapılır.

(5) Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı, İl Koordinasyon Kurulları toplantılarına gerektiğinde katılarak koordinasyon sağlanmasına yardımcı olur.

III. İZLEME

MADDE 22- (1) Kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıklarının, fon idarelerinin, sosyal güvenlik kurumlarının, büyükşehir belediyeleri ile diğer belediyelerin, belediyelerin iştiraki ve bağlı ortaklığı olan idare ve işletmelerin, il özel idareleri ve İller Bankasının, Türkiye Radyo-Televizyon Kurumunun, Atatürk Orman Çiftliği Müdürlüğünün, Milli Piyango İdaresi Genel Müdürlüğünün, Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı ve döner sermayeli kuruluşların Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca belirlenen kabullere ve formlara uygun olarak hazırlayacakları 2009 yılı gerçekleştirmeleri ile 2010 yılı birinci gerçekleştirme tahmini konsolide yatırım ve finansman tabloları 15 Mayıs 2010 tarihine kadar, 2010 yılı ikinci gerçekleştirme tahmini konsolide yatırım ve finansman tabloları ise Temmuz 2010 sonuna kadar, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir.

(2) Fon idarelerince doğrudan veya özelleştirme kapsamına alınan kamu kuruluşları aracılığı ile yapılacak yatırımlara dair teklifler, fonun yönetiminden sorumlu bakanlıklar veya fon idareleri tarafından en geç Temmuz 2010 sonuna kadar Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir.

(3) Özelleştirme kapsamında olup kamu payı yüzde elli (%50)'nin üzerinde olan kuruluşlar, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca belirlenen kabullere ve formlara uygun olarak hazırlayacakları konsolide yatırım ve finansman tablolarını Özelleştirme İdaresi

Başkanlığının uygun görüşünü de ekleyerek en geç 15 Eylül 2010 tarihine kadar Maliye Bakanlığı, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Hazine Müsteşarlığına gönderirler.

Kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları iştirakleri

MADDE 23- (1) Kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları; Yüksek Planlama Kurulunca alınan genel prensip kararı çerçevesinde, mevcut iştiraklerindeki sermaye değişiklikleri ve yeni iştirakleri hakkında Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ile Hazine Müsteşarlığına bilgi verirler.

Düzenleyici ve denetleyici kurumlar

MADDE 24- (1) 5018 sayılı Kanuna ekli (III) sayılı cetvelde yer alan düzenleyici ve denetleyici kurumların yatırım nitelikli projeleri bilgi için 2010 Yılı Yatırım Programında yer alır. Bu projelerle ilgili yıl içinde ihtiyaç duyulacak her türlü revizyon bu Karar hükümlerine tabi olmayıp, revizyonun yapılmasını müteakip bilgi için Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bildirilir.

İzleme raporları

MADDE 25- (1) Kuruluşların yatırım ve işletme faaliyetleri ile hukuki ve kurumsal düzenlemelere ait tedbirler ve bilgiler, belirli zamanlarda verilecek raporlarla takip edilir.

a) Yıllık Program İzleme Raporu: Kuruluşların 2010 Yılı Programında yer alan ve sorumlu oldukları tedbirlerin uygulama durumları ile ilgili bilgiler, geliştirilecek formlara uygun olarak, Mart, Haziran, Eylül ve Aralık sonu olmak üzere üç aylık dönemler itibarıyla, dönem sonunu izleyen 10 gün içinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bildirilir.

b) Yatırım Uygulama Raporu: Yatırımcı kamu kuruluşlarının (projeleri Programda yer alan belediye ve il özel idareleri dahil) yatırım projeleri kuruluş, sektör ve proje bazında yatırım uygulama raporları ile izlenir. Yatırım Uygulama Raporlarında her yatırım projesinin, uygulama yılı başından dönem sonuna kadar ve dönem içinde harcama ve gerçekleşme durumları ve bunların finansman ayrıntısı (genel bütçe, fon, döner sermaye ve/veya dış krediden -nakit ve makine teçhizat olarak- hangilerinin kullanıldığı) belirtilir.

Ödeneği toplu olarak verilmiş ve/veya ödenekleri toplulaştırılmış projelerin alt detayları ile ilgili bilgilere, geliştirilmiş formlara uygun olarak Yatırım Uygulama Raporunda yer verilir.

Ödeneği toplu olarak verilmiş, ödenekleri toplulaştırılmış veya çeşitli illerdeki yatırımları kapsadığı için 2010 Yılı Yatırım Programında yeri "muhtelif" olarak belirtilen projelerin yatırım harcamaları il bazında izlemeye tabi tutulur. Bölgesel gelişme planlarının hazırlanması, uygulanması, koordinasyonu ve izlenmesinde etkinliğin artırılması açısından ve yatırımcı kamu kuruluşları bu bilgilere yatırım uygulama raporlarında yer verme konusunda gerekli hassasiyeti gösterirler.

Yatırım Uygulama Raporları:

1 Ocak - 31 Mart

1 Nisan - 30 Haziran

1 Temmuz - 30 Eylül

1 Ekim - 31 Aralık

dönemlerini kapsayacak şekilde hazırlanarak dönem sonlarını takip eden en geç 15 gün içinde, 1 Ekim-31 Aralık dönem raporları ise en geç Mart ayı sonuna kadar Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir.

c) Dış Kredi İzleme Raporu: Yatırım projelerinde dış kredi kaynakları kullanan kuruluşlar ve mahalli idareler, kredi kullanım durumlarını, belirlenen formlara uygun olarak hazırlayarak, (b) bendinde belirtilen dönemler itibarıyla dönem sonunu izleyen 30 gün içinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Hazine Müsteşarlığına gönderirler. Genel ve özel bütçeli kuruluşlar ile mahalli idareler bu formları ayrıca Maliye Bakanlığına da gönderirler.

d) KİT Veri Toplama Raporu: Kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları, Veri Toplama Projesi (VTP) çerçevesinde hazırlayacakları tabloları üç ayda bir ilgili bakanlığa, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına ve Hazine Müsteşarlığına dönem sonunu takip eden bir ay içinde gönderirler.

e) İşletme Gerçekleşme Raporu: Kamu ve özel kesim işletmelerinin mal ve hizmet üretim gerçekleştirmeleri ile kapasite kullanımları aylık raporlarla izlenir. Kamu kuruluşlarının satış, dış ticaret, stok ve istihdam durumları da bu raporlarda belirtilir. Kuruluşlar, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca hazırlanacak örneklere uygun olarak düzenleyecekleri raporları en geç ilgili olduğu ay sonunu takip eden 15 gün içinde söz konusu Müsteşarlığa gönderirler.

f) Destekleme Alımları ile İlgili Raporlar: Kooperatif birlikleri ile kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları destekleme alımlarıyla ilgili bilgileri, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası ve T.C. Ziraat Bankası da destekleme kredisi kullanımlarıyla ilgili bilgileri formlara uygun olarak her ay Sanayi ve Ticaret Bakanlığına, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına ve Hazine Müsteşarlığına gönderirler.

g) Fon ve Hesaplar ile İlgili Raporlar: Tüm kamu kuruluşları sorumlu oldukları fonlarla, kamu bankaları sorumlu oldukları hesaplarla ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası da bünyesinde açılmış veya açılacak fon hesaplarıyla ilgili bilgileri, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca hazırlanan formlara uygun olarak ve aylık bazda, her ayı takip eden 15 gün içerisinde Maliye Bakanlığına, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına ve Hazine Müsteşarlığına gönderirler.

h) Fiyat İzleme Raporu: Kamu iktisadi teşebbüsleri ve bağlı ortaklıkları, ürettikleri mal ve hizmetlerin fiyatları ve ana girdi maliyetleri ile gelir ve giderlerinde meydana gelen değişiklikleri, 15 gün içinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ile Hazine Müsteşarlığına bildirirler.

ı) Teknik İşbirliği Uygulama Raporu: Uygulanmakta olan teknik işbirliği projelerinin altı aylık ve yıllık uygulama raporları Ocak ve Temmuz aylarında Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir.

i) Sektörel Bilgi Formları: Özel kanunlarla kurulmuş, kamu tüzel kişiliğini, idari ve mali özerkliği haiz düzenleyici ve denetleyici kurumlar, faaliyetlerine ve sektöre ilişkin bilgileri Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından hazırlanan formlara uygun olarak altışar aylık dönemler itibarıyla dönem sonunu izleyen 30 gün içinde ilişkili bulunduğu bakanlığa ve Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bildirirler.

j) Proje Tamamlama Raporu: Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca belirlenecek format çerçevesinde, uygulaması tamamlanarak işletme safhasına geçmiş projeler için kuruluş tarafından hazırlanacak Proje Tamamlama Raporları, projenin tamamlanmasını takiben üç ay içerisinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir.

k) Bilgi ve İletişim Teknolojisi Projeleri İzleme ve Değerlendirme Raporları: 2010 Yılı Yatırım Programında yer alan e-Dönüşüm Türkiye Projesi ile ilgili bilgi ve iletişim teknolojisi projeleri üçer aylık raporlarla izlenir. Kuruluşlar, proje planında öngörülen aşamaların zaman-bütçe kısıtlarına uygunluğunun izlenebilmesi amacıyla her bir bilgi ve iletişim teknolojisi projesi için Kamu Bilgi ve İletişim Teknolojisi Projeleri Hazırlama Kılavuzunda yer alan Tablo 7.1 ile tüm harcama kalemleri itibarıyla üçer aylık dönemler ve yıl içi kümülatif harcamayı gösterecek şekilde hazırlanacak Tablo 2'yi ve ayrıca Yatırım Programı Hazırlama Rehberindeki Tablo 7'yi, (b) bendinde belirtilen dönemleri takip eden 30 gün içinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına iletacaktır.

l) Teknolojik Araştırma Projeleri Gelişme, Sonuç ve Etki İzleme Raporları: Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca belirlenecek format çerçevesinde kuruluş tarafından hazırlanan;

1) Gelişme (ara) raporları Haziran ve Aralık aylarını takip eden 15 gün içinde yılda iki kez toplu halde (üniversitelerde rektörlükler aracılığıyla),

2) Tamamlanan projelere ilişkin sonuç raporları proje bitimini müteakip 2 ay içinde (üniversitelerde rektörlükler aracılığıyla),

3) Önceki yıllarda tamamlanmış olan araştırma merkezi ve merkezi laboratuvar nitelikli projelerin etki izleme raporları proje bitimini takiben 10 sene boyunca senede bir kez Ocak ayı sonuna kadar (üniversitelerde rektörlükler aracılığıyla),

Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir.

m) Bilimsel Araştırma Projeleri: Üniversitelere ait olan, 10/4/2002 tarihli ve 24722 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma Projeleri Hakkında Yönetmeliğin 11 inci maddesi gereği özel ödenek kaydedilen ödeneklerden karşılanacak olan rektörlük bilimsel araştırma projeleri kapsamında yürütülecek olan projelerin listesi Ocak ve Temmuz aylarında olmak üzere yılda iki kez Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı ve Maliye Bakanlığına bildirilir.

n) İstanbul Depreme Hazırlık Çalışmaları İzleme Raporu: İstanbul İl Özel İdaresi tarafından İstanbul'un depreme karşı hazırlanması amacıyla yürütülen, Yatırım Programında yer almayan, İstanbul'da Sismik Riskin Etkilerinin Azaltılması ve Acil Durum Hazırlık Projesi (ISMEP) çalışmalarıyla ilgili gelişme raporu her dört ayda bir Başbakanlığa, Bayındırlık ve İskan Bakanlığına, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına ve Hazine Müsteşarlığına gönderilir.

MADDE 26- (1) Hazine Müsteşarlığı yatırım teşviki ve yabancı sermaye, Dış Ticaret Müsteşarlığı ise ihracat teşviki ve serbest bölgeler ile ilgili bilgileri ve Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı desteklerini, hazırlanan formlara uygun olarak ve aylık bazda her ayı takip eden 15 gün içinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına iletirler.

MADDE 27- (1) Mahalli idarelerin bütçe ve kesin hesap durumlarını belirleyen bilgiler İçişleri Bakanlığı ve Türkiye İstatistik Kurumu kanalıyla 15 Temmuz 2010 tarihine kadar Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir.

MADDE 28- (1) Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu, ilgili kuruluşların, Yıllık Program Kararnameleri çerçevesindeki program uygulamalarını da denetimi içine alır. Başbakanlığa gönderilen denetleme raporlarının bir nüshası Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına da gönderilir.

Dış yardımlarla ilgili faaliyetlerin koordinasyonu ve izlenmesi

MADDE 29- (1) Bütün kamu kurum ve kuruluşlarının diğer ülkelere sağladığı yardımlarla ilgili faaliyetlerin koordinasyonu ve izlenmesi Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi Başkanlığı (TİKA) tarafından yürütülür. Bu amaçla bütün kamu kurum ve kuruluşları diğer ülkelere sağladığı yardımları, TİKA tarafından hazırlanan formata uygun olarak üçer aylık dönemler halinde TİKA'ya bildirir. TİKA, yapılan dış yardımları her altı ayda bir Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına rapor eder.

(2) Dış Ticaret Müsteşarlığı, yapılacak Karma Ekonomik Komisyon (KEK) Toplantılarının ve Serbest Ticaret Anlaşmaları (STA) ile ilgili görüşmelerin takvimlerini üçer aylık dönemler halinde; KEK Protokolleri ile STA'ların birer kopyalarını en geç imzalanmalarını takip eden bir ay içinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına iletir.

(3) Hazine Müsteşarlığı, yapılan sermaye ihracı ile ilgili bilgileri ülke ve sektörler itibarıyla aylık bazda ve her ayı takip eden 15 gün içinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına iletir.

(4) Kamu kurum ve kuruluşları, yabancı ülke ve kuruluşlarla yaptıkları dış ekonomik ilişkilerle ilgili anlaşmaların birer kopyasını anlaşmanın imzalanmasını takip eden bir ay içinde Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına iletir.

Kesin hesap farklarının kapatılmasından doğan ödenek ihtiyaçları

MADDE 30- (1) Genel ve özel bütçeli kuruluşların geçmiş yıllarda tamamlanmış ve 2010 Yılı Yatırım Programında yer almayan projeleriyle ilgili kesin hesap farklarından kaynaklanan geçmiş yıl yatırım giderleri borçları kuruluşun Yatırım Programına bu amaçla tefrik edilmiş proje ödeneğinden karşılanır. Böyle bir projenin bulunmaması halinde ise adı geçen borçların ödenebilmesi için ilgili kuruluşun talebi üzerine 2010 Yılı Yatırım Programına kesin hesap farkı adıyla proje alınır. Finansman ihtiyacı öncelikle projeler arası ödenek aktarması yoluyla karşılanacak olan bu projelerin Programa alınması talepleri, 6 ncı maddedeki limitlere bağlı olmaksızın Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığınca sonuçlandırılır.

(2) KİT'ler ve bağı ortaklıkları ile iştiraklerinde ise söz konusu borçlar, yatırım ödenekleriyle ilişkilendirilmeden işletme bütçelerinden ödenir ve bu harcamalar ilgili projenin maliyetine ilave edilir. Yapılan işlemlerin sonucundan Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına bilgi verilir.

Proje revizyon talepleri

MADDE 31- (1) Kuruluşların proje revizyon talepleri, 15 Aralık 2010 tarihine kadar Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığına gönderilir. Bu talepler yıl sonuna kadar sonuçlandırılır.

Yürürlük

MADDE 32- (1) Bu Karar 1/1/2010 tarihinde yürürlüğe girer.

KALKINMADA ÖNCELİKLİ YÖRELER LİSTESİ (BİRİNCİ DERECEDE ÖNCELİKLİ YÖRELER)

1. Adıyaman	26. Kars
2. Ağrı	27. Kastamonu
3. Aksaray	28. Kırıkkale
4. Amasya	29. Kırşehir
5. Ardahan	30. Kilis
6. Artvin	31. Malatya
7. Bartın	32. Mardin
8. Batman	33. Muş
9. Bayburt	34. Nevşehir
10. Bingöl	35. Niğde
11. Bitlis	36. Ordu
12. Çanakkale (Bozcaada ve Gökçeada İlçeleri)	37. Osmaniye
13. Çankırı	38. Rize
14. Çorum	39. Samsun
15. Diyarbakır	40. Siirt
16. Elazığ	41. Sinop
17. Erzincan	42. Sivas
18. Erzurum	43. Şanlıurfa
19. Giresun	44. Şırnak
20. Gümüşhane	45. Tokat
21. Hakkari	46. Trabzon
22. Iğdır	47. Tunceli
23. Kahramanmaraş	48. Van
24. Karabük	49. Yozgat
25. Karaman	50. Zonguldak

[R.G. 17 Ekim 2009 – 27379 Mükerrer]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Yönetmelikler

Millî Savunma Bakanlığından:
MİLLÎ SAVUNMA BAKANLIĞI SEVK TEHİRİ İŞLEMLERİ YÖNETMELİĞİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı; askerlik hizmetini yerine getirecek yükümlülerden, sevk tehiri hakkı olanların sevklerinin tehir edilmelerine ilişkin esas ve usulleri düzenlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik, askerlik yükümlülerinin sevk tehiri işlemlerine ve sevk tehiri işlemleri ile ilgili kurum ve kuruluşların görev ve sorumluluklarına ilişkin hüküm ve esasları kapsar.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik, 21/6/1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanununun 35 inci maddesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

a) Bakaya: Askere sevk için çağrıldığı halde, sevkin son gününe kadar gelmeyenler ile sevk edildikleri halde, kendilerine tanınan yol süresi sonuna kadar birliklerine özürsüz katılmayanları,

b) Doktora: Lisansa dayalı en az altı yarıyılık veya yüksek lisansa veya eczacılık veya fen fakültesi mezunlarınca Sağlık Bakanlığı tarafından düzenlenen esaslara göre bir laboratuvar dalında kazanılan uzmanlığa dayalı en az dört yarıyılık programı kapsayan ve orijinal bir araştırmanın sonuçlarını ortaya koymayı amaçlayan bir yükseköğretimi,

c) Enstitü: Üniversitelerde ve fakültelerde birden fazla benzer ve ilgili bilim dallarında lisansüstü, eğitim/öğretim, bilimsel araştırma ve uygulama yapan bir yükseköğretim kurumunu,

ç) Er statüsü: Dört yıllık lisans düzeyindeki bir yükseköğrenimden daha aşağı seviyede öğrenim gören veya hiçbir öğrenim görmemiş yükümlüleri,

d) Fakülte: Yüksek düzeyde eğitim/öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan; kendisine birimler bağlanabilen bir yükseköğretim kurumunu,

e) Federasyon: Spor faaliyetlerini, ilgili bakanlığın onayı ile millî ve milletlerarası kurallara göre yürütmek, teşkilatlandırmak ve geliştirmek amacıyla; Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde veya özerk olarak oluşan kuruluşları,

f) Geçici transfer: Sporunun, belirli bir süre için tescilli bulunduğu kulüpten başka bir kulüpte müsabakalara katılmasını,

g) İhtisas (Tıpta uzmanlık): Sağlık Bakanlığı tarafından düzenlenen esaslara göre yürütülen ve tıp doktorlarına belirli alanlarda özel yetenek ve yetki sağlamayı amaçlayan doktora düzeyindeki bir yükseköğretimi,

ğ) Kadro: Uluslararası kurallara göre müsabakalarda fiilen yer alanlar ile yedek olan sporculardan oluşan ekibi,

h) Kamu personeli: 8/6/1984 tarihli ve 217 sayılı Devlet Personel Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmündeki Kararname kapsamına giren, devlete ait kuruluş, müessese ve tesislerde çalışan kişileri,

ı) Kurum: 217 sayılı Devlet Personel Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmündeki Kararname kapsamına giren, devlete ait kuruluş, müessese ve tesisleri,

i) Lig: Federasyonlara bağlı spor kulüplerinin oluşturduğu, bunların birbirleri ile belli yöntem ve kurallara göre karşılıklı ve deplasmanlı olarak karşılaşmalarını sağlayan, en az sekiz takımdan oluşan düzenlemeyi,

j) Lisans: Orta öğretime dayalı, en az sekiz yarıyılık bir programı kapsayan bir yükseköğretimi,

k) Lisansüstü: Yüksek lisans, doktora, tıpta uzmanlık ve sanatta yeterlik eğitimini,

l) Mecburi hizmet (Devlet hizmeti yükümlülüğü): 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu veya özel kanunlar gereğince kamu kurum ve kuruluşlarında yapılması zorunlu olan devlet hizmeti yükümlülüğünü,

m) Sanatta yeterlik: Lisansa dayalı en az altı yarıyıl veya yüksek lisansa dayalı en az dört yarıyılık programı kapsayan ve orijinal bir sanat eserinin ortaya konulmasını, müzik ve sahne sanatlarında ise üstün bir uygulama ve yaratıcılığı amaçlayan doktora düzeyinde lisansüstü bir yükseköğretimi,

n) Sevk tehiri: Askerliğine karar alınan yükümlülerin, yasada yazılı sebeplerden dolayı sevklerinin ileri bir tarihe ertelenmesini,

o) Sevk tehiri dönemi: Sevk tehirinin başladığı tarih ile bittiği tarih arasındaki süreyi,

ö) Sevk tehiri işlem makamları: Yükümlülerin askerlik hizmetine sevklerini tehir etmeye, sevk tehiri sürelerini uzatmaya ve sevk tehirlerini iptal etmeye yetkili makamları,

p) Sevk tehiri teklif makamları: Yükümlülerin sevk tehiri teklifi, sevk tehiri uzatma teklifi ve sevk tehiri iptal teklifini yapmaya yetkili makamları,

r) Sporcu: Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde bulunan federasyonlar ile özerk federasyonlarda; kulüpler adına veya ferdi olarak tescil yaptırmak suretiyle aktif spor hayatını sürdürenleri,

s) Staj: Herhangi bir meslek edinmek veya bir mesleğin icrası için, bir dal veya konuda mesleki bilgi ve beceri artırılması amacıyla yapılan, teorik ve uygulamalı eğitim/öğretim faaliyetini,

ş) Tescil/lisans: Sporcunun, federasyon faaliyetlerine katılabilmesi için bir kulüp adına veya ferdi olarak federasyona yaptıracığı kayıt ve lisans işlemlerini,

t) Transfer: Sporcunun kulüp değiştirmesini,

u) Üniversite: Bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip yüksek düzeyde eğitim/öğretim, bilimsel araştırma, yayın ve danışmanlık yapan, fakülte, enstitü, yüksekokul ve benzeri kuruluş ve birimlerden oluşan bir yükseköğretim kurumunu,

ü) Yan dal uzmanlık: Sağlık Bakanlığı tarafından düzenlenen esaslara göre yürütülen ve yan dalın bağlı olduğu ana dal uzmanlarının görebileceği uzmanlık eğitimini,

v) Yedek subay adayı statüsü: Dört yıl ve daha fazla süreli fakülte, akademi, yüksekokul ve enstitüler ile Yükseköğretim Kurulu Başkanlığınca bunların dengi olduğu kabul edilen yurt dışı öğrenim kurumu mezunu yükümlüleri,

y) Yoklama kaçağı: Yoklamaları için buldukları yerdeki askerlik şubelerine veya yurt dışı temsilciliklere, kanuni süresi içinde kabul edilebilir bir özrü olmaksızın gelmeyenler ile özürlerini bildirmeyenleri,

z) Yüksek lisans: Bir lisans öğretimine dayalı, eğitim/öğretim ve araştırmanın sonuçlarını ortaya koymayı amaçlayan; bilim uzmanlığı, yüksek mühendislik, yüksek mimarlık, master gibi yükseköğretimi,

aa) Yüksekokul: Belirli bir mesleğe yönelik eğitim/öğretime ağırlık veren bir yükseköğretim kurumunu,

bb) Yükümlü: 1111 sayılı Askerlik Kanunu ve/veya 16/6/1927 tarihli ve 1076 sayılı Yedek Subaylar ve Yedek Askerî Memurlar Kanununa göre, askerlik hizmetini yerine getirmesi gereken her erkek Türk vatandaşını,

ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Prensip, Sevk Tehiri Yapılabilecek Yaş Sınırları, Sevk Tehiri İşlemlerinde Uyulması Gereken Esas ve Usuller

Genel prensip

MADDE 5 – (1) Her türlü sevk tehiri işlemlerinde, Türk Silahlı Kuvvetlerinin kaynak ihtiyacı ve celp dönemleri arasındaki dengenin korunması genel prensiptir. Kaynağın azalması veya celp dönemleri arasındaki dengenin bozulması durumunda, sevk tehiri teklifleri dikkate alınmaz.

Sevk tehiri yapılabilecek yaş sınırları

MADDE 6 – (1) 1111 sayılı Askerlik Kanununun 35 inci maddesinin birinci fıkrasının (E) bendinin (1) numaralı alt bendine göre; 217 sayılı Devlet Personel Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarında görevli olup, hizmetinin özelliği sebebiyle sevkinin tehirine ihtiyaç duyulan kamu personelinin, kamu kurum ve kuruluşlarında mecburi hizmete tabi yükümlülerin askere celp ve sevkleri, bu Yönetmelikte belirtilen esaslar çerçevesinde, 35 yaşını doldurdukları yılın sonunu geçmemek üzere tehir edilebilir.

(2) 1111 sayılı Askerlik Kanununun 35 inci maddesinin birinci fıkrasının (E) bendinin (2) numaralı alt bendine göre; devlet veya kendi hesaplarına yurt içinde veya yurt dışında staj, dil öğrenimi, yüksek lisans, ihtisas, sanatta yeterlik, doktora eğitimi yapanların, aday memurların, sözleşmeli ve dış kaynaktan temin edilecek muvazzaf subay/astsubay adaylarının

askere celp ve sevkleri, bu Yönetmelikte belirtilen esaslar çerçevesinde, 35 yaşını doldurdukları yılın sonunu geçmemek üzere tehir edilebilir.

(3) 1111 sayılı Askerlik Kanununun 35 inci maddesinin birinci fıkrasının (E) bendinin (3) numaralı alt bendine göre;

a) Olimpiyat Oyunları, Dünya ve Avrupa Şampiyonaları ile uluslararası müsabakalarda ilk üç dereceye giren sporcular ile bu dereceleri alan takımların kadrolarında yer alan sporcuların,

b) A/Büyükler Millî Takım kadrolarında yer alan sporcuların,

c) Türkiye profesyonel 1 inci ve 2 nci futbol liginde yer alan takımların kadrolarında bulunan sporcuların,

ç) Üç ve daha fazla ligi bulunan spor dallarında, en üst iki ligde yer alan takımlar ile en az iki ligi bulunan spor dallarında, en üst ligde yer alan takımların uluslararası kuralların öngördüğü sayıdaki sporcularının askere celp ve sevkleri, bu Yönetmelikte belirtilen esaslar çerçevesinde, 38 yaşını doldurdukları yılın sonunu geçmemek üzere tehir edilebilir.

(4) 1111 sayılı Askerlik Kanununun 35 inci maddesinin birinci fıkrasının (F) bendine göre; lisansüstü eğitimini tamamlayarak mezun olan yükümlülerden, mesleklerine ait staj ve ihtisaslarını tamamladıktan sonra, yurt içinde veya yurt dışında çalıştıkları bilim dallarına, dünya ölçüsünde bir yenilik veya ilerleme getiren orijinal araştırmalarda bulunanların askere celp ve sevkleri, bu Yönetmelikte belirtilen esaslar çerçevesinde, 36 yaşını dolduruncaya kadar tehir edilebilir.

Sevk tehiri işlemlerinde uyulması gereken genel esas ve usuller

MADDE 7 – (1) Sevk tehiri teklif edilecek yükümlülerin askerliğine karar alınmış olmalıdır. Askerliğine karar alınmayanların sevk tehiri işlemi yapılmaz.

(2) Sevk tehiri teklif edilecek yükümlülerden; sevk tehirine esas olan görev, staj, aday memurluk, dil öğrenimi, yüksek lisans, ihtisas, sanatta yeterlik veya doktora öğrenimi başlangıç tarihinden önce; sporcuların erteleme kapsamındaki kulüpleriyle sözleşme başlangıç tarihinden önce; Olimpiyat Oyunları, Dünya ve Avrupa Şampiyonaları ile uluslararası müsabakalarda müsabaka tarihinden önce; çalıştıkları bilim dallarına dünya ölçüsünde bir yenilik veya ilerleme getiren orijinal araştırma yapanların araştırmalarına başladıkları tarihten önce; 1111 sayılı Askerlik Kanununun 86 ncı maddesi gereği yoklama kaçağı veya 89 uncu maddesi gereği bakaya durumunda olanların, bu suçlardan kovuşturması devam edenlerin veya kovuşturma sonucunda mahkûmiyet kararı verilenlerin sevk tehirleri yapılmaz. Ancak, yurt dışına lisansüstü eğitim amaçlı gidenler için kayıt kabul tarihi; bilgi ve görgüsünü artırmak, araştırma yapmak için yurt dışına görevlendirilenlerde ise görevlendirme onay tarihi, yoklama kaçağı veya bakaya kaldığı tarihten önce olanların sevk tehiri yapılabilir.

(3) Sevk tehiri teklif edilecek yükümlülerden; sevk tehirine esas olan görev, staj, aday memurluk, dil öğrenimi, yüksek lisans, ihtisas, sanatta yeterlik veya doktora öğrenimi başlangıç tarihinden önce; sporcuların erteleme kapsamındaki kulüpleriyle sözleşme başlangıç tarihinden önce; Olimpiyat Oyunları, Dünya ve Avrupa Şampiyonaları ile uluslararası müsabakalarda müsabaka tarihinden önce; çalıştıkları bilim dallarına dünya ölçüsünde bir yenilik veya ilerleme getiren orijinal araştırma yapanların araştırmalarına başladıkları tarihten önce; 1111 sayılı Askerlik Kanununun 86 ncı maddesi gereği yoklama kaçağı veya 89 uncu maddesi gereği bakaya kalmak suçundan haklarında yapılan soruşturma sonucunda “kovuşturmaya yer olmadığı” ve kovuşturma sonucunda, “beraat” veya “hükmün açıklanmasının geri bırakılması” kararı verilenlerin sevk tehiri işlemi yapılabilir.

(4) Sevk tehiri teklif edilecek yükümlülerden; sevk tehirine esas olan görev, staj, aday memurluk, dil öğrenimi, yüksek lisans, ihtisas, sanatta yeterlik veya doktora öğrenimi başlangıç tarihinden sonra; sporcuların erteleme kapsamındaki kulüpleriyle sözleşme başlangıç tarihinden sonra; Olimpiyat Oyunları, Dünya ve Avrupa Şampiyonaları ile uluslararası müsabakalarda müsabaka tarihinden sonra; çalıştıkları bilim dallarına dünya ölçüsünde bir yenilik veya ilerleme getiren orijinal araştırma yapanların araştırmalarına

başladıkları tarihten sonra; sevke tabi tutuldukları celp dönemlerinden bakaya kalanların, haklarında bakaya işlemi yapılmadan sevk tehiri işlemi yapılabilir.

(5) Sevk tehiri teklif yazıları, ani gelişen durumlar hariç olmak üzere, yükümlülerin sevke tabi oldukları celp dönemlerinden en az bir ay önce sevk tehiri işlem makamında bulundurulur. Sevk tehiri teklifleri, işlem makamınca incelenerek en geç iki ay içinde sonuçlandırılır.

(6) Sevk tehiri uzatma teklifleri, ani gelişen durumlar hariç olmak üzere, sevk tehiri teklif makamları tarafından, önceden yapılan sevk tehiri teklif yazısının ilgisi yazılmak suretiyle, yükümlünün sevk tehiri bitim süresinden en az bir ay önce sevk tehiri işlem makamına gönderilir.

(7) Sevk tehiri teklif edilecek yükümlülerden; daha önce herhangi bir nedenle sevk tehirli olduğu ve bu sevk tehirini gerektiren çalışmalarını bıraktıkları veya ilişkilerinin kesildiği tespit edilenlerin, sevk tehirleri iptal edilmeden yeniden sevk tehiri teklifi yapılmaz. Bu durum, sevk tehiri teklifi yapılacak yükümlüye tebliğ edilerek, daha önce yapılan sevk tehirinin iptal edilmesi sağlandıktan sonra sevk tehiri teklifi yapılır.

(8) Askere celp ve sevki tehir edilenler, tehir müddetinin bitiminden önce sevk tehirine sebep olan çalışmalarını veya öğrenimlerini bıraktıklarında veya sözleşmesi feshedilen, hak mahrumiyeti cezası verilen, erteleme kapsamında bulunmayan liglerdeki takımların kadrolarına geçen sporcuların durumu, sevk tehiri teklif makamları tarafından, iki ay içinde sevk tehiri işlem makamına bildirilir. Bu yükümlülerin sevk tehirleri, sevk tehiri işlem makamınca iptal edilir ve celp emri esaslarına göre askerlik hizmetine sevkleri yapılır.

(9) Sevk tehirinin iptalini gerektiren durumun zamanında sevk tehiri işlem makamına bildirilmemesi, teklif yapan makamların ve hakkında sevk tehiri teklifinde bulunulanların sorumluluğunu ortadan kaldırmaz. Sevk tehirinin iptalini gerektiren durumun zamanında sevk tehiri işlem makamına bildirilmemesine sebebiyet verenler ve askerlik işlemlerinin yürütülmesine ilişkin görevlerini veya sorumluluklarını zamanında yerine getirmedikleri tespit edilenler hakkında, sevk tehiri teklif makamı ve sevk tehiri işlem makamınca gerekli tahkikat yapılır.

(10) Sevk tehirini gerektiren durumun ortadan kalktığı ve bu durumun teklif makamınca iki ay içinde sevk tehiri işlem makamına bildirilmediği tespit edilenlerin askerlik işlemleri, sevk tehirine esas durumun ortadan kalktığı tarihteki durumları dikkate alınarak yürütülür.

(11) Sevk tehiri işlemleri, sevk tehiri teklif makamlarının beyanı esas alınarak bu Yönetmelikte belirtilen düzenlemeler çerçevesinde yapılır. Sevk tehiri şartlarını taşımadığı, bilgi veya belgeleri gerçeği yansıtmadığı tespit edilenlerin sevk tehiri iptal edilir. Bu durumda olanların askerlik işlemleri, sevk tehiri işlemi yapılmadan önceki durumları dikkate alınarak yürütülür.

(12) Hakkı olmadığı halde sevk tehiri işleminden yararlanmak maksadıyla sahte belge düzenleyenler, gerçeği yansıtmayan bilgi veya belgeyi ibraz edenler, bunların gerçek olmadığını bildiği halde işleme koyanlar, sahte belgeleri kabul edenler ve herhangi bir surette sahteciliği bilmesine rağmen haksız yere sevk tehirine sebebiyet verenler hakkında, suçu tespit eden kurum tarafından, sevk tehirini teklif eden makamın bulunduğu yerdeki Cumhuriyet başsavcılığına suç duyurusunda bulunulur.

(13) Kamu kurum ve kuruluşlarının mevzuatında, sevk tehiri işlemleri ile ilgili değişiklik meydana geldiğinde, bu durum ilgili kamu kurum ve kuruluşu tarafından ivedilikle sevk tehiri işlem makamlarına bildirilir.

(14) Sevk tehiri işlem makamları ile sevk tehiri teklif makamları arasında 15/1/2004 tarihli ve 5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu kapsamında düzenlenecek protokolle, yazışmalar elektronik ortamda ve elektronik imzalı olarak yapılabilir.

(15) Bu Yönetmelikte açıklananların dışındaki makamlar tarafından yapılan sevk tehiri tekliflerine, sevk tehiri teklifini imzalamaya yetkili personelin dışında yapılan sevk tehiri tekliflerine ve resmen vekâlet edilmemesine rağmen "yerine (Y)" imzalanan sevk tehiri tekliflerine işlem yapılmaz ve teklif yazısı iade edilir. Yetkili makam "adına" imzalanan teklif

yazılarının geçerli olması için, yetki verilen personelin kimliği ile imza örneği, bir defaya mahsus sevk tehiri işlem makamına gönderilir.

(16) Sevk tehiri ile ilgili tüm yazışmalar, ıslak imza ile yapılır. Kaşe imzalı veya bilgisayar çıktısı imzalı evraka işlem yapılmaz ve iade edilir.

(17) Sevk tehiri teklif edilen yükümlünün silah altına alınacağı tarih, teklif edilen sevk tehiri süresinden sonraki bir tarih ise, sevk tehiri teklifinde bulunulmaz. Bu durumdakiler için sevk tehiri teklifinde bulunulsa dahi, yapılan teklife işlem yapılmaz.

(18) Yedek subay aday adayı statüsünde iken sevk tehiri yapılan yükümlünün, herhangi bir nedenle karar tadili yapılarak statüsünün ere çevrilmesi, sevk tehirinin iptalini gerektirmez. Sevk tehirinin iptalinde veya bitiminde statü değişikliğine göre yükümlü askerlik hizmetine sevk edilir.

(19) Sevk tehiri sürelerini, sevk tehiri teklif makamlarını ve sevk tehiri işlem makamlarını gösteren çizelge EK-1'dedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Hizmetine İhtiyaç Duyulan Kamu Personelinin Sevk Tehiri İşlemleri

Sevk tehiri esasları ve süreleri

MADDE 8 – (1) 217 sayılı Devlet Personel Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarında görevli olup, hizmetinin özelliği sebebiyle sevkine ihtiyaç duyulan kamu personelinin sevkleri, 35 yaşını doldurdukları yılın sonunu geçmemek üzere, aşağıdaki bentlerde belirtilen süreler kadar tehir edilebilir:

a) Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı tarafından hazırlanan, il ve ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında 5 inci bölgeye giren iller ile 5 ve 6 ncı bölgelere giren ilçelerde görev yapan;

1) Üniversite, fakülte ve yüksekokulların öğretim üyelerinin, hizmetine ihtiyaç duyulduğu tarihten itibaren bir defaya mahsus ve azami iki yıla kadar,

2) Hâkim ve savcılar ile başkomiser, komiser ve komiser yardımcılarının, bölge hizmetlerine başladıkları tarihten itibaren bir defaya mahsus ve azami üç yıla kadar,

3) Hizmetine ihtiyaç duyulan diğer kamu personelinin ise, hizmetine ihtiyaç duyulduğu tarihten itibaren, azami bir yıla kadar, sevkleri tehir edilebilir.

b) Vali yardımcısı veya kaymakamlardan; 16/7/1986 tarihli ve 19166 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Mülki İdare Amirleri Atama, Değerlendirme ve Yerdeğiştirme Yönetmeliğinde yer alan 5 inci coğrafi bölge il merkezleri ve bağlı ilçeleri ile Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığı verilerine göre sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında illerde 5 inci, ilçelerde 5 ve 6 ncı derecede bulunan bölgelere atanmaları yapılanların sevkleri, bölge hizmetine başladıkları tarihten itibaren, anılan bölgelerdeki görevleri süresince toplam 5 yıla kadar tehir edilebilir. Ancak; tekraren sevk tehiri kapsamındaki bölgelere atanma, 5 yıllık zaman dilimi içerisinde sevk tehiri kapsamı dışındaki bölgelerde görev yapma veya kaymakam iken vali yardımcısı olarak atanma gibi nedenlerden, sevk tehirinin yapılabileceği 5 yıllık zaman dilimi yeniden başlatılmaz. Tekraren sevk tehiri kapsamındaki bölgelere atanmalar için; sevk tehiri kapsamı dışında bulunan bölgelerdeki hizmet süreleri 5 yıllık süreye dâhil edilmez.

c) Kamu kurum ve kuruluşlarında mecburi hizmete tabi olan yükümlülerin sevkleri, mecburi hizmete başladığı tarihten itibaren tabi oldukları kanun ve yönetmeliklerinde belirlenen azami süreler kadar tehir edilebilir. Türk Silahlı Kuvvetlerinin tıp doktoruna olan ihtiyacı nedeniyle, devlet hizmeti yükümlülüğüne tabi tabiplerden, Devlet Planlama Teşkilatı Müsteşarlığının sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında illerde 5 inci; ilçelerde 4, 5 ve 6 ncı derecede bulunan bölgelere Sağlık Bakanlığınca atanmaları yapılan tabiplerin, devlet hizmeti yükümlülüğü görevleri süresince sevkleri tehir edilebilir.

ç) Kuruluş tarihi itibarıyla beş yılını doldurmamış üniversite, fakülte ve yüksekokullarda görevli öğretim üyelerinin (bilim doktoru, yardımcı doçent, doçent, profesör)

sevkleri, bu öğrenim kurumlarının kuruluş tarihinden itibaren beş yıl içinde, hizmetine ihtiyaç duyulduğu tarihten itibaren bir defaya mahsus ve azami iki yıla kadar tehir edilebilir.

d) Kamu kurum ve kuruluşlarında görevli olan ve kamu hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin projelerde çok önemli görevi bulunan, görevinden ayrılması durumunda yürütülen projede önemli aksaklıklar meydana gelebilecek derecede dalında uzmanlaşmış personelin sevkleri, hizmetine ihtiyaç duyulduğu tarihten itibaren bir defaya mahsus ve azami bir yıla kadar tehir edilebilir.

e) Kamu kurum ve kuruluşlarında görevli olan ve hizmetine ihtiyaç duyulan kamu personelinden, görevinin özelliği sebebiyle yurt dışına görevlendirilen yükümlülerin sevkleri, görevlendirildikleri tarihten itibaren ve yurt dışı görev süresi kadar tehir edilebilir.

f) Mesleklerine ait hizmetlerde yetiştirilmek, eğitilmek, bilgi ve görgülerini artırmak veya araştırma yapmak amacıyla, 04/11/1981 tarihli ve 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 39 uncu maddesi gereği, üniversite rektörlüklerince yurt dışına görevlendirilen, lisansüstü eğitimini tamamlamış öğretim elemanlarının sevkleri, görevlendirildikleri tarihten itibaren bir defaya mahsus ve azami bir buçuk yıla kadar tehir edilebilir.

(2) Daha önce, 1111 sayılı Askerlik Kanununun 35 inci maddesinin birinci fıkrasının (E) bendinin (1) numaralı alt bendine göre azami süre kadar herhangi bir nedenle sevki tehir edilenlerden, ikinci kez aynı nedenle hizmetine ihtiyaç duyulması sebebiyle sevk tehiri teklif edilenlerin sevk tehiri işlemi yapılmaz. Personelin yedeği, ilgili kurumların alacakları tedbirlerle temin edilir.

Sevk tehiri teklif makamları

MADDE 9 – (1) 217 sayılı Devlet Personel Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmündeki Kararname kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarında görevli olup, hizmetinin özelliği sebebiyle sevkine tehirine ihtiyaç duyulan personel hakkında, sevk tehiri teklifini yapmaya yetkili makamlar aşağıdaki bentlerde açıklanmıştır:

a) Kamu personeli için, bağlı buldukları bakanlıkların bizzat bakanları, müsteşarları veya müsteşar yardımcıları,

b) Türkiye Büyük Millet Meclisi, Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği gibi bir bakanlığa bağlı olmayan kamu kurumlarındaki personel için, söz konusu kamu kurumlarının en üst düzeydeki kurum amirleri,

c) Tüzel kişiliğe sahip genel müdürlük veya başkanlıklarda görevli kamu personeli için, ilgili genel müdür veya başkanlar,

ç) Üniversite, fakülte ve yüksekokullarda görevli öğretim elemanları için, üniversitelerin rektörleri,

d) Mesleklerine ait hizmetlerde yetiştirilmek, eğitilmek, bilgi ve görgülerini artırmak veya araştırma yapmak amacıyla, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 39 uncu maddesi gereğince, üniversite rektörlüklerince yurt dışına görevlendirilen öğretim elemanları için, üniversitelerin rektörleri.

Sevk tehiri işlem makamları

MADDE 10 – (1) Aşağıdaki bentlerde belirtilen yükümlülerin sevk tehiri işlemlerini yapmaya yetkili makam, Millî Savunma Bakanlığı Askeralma Dairesi Başkanlığıdır.

a) Üniversite, fakülte ve yüksekokulların öğretim elemanları,

b) Hâkim ve savcılar ile başkomiser, komiser ve komiser yardımcıları,

c) Hizmetine ihtiyaç duyulan diğer kamu personeli,

ç) Vali yardımcısı ve kaymakamlar,

d) Kamu kurum ve kuruluşlarında mecburi hizmete tabi olan yükümlüler,

e) Kuruluş tarihi itibarıyla beş yılını doldurmamış üniversite, fakülte ve yüksekokullarda görevli öğretim üyeleri (bilim doktoru, yardımcı doçent, doçent, profesör),

f) Kamu kurum ve kuruluşlarında görevli olan ve kamu hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin projelerde çok önemli görevi bulunan, görevinden ayrılması durumunda yürütülen projede önemli aksaklıklar meydana gelebilecek derecede dalında uzmanlaşmış personel,

g) Kamu kurum ve kuruluşlarında görevli olan ve hizmetine ihtiyaç duyulan kamu personelinden, görevinin özelliği sebebiyle yurt dışına görevlendirilen yükümlüler,

ğ) Mesleklerine ait hizmetlerde yetiştirilmek, eğitilmek, bilgi ve görgülerini artırmak veya araştırma yapmak amacıyla, 2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 39 uncu maddesi gereğince, üniversite rektörlüklerince yurt dışına görevlendirilen öğretim elemanları.

Sevk tehiri teklifinde kullanılacak form

MADDE 11 – (1) 217 sayılı Devlet Personel Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname kapsamına giren kamu kurum ve kuruluşlarında görevli olup, hizmetinin özelliği sebebiyle sevkine tehirine ihtiyaç duyulan kamu personelinin sevk tehiri teklifi, sevk tehiri uzatma teklifi ve sevk tehiri iptal teklifinde EK-2 Teklif Formu kullanılır. Önemli projede çalıştığından ertelenmesi teklif edilenler için düzenlenen EK-2 Teklif Formuna, yükümlünün görevli olduğu projeye ilgili bilgileri içeren EK-2 LAHİKA-1 Form tanzim edilerek eklenir. Doldurulmuş teklif formu örneği EK-3'tedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Staj, Aday Memurluk, Dil Öğrenimi, Yüksek Lisans, İhtisas (Tıpta Uzmanlık), Sanatta Yeterlik, Doktora Eğitimi ve Sözleşmeli/Dış Kaynaktan Temin Edilecek Muvazzaf Subay/Astsubay Aday Adaylarının Sevk Tehiri İşlemleri

Sevk tehiri esasları ve süreleri

MADDE 12 – (1) Devlet veya kendi hesaplarına, yurt içinde veya yurt dışında staj, aday memurluk, dil öğrenimi, yüksek lisans, ihtisas (tıpta uzmanlık), sanatta yeterlik, doktora eğitimi ve sözleşmeli/dış kaynaktan temin edilecek muvazzaf subay/astsubay aday adaylarının sevkleri, 35 yaşını doldurdıkları yılın sonunu geçmemek üzere, aşağıdaki bentlerde belirtilen süreler kadar tehir edilebilir:

a) Herhangi bir kamu kurumuna aday memur olarak atanacağını belgelendirenlerin askerlik hizmetine sevkleri, bir celp dönemi tehir edilebilir. Staj veya aday memur olarak görev yapanların sevkleri ise, bağlı buldukları kurumlarının kanun ve yönetmeliklerine göre, Millî Savunma Bakanlığınca tespit edilecek süreler kadar tehir edilebilir.

b) Staj yapan yükümlülerin sevk tehirleri, yeterlik sınavına girebilmelerine imkân tanımak maksadıyla, staj eğitimleri nedeniyle yapılan azami sevk tehiri süresi bitimine göre, tabi oldukları celp döneminden bir sonraki celp dönemine kadar uzatılabilir.

c) Yüksek lisans, doktora, sanatta yeterlik ve orta öğretim alan öğretmenliği eğitimi yapanların sevkleri, tabi oldukları kanun ve yönetmeliklerinde belirlenen azami süreler kadar tehir edilebilir. Lisansüstü eğitime kayıt hakkını kazandığını belgeleyenlerin askerlik hizmetine sevkleri, bir celp dönemi tehir edilebilir.

ç) Yurt içi veya yurt dışında lisansüstü öğrenim için bilimsel hazırlık veya yabancı dil eğitimi alması ilgili üniversite yönetmeliğinde zorunlu olan yükümlülerin sevkleri, tabi oldukları kanun ve yönetmeliklerinde belirtilen süreler kadar tehir edilebilir. Bir lisansüstü eğitim amacına yönelik olmayan, tamamen yükümlünün kendi isteğine bağlı olarak yurt içinde veya yurt dışında yapılan özel dil eğitimlerinden dolayı, sevk tehiri işlemi yapılmaz.

d) Tıpta uzmanlık sınavını (TUS) kazanan yükümlülerin sevkleri, ihtisas eğitimlerine başlayabilmeleri için altı ay; ihtisas eğitimine başlayanların ise, Tıpta Uzmanlık Tüzüğüne anadallara göre belirlenen azami ihtisas süreleri kadar tehir edilebilir.

e) İhtisas eğitimini tamamlayan tıp doktorlarından; yan dal uzmanlık sınavını (YUS) kazanan yükümlülerin sevkleri, yan dal uzmanlık eğitimlerine başlayabilmeleri için iki celp dönemi, bu eğitime başlayanların ise Tıpta Uzmanlık Tüzüğüne belirlenen azami yan dal uzmanlık süreleri kadar tehir edilebilir.

f) Askerlik hizmetini yapmamış yükümlülerden, sözleşmeli subay/astsubay veya dış kaynaktan temin edilecek muvazzaf subay/astsubaylığı kazananlar ile temel eğitime tabi tutulanların askere sevkleri, naspedilecekleri tarihe kadar tehir edilebilir.

(2) Sözleşmeli veya dış kaynaktan temin edilen muvazzaf subay/astsubaylığa naspedilenlerin nasıp tarihleri, ilgili birlik komutanlıkları tarafından, yükümlülerin kayıtlı oldukları askerlik şubelerine bildirilir.

(3) Lisansüstü eğitimini tamamlayarak mezun olanlardan, aynı veya daha aşağı seviyede ikinci kez lisansüstü eğitim yapanların sevk tehiri işlemi yapılmaz.

(4) Dört yıldan fazla öğrenim süreli yükseköğretim kurumu mezunlarının aldıkları eğitim yüksek lisans seviyesinde olduğundan, bu yükümlüler hakkında yüksek lisans eğitimlerinden dolayı sevk tehiri teklifinde bulunulmaz. Bulunulsa dahi, sevk tehirleri yapılmaz.

(5) Staj nedeniyle sevk tehiri teklif edilen personel, staj yapılmasının zorunlu olduğu bir meslek grubuna mensup olmalıdır. Ancak; avukat, serbest muhasebeci mali müşavir gibi özel kanunları gereğince, o mesleği icra edebilmesi için mesleki staj yapması zorunlu olanlarda devlet memuru olma şartı aranmaz.

(6) Kayıtları dondurulan, izinli sayılan veya yükseköğretim kurumundan uzaklaştırma cezası alan öğrencilerin sevk tehiri işlemleri, 35 yaşını doldurdıkları yılın sonunu geçmemek üzere, aşağıdaki esaslar dâhilinde yapılır:

a) Azami eğitim süreleri kadar sevk tehirleri yapılan yükümlülerin sevk tehirli oldukları süreler içerisinde, kayıtları dondurulduğundan, izinli sayıldığından veya yükseköğretim kurumundan uzaklaştırma cezası aldıklarından lisansüstü öğrenimlerini belirlenen azami süreler içerisinde bitiremeyenler veya bitiremeyecekleri anlaşılanlar hakkında sevk tehirlerinin uzatılması teklif edilenlerin; kayıtlarının dondurulduğu, izinli sayıldığı veya yükseköğretim kurumundan uzaklaştırıldığı süre kadar sevk tehirleri uzatılabilir.

b) Kaydı dondurulan, izinli sayılan veya yükseköğretim kurumundan uzaklaştırma cezası alan yükümlülerin bu durumları, öğrenim gördüğü kurum tarafından sevk tehiri işlem makamına bildirilmez. Bildirilse bile, bu durumdakilerin sevk tehiri iptal edilmez. Ancak, bunlardan askerlik hizmetine sevklerini istediklerinden dolayı kaydının dondurulduğu, izinli sayıldığı bildirilerek sevk tehirlerinin iptali istenenlerin, sevk tehirleri iptal edilir.

c) Kaydının dondurulduğu, izinli sayıldığı veya yükseköğretim kurumundan uzaklaştırma cezası aldığı bildirildiğinden sevk tehirleri iptal edilen ve bu nedenle bakaya durumunda olan yükümlülerin, kayıtlarının dondurulduğu, izinli sayıldığı veya yükseköğretim kurumundan uzaklaştırma cezası aldığı tarih ile tekrar öğrenime başladığı tarih arasındaki celp dönemlerinden bakaya kalanlardan sevk tehiri teklifi gelenler hakkında, bu aradaki celp dönemleri için bakaya işlemi yapılmayacağı gibi, söz konusu celp dönemleri için bakaya kalma sebebiyle işlem yapılsa, bakaya kalma suçundan kovuşturma devam etse veya kovuşturma sonucunda mahkumiyet kararı verilse bile, bu durum dikkate alınmadan askere sevkleri tehir edilir.

Sevk tehiri teklif makamları

MADDE 13 – (1) Devlet veya kendi hesaplarına, yurt içinde veya yurt dışında staj, aday memurluk, dil öğrenimi, yüksek lisans, ihtisas (tıpta uzmanlık), sanatta yeterlik, doktora eğitimi ve sözleşmeli/dış kaynaktan temin edilecek muvazzaf subay/astsubay aday adayları hakkında, sevk tehiri teklifini yapmaya yetkili makamlar aşağıdaki bentlerde açıklanmıştır:

a) İhtisas ve yan dal uzmanlık eğitimine başlayanlar için, bağlı buldukları bakanlığın müsteşarları veya müsteşar yardımcıları; üniversitelerin ise rektörleri, fakülte dekanları veya enstitü müdürleri,

b) Yurt içinde veya yurt dışında lisansüstü öğrenim görenler için, bağlı buldukları üniversitelerin rektörleri, fakülte dekanları veya enstitü müdürleri,

c) Yurt dışında devlet veya kendi hesabına lisansüstü öğrenim görenler için, Millî Eğitim Bakanlığı Yükseköğretim Genel Müdürlüğü,

ç) Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde lisansüstü öğrenim görenler için, Türkiye Cumhuriyeti Lefkoşa Konsolosluğu,

d) Herhangi bir kamu kurumu adına yurt dışında lisansüstü öğrenim görenler için, bağlı buldukları bakanlığın müsteşarları veya müsteşar yardımcıları ile herhangi bir bakanlığa bağlı olmayan kamu kurumlarının en üst düzeydeki kurum amirleri,

e) Yurt içinde veya yurt dışında lisansüstü öğrenime başlayabilmek için, belli süre dil veya bilimsel hazırlık öğrenimi görmek zorunda olanlar için, bağlı buldukları

üniversitelerin rektörleri ile fakülte dekanları veya enstitü müdürleri, Millî Eğitim Bakanlığı Yükseköğretim Genel Müdürlüğü, bağlı buldukları bakanlığın müsteşarları veya müsteşar yardımcıları, herhangi bir bakanlığa bağlı olmayan kamu kurumlarının en üst düzeydeki kurum amirleri,

f) Herhangi bir mesleğin icrası için staj yapma zorunluluğunda olanlar ile aday memurlardan;

1) Bakanlık veya bağlı kuruluşlarında görevli olanlar için, müsteşar veya müsteşar yardımcıları,

2) Herhangi bir bakanlığa bağlı olmayan kamu kurum ve kuruluşlarında görevli olanlar için, en üst düzeydeki kurum amirleri,

3) Avukatlık stajı yapanlar için, yükümlünün kayıtlı bulunduğu baro başkanları,

4) Serbest muhasebe mali müşavirlik stajı yapanlar için, yükümlünün kayıtlı bulunduğu oda başkanları,

5) Polis meslek memurluğu eğitimi yapanlar için, ilgili polis meslek eğitim merkezi müdürü,

6) Sözleşmeli subay/astsubay veya dış kaynaktan temin edilecek muvazzaf subay/astsubaylığı kazananlar veya temel eğitime tabi tutulanlar için, ilgili Kuvvet Komutanlığı/Jandarma Genel Komutanlığı/Sahil Güvenlik Komutanlığı.

(2) Herhangi bir kamu kurumuna aday memur olarak atanma hakkını veya lisansüstü eğitime kayıt hakkını kazanan yükümlüler bizzat, bu durumlarını kanıtlayıcı belgelerini ekleyerek bir dönem sevk tehiri taleplerini belirten dilekçeyle en yakın askerlik şubesine müracaat ederler. Sevk tehiri hakkı olan yükümlülerin askere sevkleri bir celp dönemi tehir edilerek, kendilerine askerlik durum belgesi verilir.

Sevk tehiri işlem makamları

MADDE 14 – (1) Aşağıdaki bentlerde belirtilen yükümlülerin sevk tehiri işlemlerini yapmaya yetkili makam, Millî Savunma Bakanlığı Askeralma Dairesi Başkanlığıdır.

a) Devlet veya kendi hesaplarına yurt dışında staj, yüksek lisans, ihtisas, doktora, sanatta yeterlik, dil ve bilimsel hazırlık eğitimi yapanlar,

b) Tıp Doktorlarından yurt içinde ihtisas veya doktora yapanlar,

c) Kamu kurum ve kuruluşlarında mesleki staj yapanlar,

ç) Kaymakamlık, hâkimlik veya savcılık stajı yapanlar,

d) Sözleşmeli subay/astsubay veya dış kaynaktan temin edilecek muvazzaf subay/astsubaylığı kazananlar ve temel eğitime tabi tutulanlar,

e) Tıpta uzmanlık sınavı ve yan dal uzmanlık sınavını kazananlar.

(2) Aşağıdaki bentlerde belirtilen yükümlülerin sevk tehiri işlemlerini yapmaya yetkili makam, hakkında sevk tehiri teklifinde bulunulan yükümlülerin kayıtlı bulunduğu askerlik şubesinin bağlı olduğu askeralma bölge başkanlığıdır.

a) Devlet veya kendi hesaplarına yurt içinde dil, bilimsel hazırlık, yüksek lisans, doktora veya sanatta yeterlik öğrenimi görenler,

b) Orta öğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksek lisans eğitimi görenler,

c) İkinci öğretim yüksek lisans eğitimi görenler,

ç) Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda ve özel öğretim kurumlarında öğretmenlik stajı yapanlar,

d) Avukatlık ve serbest muhasebeci mali müşavirlik stajı yapanlar,

e) Kamu kurum ve kuruluşlarında aday memur olarak göreve başlayanlar,

f) Polis meslek eğitim merkezlerinde polis meslek memurluğu eğitimi görenler,

g) Uzman erbaşlık eğitimi görenler.

(3) Aşağıdaki bentlerde belirtilen yükümlülerin sevk tehiri işlemlerini yapmaya yetkili makam, yükümlülerin müracaat ettikleri en yakın askerlik şubesi başkanlıklarıdır.

a) Yurt içinde veya yurt dışında devlet veya kendi hesaplarına lisansüstü eğitim göreceklenden, lisansüstü eğitime kayıt hakkı kazandığını belgeleyenler,

b) Herhangi bir kamu kurumuna aday memur olarak atanacağını belgeleyenler.

Sevk tehiri teklifinde kullanılacak formlar

MADDE 15 – (1) Bir mesleğin icra edilebilmesi için yapılması zorunlu olan staj veya kamu kurum ve kuruluşlarında bulunan aday memurların, sözleşmeli/dış kaynaktan temin edilecek muvazzaf subay/astsubay aday adaylarının sevk tehiri teklifi, sevk tehiri uzatma teklifi ve sevk tehiri iptal teklifinde EK-4 Teklif Formu (doldurulmuş Teklif Formu örneği EK-5),

(2) Devlet veya kendi hesaplarına yurt içinde veya yurt dışında dil öğrenimi, yüksek lisans, ihtisas, doktora veya sanatta yeterlik eğitimi yapanların sevk tehiri teklifi, sevk tehiri uzatma teklifi ve sevk tehiri iptal teklifinde EK-6 Teklif Formu (doldurulmuş Teklif Formu örneği EK-7), kullanılır.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Aktif Spor Hayatı Devam Eden Sporcuların Sevk Tehiri İşlemleri

Sevk tehiri süreleri ve şartları

MADDE 16 – (1) Aktif spor hayatı devam eden sporcuların sevkleri, aşağıdaki şartları taşımaya devam ettikleri sürece, sevk tehiri teklif yazılarının tarihinden itibaren birer yıllık sürelerle, 38 yaşını doldurdukları yılın sonunu geçmemek üzere, tehir edilebilir.

a) Olimpiyat Oyunları, Dünya ve Avrupa Şampiyonaları ile uluslararası müsabakalarda ilk üç dereceye giren sporcular ile bu dereceleri alan takımların kadrolarında yer alan sporcular;

1) İlk defa yapılacak sevk tehiri işleminde; son bir yıl içerisinde yapılan Olimpiyat Oyunları, Dünya ve Avrupa Şampiyonaları ile uluslararası müsabakalarda ilk üç dereceye girmek veya bu dereceleri alan takımların kadrosunda bulunmak,

2) Müteakip sevk tehirlerinde; bir önceki sevk tehiri dönemi içerisinde yapılan Olimpiyat Oyunları, Dünya ve Avrupa Şampiyonaları ile uluslararası müsabakalarda ilk üç dereceye girmek veya bu dereceleri alan takımların kadrosunda bulunmak şartıyla sevk tehiri hakkından yararlanabilirler. Ancak, sevk tehiri süresi içinde Olimpiyat Oyunları, Dünya ve Avrupa Şampiyonası ile uluslararası müsabaka yapılmamış ise bir defaya mahsus bu şart aranmaz.

b) A/Büyükler Millî Takım kadrolarında yer alan sporcular;

1) İlk defa yapılacak sevk tehiri işleminde; son bir yıl içerisinde en az bir kez A/Büyükler Millî Takım kadrosunda yer almak,

2) Müteakip sevk tehirlerinde; bir önceki sevk tehiri dönemi içerisinde yapılan uluslararası müsabakaların en az birinde Millî Takım kadrosunda bulunmak şartıyla sevk tehiri hakkından yararlanabilirler. Ancak, sevk tehiri süresi içinde Millî Takım düzeyinde müsabaka yapılmamış ise bir defaya mahsus bu şart aranmaz.

c) Türkiye Profesyonel 1 inci ve 2 nci futbol liglerinde yer alan takımların kadrolarında bulunan profesyonel futbolcular;

1) İlk defa yapılacak sevk tehiri işleminde; Türkiye Profesyonel 1 inci ve 2 nci futbol liginde yer alan takımlardan birisi ile sözleşmesi bulunmak,

2) Müteakip sevk tehirlerinde; halen kadrosunda bulunulan takımın bir önceki sevk tehiri dönemindeki 1 inci ve 2 nci futbol ligi müsabakalarının en az 1/3 ünde takım kadrosunda bulunma şartı aranır.

3) Sezon başında, Futbol Federasyonunca isimleri bildirilecek olan üçüncü kalecilerin müteakip sevk tehiri tekliflerinde 2 nci bentte belirtilen şart aranmaz.

ç) Üç ve daha fazla ligi bulunan diğer spor dallarında, en üst iki ligde yer alan takımlar ile en az iki ligi bulunan spor dallarında, en üst ligde yer alan takımların uluslararası kuralların ön gördüğü sayıdaki sporcular,

1) İlk defa yapılacak sevk tehiri işleminde; üç ve daha fazla ligi bulunan spor dallarında en üst iki ligde yer alan takımlar ile en az iki ligi bulunan spor dallarında en üst ligde yer alan takımlardan birisi ile profesyonel sözleşmesi bulunma veya o takımın kadrosunda yer almak,

2) Müteakip sevk tehirlerinde; halen kadrosunda bulunulan takımın, bir önceki sevk tehiri dönemindeki resmî müsabakaların en az yarısında, takım kadrosunda bulunmak şartıyla sevk tehiri hakkından yararlanabilirler.

(2) Bir defada üç aydan fazla hak mahrumiyeti alan sporcuların sevk tehirleri iptal edilir ve bunlar hakkında bir daha sevk tehiri teklifi yapılmaz.

(3) Sezon içerisinde veya sonunda, yurt içinde erteleme kapsamındaki veya yurt dışındaki bir başka takıma transfer veya geçici transfer nedeniyle gidenlerden, bir sefere mahsus olmak üzere bir önceki sevk tehiri dönemindeki 1 inci ve 2 nci futbol ligi müsabakalarının en az 1/3, diğer spor dalları resmî müsabakalarının en az yarısında takım kadrosunda bulunma şartı aranmaz.

(4) Üç ve daha fazla ligi olan spor dallarında en üst iki ligde yer alan takımlar ile en az iki ligi bulunan spor dallarında en üst ligde yer alan takımların kadrolarında bulunan sporcuların sevklerinin tehir edilebilmesi için, 1 inci ve 2 nci ligin en az sekiz takımdan oluşması gerekmektedir.

(5) Üç ay veya daha fazla süreli sakatlık geçiren sporcuların durumlarını heyet raporuyla belgelendirmeleri halinde, sevk tehirleri erteleme süresi sonuna kadar devam eder. Bunlardan müteakip sene yeniden sevk tehiri teklif edileceklerden spor dalına göre 1/3 veya 1/2 oranında takım kadrosunda bulunma şartı aranmaz.

(6) Sevk tehiri süresi içerisinde sözleşmesi sona eren ve ilk transfer döneminin sonuna kadar yeni sözleşme yapmayan sporcuların sevk tehirlerinin iptali için, teklif makamınca Millî Savunma Bakanlığı Askeralma Dairesi Başkanlığına sevk tehiri iptal teklifinde bulunulur.

(7) Yoklama kaçağı veya bakaya durumunda iken sevklerinin tehiri teklif edilen sporculardan, yoklama kaçağı ve bakaya durumuna düşmeden önce kulüpleri ile sözleşme imzalamış olan ve sözleşme tarihinden teklif tarihine kadar geçen süre içinde gerekli diğer şartları da taşıdıkları anlaşılanların sevkleri tehir edilebilir.

Sevk tehiri teklif makamları

MADDE 17 – (1) Aktif spor hayatı devam eden sporcular hakkında, sevk tehiri teklifini yapmaya yetkili makamlar aşağıdaki bentlerde açıklanmıştır:

a) Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne bağlı federasyonlarda Gençlik ve Spor Genel Müdürü,

b) Özerk federasyonlarda federasyon başkanı veya genel sekreter.

Sevk tehiri işlem makamları

MADDE 18 – (1) Aktif spor hayatı devam eden sporcuların sevk tehiri işlemlerini yapmaya yetkili makam, Millî Savunma Bakanlığı Askeralma Dairesi Başkanlığıdır.

Sevk tehiri teklifinde kullanılacak form

MADDE 19 – (1) Aktif spor hayatı devam eden sporcuların sevk tehiri teklifi, sevk tehiri uzatma teklifi ve sevk tehiri iptal teklifinde EK-8 Teklif Formu kullanılır. Doldurulmuş teklif formu örneği EK-9'dadır.

ALTINCI BÖLÜM

Çalıştıkları Bilim Dallarına Dünya Ölçüsünde Bir Yenilik veya İlerleme Getiren

Orijinal Araştırmalarda Bulunan Yükümlülerin Sevk Tehiri İşlemleri

MADDE 20 – (1) Lisansüstü eğitimini tamamlayarak mezun olan yükümlülerden, mesleklerine ait staj ve ihtisaslarını tamamladıktan sonra, yurt içinde veya yurt dışında çalıştıkları bilim dallarına, dünya ölçüsünde bir yenilik veya ilerleme getiren orijinal araştırmalarda bulunan yükümlülerin sevk tehirleri, 1111 sayılı Askerlik Kanununun 35 inci maddesinin birinci fıkrasının (F) bendine göre, çalışmalarını devam ettirdikleri sürece, 36 yaşını dolduruncaya kadar yapılabilir.

(2) Çalıştıkları bilim dallarına dünya ölçüsünde bir yenilik veya ilerleme getiren orijinal araştırmalarda bulunanların;

a) Sevk tehiri tekliflerini yapmaya yetkili makamlar; yükümlülerin bağlı buldukları bakanlıkların bakanları, üniversitelerin rektörleri, herhangi bir bakanlığa bağlı olmayan kamu kurumlarının en üst düzeydeki kurum amirleri,

b) Sevk tehiri işlemlerini yapmaya yetkili makam, Millî Savunma Bakanlığı Askeralma Dairesi Başkanlığıdır.

(3) 1111 sayılı Askerlik Kanununun 35 inci maddesinin birinci fıkrasının (F) bendi kapsamında sevk tehiri teklif edilenlerin çalışmalarının, bilim dalına dünya ölçüsünde bir yenilik veya ilerleme getiren orijinal bir araştırma olup olmadığına, ilgili ilim müessesinin de görüşü alınarak Millî Savunma Bakanlığınca karar verilir.

(4) Bu yükümlülerin; sevk tehiri teklifi, sevk tehiri uzatma teklifi ve sevk tehiri iptal teklifinde EK-10 Teklif Formu kullanılır. Doldurulmuş teklif formu örneği EK-11'dedir.

YEDİNCİ BÖLÜM

Son Hükümler

Yürürlük

MADDE 21 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 22 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Millî Savunma Bakanı yürütür.

EKLER					
EK-1	EK-2	EK-3	EK-4	EK-5	EK-6
EK-7	EK-8	EK-9	EK-10	EK-11	

[R.G. 17 Ekim 2009 – 27379]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Türkiye Adalet Akademisinden:

TÜRKİYE ADALET AKADEMİSİ BAŞKAN VE BAŞKAN YARDIMCILARI ADAYLARININ SEÇİLME USUL VE ESASLARINA DAİR YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK YAPILMASI HAKKINDA YÖNETMELİK

MADDE 1 – 13/5/2004 tarihli ve 25461 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye Adalet Akademisi Başkan ve Başkan Yardımcıları Adaylarının Seçilme Usul ve Esaslarına Dair Yönetmeliğin 7 nci maddesinin birinci ve ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve aynı maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Başvurular Başkanlığa bizzat veya posta yoluyla yapılır.”

“Bizzat başvuruda bulunanlara başvuruda bulunulduğuna dair belge verilir.”

“Posta yoluyla yapılan başvurularda, başvurunun alındığı tarih başvuru tarihi olarak kabul edilir. Postadaki gecikmeler dikkate alınmaz.”

MADDE 2 – Aynı Yönetmeliğin 8 inci maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

"Başkan yardımcılarının her ikisi için aynı anda seçim yapılması halinde, birinci ve ikinci başkan yardımcılığı şeklinde ayrı ayrı oy pusulaları ve zarflar hazırlanır. Oylama her turda oy pusulalarına aday adaylarının ad ve soyadlarının her iki başkan yardımcılığı için ayrı ayrı yazılması suretiyle yapılır."

MADDE 3 – Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4 – Bu Yönetmelik hükümlerini Türkiye Adalet Akademisi Başkanı yürütür.

[R.G. 26 Ekim 2009 – 27388]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Türkiye İş Kurumundan:
**KAMU KURUM VE KURULUŞLARINA ESKİ HÜKÜMLÜ İŞÇİ ALINMASINDA
UYGULANACAK USUL VE ESASLAR HAKKINDA YÖNETMELİKTE
DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK**

MADDE 1 – 19/9/2009 tarihli ve 27354 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kamu Kurum ve Kuruluşlarına Eski Hükümlü İşçi Alınmasında Uygulanacak Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin 6 ncı maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiş ve ayrıca aynı maddeye aşağıdaki dördüncü fıkra eklenmiştir.

“(3) Kamu kurum ve kuruluşları sürekli işçi taleplerini il düzeyinde, geçici işçi taleplerini ise il veya ilçe düzeyinde verirler.”

“(4) Kamu kurum ve kuruluşlarının il düzeyinde verilen sürekli veya geçici işçi taleplerinin karşılanamaması hâlinde ulusal düzeyde; ilçe düzeyinde verilen geçici işçi taleplerinin karşılanamaması hâlinde, önce il düzeyinde sonra ulusal düzeyde karşılanması yoluna gidilir.”

MADDE 2 – Bu Yönetmelik yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Yönetmelik hükümlerini Türkiye İş Kurumu Genel Müdürü yürütür.

Yönetmeliğin Yayımlandığı Resmî Gazete’nin	
Tarihi	Sayısı
19/9/2009	27354

[R.G. 26 Ekim 2009 – 27388]

 [İçindekilere dön](#)

Tarım ve Köyişleri Bakanlığından:
**GIDA VE YEM AMAÇLI GENETİK YAPISI DEĞİŞTİRİLMİŞ ORGANİZMALAR
VE ÜRÜNLERİNİN İTHALATI, İŞLENMESİ, İHRACATI, KONTROL VE
DENETİMİNE DAİR YÖNETMELİK**

BİRİNCİ BÖLÜM
Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Yönetmeliğin amacı, insan yaşamı ve sağlığı, hayvan sağlığı ve refahı, tüketici çıkarları ve çevrenin en üst düzeyde korunması için genetiği değiştirilmiş organizma ve ürünleri ile genetiği değiştirilmiş organizma ve ürünlerini içeren gıda ve yem maddeleri hakkında karar verme, işleme, ithalat, ihracat, izleme, tescil, etiketleme, kontrol ve denetim ile ilgili usul ve esasları belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Yönetmelik;

a) Tohumluklar dışındaki genetiği değiştirilmiş organizma ve ürünleri ile genetiği değiştirilmiş organizma ve ürünlerini içeren gıda ve yem maddeleri hakkında karar verme, işleme, ithalat, ihracat, izleme, tescil, etiketleme, kontrol ve denetim ile ilgili usul ve esasları kapsar.

b) Sağlık Bakanlığınca ruhsat veya izin verilen ürünleri kapsamaz.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Yönetmelik; 18/4/2006 tarihli ve 5488 sayılı Tarım Kanununun 10 uncu maddesi, 7/8/1991 tarihli ve 441 sayılı Tarım ve Köyişleri Bakanlığının Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname, 27/5/2004 tarihli ve 5179 sayılı Gıdaların Üretimi, Tüketimi ve Denetlenmesine Dair Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek

Kabulü Hakkında Kanun, 29/5/1973 tarihli ve 1734 sayılı Yem Kanunu ile 29/6/2001 tarihli ve 4703 sayılı Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanmasına Dair Kanuna dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Yönetmelikte geçen;

- a) Ayırıcı kimlik: Aktarılan her bir gen için bir kod ve her bir GDO için ise, taşıdığı genin kodunu da içeren nümerik ve alfa nümerik kodlama sistemini,
- b) Bakanlık: Tarım ve Köyişleri Bakanlığını,
- c) GDO: Genetik yapısı değiştirilmiş organizmayı,
- ç) Genetik yapısı değiştirilmiş organizma: Modern biyoteknoloji kullanılarak genetik materyali değiştirilmiş olan, insan haricindeki organizmayı,
- d) GDO ve ürünleri: GDO, GDO içeren, GDO lardan oluşan, GDO içerdiği hâlde GDO lardan oluşmayan ve/veya kısmen veya tamamen GDO lardan elde edilen ürünleri,
- e) GDO lu gıda: GDO, GDO içeren veya GDO dan üretilen bileşen içeren veya GDO dan üretilen gıda maddelerini,
- f) GDO lu ürün: GDO, GDO içeren veya GDO dan üretilen bileşen içeren veya GDO dan üretilen ürünleri,
- g) GDO lu yem: GDO, GDO içeren veya GDO dan üretilen bileşen içeren veya GDO dan üretilen yem maddelerini,
- ğ) GDO suz eşdeğer ürün: Genetik değiştirme teknolojisi uygulanmayan eşdeğer gıda veya yemi,
- h) Gen sahibi: GDO ve ürünlerinde değiştirilmiş olan gen ya da genlerin patent hakkını elinde tutanı,
- ı) İzleme: Bir GDO ve ürününün, biyolojik çeşitlilik, bitki, hayvan ve insan sağlığı üzerindeki etkilerini belirlemek üzere bir program dâhilinde yürütülen gözlem, analiz ve kontrolleri,
- i) İzlenebilirlik: GDO ve ürünlerinin, üretim ve dağıtım zinciri boyunca her aşamada geriye dönük takibini, belirlenmesini ve tanımlanmasını,
- j) KKGGM: Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğünü,
- k) Komite: Bu Yönetmelikle kuruluşu öngörülen bağımsız, bilimsel, teknik risk değerlendirme komitesini,
- l) Risk değerlendirme: GDO ve ürünlerinin, genetik değişiklikten dolayı, insan, hayvan ve bitki sağlığı, biyolojik çeşitlilik ve çevre üzerinde, doğrudan veya dolaylı, derhal veya gecikmeli sebep olabileceği risklerin ve risk kaynağının olumsuz etkiye sebep olma potansiyelinin test, analiz, deneme gibi bilimsel yöntemlerle belirlenmesi ve değerlendirilmesi sürecini,
- m) Risk yönetimi: Risk değerlendirme sonucunda öngörülen ve/veya tahmin edilen olumsuz etkilerin gerçekleşmesini önlemek veya gerçekleşmesi durumunda zararı en az seviyede ve kontrol altında tutarak ortadan kaldırmak, GDO ve ürününün izin verilen amaç ve kurallar dâhilinde kullanılmasını ve muamelesini sağlamak amacıyla alınan önlemleri,
- n) TAGEM: Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğünü,
- o) TÜBİTAK: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumunu,
- ö) TÜGEM: Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğünü,
- p) Uzmanlar listesi: GDO ile ilgili çalışmalara yön verecek Bakanlık tarafından oluşturulan uzman listesini ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Genel Hükümler ve İzin Koşulları

Genel hükümler

MADDE 5 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerine aykırı olan GDO lu gıda ve yemlerin işleme ve tüketim amacıyla ithali, piyasaya sürülmesi, tescili, ihracatı ve transit geçişleri

yasaktır. Gümrük idarelerince bu Yönetmelik kapsamındaki ürünler için GDO ya ilişkin ek bir belge aranmaz.

(2) İthal edilen, üretilen veya dağıtımı yapılan GDO lu gıda veya yemin çevre, insan veya hayvan sağlığı açısından olumsuzluğu tespit edildiğinde, gıda veya yem işletmecisi sağlığı ve çevreyi korumak amacıyla gerekli tedbirleri almak, Bakanlığı, diğer ilgili mercileri ve tüketicileri acilen bilgilendirmek ve söz konusu gıda veya yemi, piyasadan geri çekmek zorundadır.

(3) GDO lu ürünlerin, bebek mamaları ve bebek formülleri, devam mamaları ve devam formülleri ile bebek ve küçük çocuk ek besinlerinde kullanılması yasaktır.

(4) İnsan ve hayvan tedavisinde kullanılan antibiyotiklere karşı direnç genleri içeren GDO ve ürünlerinin ithalatı ve piyasaya sunulması yasaktır.

(5) Bakanlık, GDO lu gıda ve yemlerin ithalat ve ihracat kapılarıyla ilgili gerektiğinde düzenleme yapabilir.

(6) Gıda veya yem, GDO lardan biri ya da birkaçını toplamda en az % 0,9 oranında içeriyor ise, GDO lu olarak kabul edilir.

(7) Gıda veya yemin % 0,5 ten fazla izin verilmeyen GDO içermesi halinde ithalatına, işlenmesine, nakline, dağıtımına ve satışına izin verilmez.

(8) GDO suz ürünlerin etiketinde ürünün GDO suz olduğuna dair ifadeler bulunamaz.

(9) Bu Yönetmelikte yer almayan hususlarda Bakanlık her türlü düzenlemeyi yapmaya ve tedbiri almaya yetkilidir.

İzin koşulları

MADDE 6 – (1) Her bir GDO için, bilimsel esaslara göre değiştirilmiş gen ya da genler esas alınarak bir defaya mahsus olmak üzere Komiteler tarafından risk değerlendirmesi yapılır.

(2) Her bir risk değerlendirmesinin sonucuna göre GDO lu gıda veya yemin çevre, insan veya hayvan sağlığı ile diğer inceleme konularında herhangi bir olumsuzluğun tespit edilmediğine dair bir karar belgesi hazırlanır. Karar belgesi en az aşağıdaki hususları içerir:

- a) İzin geçerlilik süresi,
- b) GDO ve ürünlerinin ithalatı için uygulanacak kural ve işlemler,
- c) Kullanım amacı ve kısıtlamalar,
- ç) Risk yönetimi, piyasa denetimi ve gerektiğinde aşamalı üretim planlaması,
- d) İzleme ve izlenebilirlik koşulları,
- e) Belgeleme ve etiketleme koşulları,
- f) Ambalajlama, taşıma, muhafaza ve nakil kuralları,
- g) İşleme ile atık ve artık arıtım ve imha koşulları,
- ğ) Güvenlik ve acil durum tedbirleri,
- h) Kullanım ile ilgili yıllık raporlama koşulları,
- ı) Devir ve/veya kullandırmaya ilişkin koşulları,
- i) Tedarik ve amaca göre kullanım ve işleme koşulları.

(3) Bakanlık onaydan önce, GDO ile ilgili Komite kararını kamuoyunun görüşlerine açabilir.

(4) Komitenin kararı, Bakanlık onayından sonra yürürlüğe girer.

(5) Bakanlık, izin verilen GDO ve diğer GDO larla ilgili bilgileri Bakanlık internet sitesinde yayımlar.

(6) İzin verilen GDO ve ürünlerinin kayıt altına alınması ve ürünün her aşamada takibinin sağlanması amacıyla, GDO ve ürünlerini ithal edenler, işleyenler ve piyasaya sunanlar Bakanlığa beyanda bulunmak, GDO ve ürünlerini GDO içerdiğine dair belgeler eşliğinde nakletmek, taşımak ve etiketleme kurallarını uygulamakla yükümlüdür.

(7) İzin, karar belgesinde belirtilen koşulların ihlali veya olası zarar ve risklerle ilgili yeni bilimsel bilgilerin edinilmesi, kullanım sonucunda olumsuz sonuçların ortaya çıkması durumunda, Bakanlıkça iptal edilir. İzni iptal edilen GDO ve ürünleri toplatılır ve imha edilir.

(8) Karar belgesinde belirtilen hususlara uyulmaması hâlinde izin iptal edilir. İzin iptal gerekçesine göre idari yaptırımlar uygulanır.

(9) GDO lu ürünler, izin verilen amaçlar dışında kullanılamaz.

(10) Gen sahibi, GDO ve ürünleriyle ilgili olarak yeni bir risk ya da risk şüphesini öğrendiği takdirde durumu derhal Bakanlığa rapor etmek ve tedbir almakla yükümlüdür.

(11) Gen sahibi, aldığı izne konu olan GDO ve ürünlerinin satışı ve dağıtımını sırasında taşıma, depolama, işleme ve ambalajlama gibi işlemlere ilişkin güvenlik kuralları ve tedbirler hakkında alıcıları bilgilendirmekle yükümlüdür.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Komite, Başvuru ve Çalışma Grupları

Komite

MADDE 7 – (1) Bakanlık tarafından GDO ile ilgili bilimsel ve teknik verileri araştırarak, yorumlayacak ve görüş oluşturacak, görev süreleri iki yıl olan uzmanlar listesi teşkil edilir. Uzmanlar listesi, Bakanlık TAGEM, TÜGEM, KKGM birimlerinden temsilciler ile üniversiteler, TÜBİTAK ve araştırma enstitülerinde görevli konu ile ilgili uzman veya öğretim üyelerinden oluşur. Uzmanlar listesinden Bakanlık tarafından belirlenecek on bir üyeden oluşacak bir komite her bir başvuru için ayrıca oluşturulur.

(2) Komitenin sekreteryası TAGEM tarafından yürütülür. Komite TAGEM in daveti üzerine toplanır.

(3) Komite en az dokuz üye ile toplanır. Komite her başvuru için bir başkan seçer. Kararlar üye tam sayısının salt çoğunluğu ile alınır. Lehte ve aleyhteki kararların gerekçeleri sahipleri tarafından yazılıp imzalanarak, karar ekinde yer almak üzere başkana teslim edilir.

(4) Komite, başvuruları toplantının ilk gününden başlamak üzere doksan gün içinde karara bağlamak zorundadır. Ek bilgi ve belge istendiğinde bu süre durdurulur. Komite tarafından ek bilgi ve belgenin talep edilmesi durumunda ek bilgi ve belgenin en fazla otuz gün içerisinde tamamlanması zorunludur.

(5) Komitenin başvuruyu reddetmesi durumunda aynı ürün için ret tarihinden itibaren bir yıl dolmadan ve yeni bilimsel veri ve bulgular sunulmadan yeniden başvuru yapılamaz.

(6) Komiteye sunulan bilgilerin üçüncü şahıslarla veya kamuoyuyla paylaşılması, başvuru sahibinin talebi dikkate alınarak Komitenin iznine tabidir.

(7) Komite, her türlü iş ve işlemlerinde Bakanlığa karşı sorumludur.

Komitenin görev ve yetkileri

MADDE 8 – (1) Komitenin görev, yetki ve yükümlülükleri aşağıda belirtilmiştir:

a) Yapılan başvurularla ilgili değerlendirmeler yapmak, hazırlanan raporu Bakanlığa sunmak,

b) Yapılan bir başvuru ile ilgili olarak işlem sürecinde Bakanlık izni olmadan herhangi bir açıklama yapmamak, bilgi ve belge vermemek,

c) İhtiyaç duyması hâlinde uzmanlar listesinden danışma amacıyla uzmanlardan bir veya birkaçını, en çok iki defa olmak kaydıyla toplantılara davet etmek.

Başvuru

MADDE 9 – (1) GDO lu ürünün Komite tarafından ilk değerlendirilmesinin yapılması amacıyla gen sahibi, aşağıdaki bilgi ve belgelerle Bakanlığa başvuruda bulunmak zorundadır.

a) GDO nun yapısında değişikliğe neden olan gen veya genlerle ilgili bilgi ve belgeler,

b) GDO nun tespitinde kullanılacak yöntem ve referans materyal ile tespit için yapılacak iş ve işlemleri kolaylaştıracak her türlü bilgi, belge ve destekleyici doküman,

c) Ayırıcı kimlik bilgileri,

ç) GDO ile ilgili risk değerlendirmeye esas bilgi ve bilimsel çalışma sonuçları,

d) Kullanım amacı ve kısıtlamalarla ilgili talep ve bu talebi destekleyen bilgi ve belgeler,

e) Kullanım ve üretim koşullarını açıklayan bilgi ve belgeler,

f) Risk yönetimi, otokontrol ve üretim planlaması ile ilgili bilgi ve belgeler,

g) İzleme ve izlenebilirlik koşullarının nasıl olacağını açıklayıcı bilgi ve belgeler,

ğ) İşleme sonucu atık ve artıkların arıtım ve imha koşullarını açıklayıcı bilgi ve belgeler,
h) Güvenlik ve acil durum tedbir planı ve uygulamaları ile ilgili açıklayıcı bilgi ve belgeler,

i) Devir veya kullandırmaya müsaade edilip edilmeyeceği, müsaade edilmesi durumunda uyulması öngörülen şartlar,

i) Başvuru yapılan GDO lu gıda veya yemin taşıma, muhafaza ve nakil koşulları,

j) Başvuru yapılan gen veya genlerin, geliştirilmiş oldukları ülkede başvuru yılından en az üç yıl öncesinde tescil edildiğini, piyasada satışının serbest olduğunu gösterir bilgi ve yetkili mercilerden alınmış onaylı belgeler,

k) Çeşidin başta tescil edildiği ülke olmak üzere ilgili mevzuatın uygulanmakta olduğu ülkelerde de ticari olarak üretildiğini gösterir bilgi ve yetkili mercilerden alınmış onaylı belgeler,

l) Türkiye flora ve faunası için potansiyel bir tehlike oluşturmasını engellemek üzere GDO nun Türkiye’de yakın akraba ve yabancıları olan türlere ait olmadığını gösterir bilgi ve belgeler.

(2) Komite, gerek gördüğü durumlarda ek bilgi ve belgeler de isteyebilir.

(3) Komite tarafından istenilen belge ve bilgilerin süresi içinde temin edilmemesi durumunda başvuru reddedilir.

(4) Yapılan bir başvurunun sonucu diğer başvurular için emsal teşkil etmez. Yapılan bir başvuruya verilen izin başvuru ve takip eden ithalatlar için geçerlidir. Ancak, ithalatın gerçekleştirilebilmesi için ilgili diğer mevzuat hükümlerinin de yerine getirilmesi zorunludur.

Çalışma grupları

MADDE 10 – (1) Aşağıdaki konularda çalışma yapmak üzere; uzmanlar listesinden oluşan, üye sayısı ve çalışma süresi TAGEM tarafından belirlenen çalışma grupları kurulabilir:

a) Uluslararası gelişmeleri izleyerek ülkenin GDO ve ürünleriyle ilgili politika ve stratejileri için önerilerde bulunmak,

b) Hassas tüketici grupları için GDO ve ürünleriyle ilgili değerlendirmeler yaparak tavsiyelerde bulunmak,

c) Uluslararası kullanımda bulunan GDO ve ürünleriyle ilgili değerlendirmeler yaparak Bakanlığa önerilerde bulunmak,

ç) GDO çalışması yapmış ve üretime sunulmuş riskli ürünleri belirleyerek ilgili kurumları bilgilendirmek,

d) Biyogüvenlikle ilgili yakın, orta ve uzun vadeli risk senaryoları hazırlamak ve bunlarla ilgili çözüm önerileri sunmak,

e) Ülke ihtiyaçları dikkate alınarak, özellikle acil durum tedbirleri ile ilgili önerilerde bulunmak.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

GDO lu Ürünlerin İthalatı, İşlenmesi ve Depolanması, İhracatı, Etiketlenmesi, İzleme ve İzlenebilirlik, Denetim ve Kontrolü

İthalat

MADDE 11 – (1) Komite tarafından değerlendirilmesi yapılarak Karar belgesinde ithalatı uygun görülmüş GDO ve ürünlerinin ithalatında aşağıdaki hususlar dikkate alınır:

a) GDO ve ürünlerinin üretildiği ülkenin yetkili otoritesinden parti numarası, miktarı ve GDO çeşidini belirten belge aranır.

b) Ürünün üretildiği ülke dışında başka bir ülkeden yüklenmesi durumunda üretici ülkenin vermiş olduğu belgeyle beraber yüklendiği ülkenin yetkili otoritesince düzenlenmiş, parti numarası, miktarı ve GDO çeşidini belirten belge aranır.

c) Bakanlık, kontrol ve denetim amaçlı analizler yapabilir.

ç) Yapılacak analizlerin sıklığı, risk esasına göre Bakanlıkça belirlenir.

(2) GDO riski taşıyan ancak GDO suz ürün olduğu taahhüt edilen ürünlerin ithalatında aşağıdaki esaslar uygulanır:

a) İthalatta, GDO riski taşınması nedeniyle analize tabi tutulacak ürünler ve bunların sıklıkları Bakanlık onayı ile belirlenir. Gerektiğinde yine Bakanlık onayı ile güncellenir.

b) Belirlenen analiz sıklıklarına göre ürünlerin analizi yaptırılır. Analiz sonucunun uygun olması durumunda söz konusu ürünlerin ülkeye girişine izin verilir.

c) Yapılan analiz sonucunda GDO lu olduğu tespit edilen ürünün ülkeye girişine izin verilmez. Söz konusu ithalatçı ve ihracatçı firma ve ülke risk listesine alınır.

(3) Tespit ve kontrol işlemleri için istenecek her türlü analiz yöntemi ve analizlerde kullanılan özel ürünler de dâhil, bilgi, belge, ürün ve malzemeyi temin etmekle ithalatçı yükümlüdür.

GDO lu ürünlerin işlenmesi ve depolanması

MADDE 12 – (1) İthal edilen GDO ve ürünlerinin gıda veya yem maddelerinin üretiminde kullanılabilmesi için bu ürünlerin izin, ruhsat ve tescil başvurularında gıda veya yem işletmecisi, gıda veya yem mevzuatında belirtilenlere ilave olarak aşağıda belirtilen şartları sağlamak zorundadır:

a) Hammadde olarak kullanmak üzere temin ettiği GDO ve ürünleri ile ilgili aşağıdaki bilgi ve belgeleri bir ay içerisinde Bakanlığa vermek;

1) Ürünü kimden, ne miktarda temin ettiği ile ilgili bilgiler,

2) Bu ürünlerin ne amaçla kullanılacağı,

3) Etiket ve/veya GDO ve ürünlerinin beraberinde taşınması zorunlu belgelerin sureti.

b) GDO suz gıda veya yem, GDO lu gıda veya yemin işlendiği hattan farklı bir hatta üretilmeli ve depolanmalıdır. Aynı üretim hattının kullanılması durumunda, üretim hattında gerekli temizliği yapmak,

c) İşleme sonrası risklerin öngörülmesi hâlinde acil tedbir planları, muhafaza ve nakil koşullarıyla ilgili ek tedbirleri Bakanlığa bildirmek,

ç) Atık ve artıkların güvenli arıtım ve imha koşullarını belirleyerek Bakanlığa bildirmek.

GDO lu ürünlerin ihracatı

MADDE 13 – (1) İhracatta alıcı ülkenin talebi doğrultusunda işlem yapılır. Alıcı ülkenin GDO ile ilgili talebinin olmaması durumunda genel ihracat mevzuatına göre işlemler gerçekleştirilir.

Gıdaların etiketlenmesi

MADDE 14 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerine göre izin verilen GDO lu gıdaların % 0,9 un üzerinde GDO içermesi hâlinde, 16/11/1997 tarihli ve 23172 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türk Gıda Kodeksi Yönetmeliğinde yer alan gerekliliklere ilave olarak aşağıdaki hususlar çerçevesinde etiketlenmeleri zorunludur.

a) GDO lu gıdanın tek bileşenden oluşması durumunda “genetik olarak değiştirilmiştir” veya ürün ismi ya da hammaddenin ismi “genetik olarak değiştirilmiş .....’den üretilmiştir” ifadesi ile birlikte etiket üzerinde yer almak zorundadır.

b) GDO lu gıdanın birden fazla bileşen ihtiva etmesi durumunda, ürün ismi ya da bileşen ismi, “genetik olarak değiştirilmiş .....” veya “genetik olarak değiştirilmiş .....’den üretilmiştir” ifadeleri ile birlikte bileşen listesinde söz konusu bileşenden hemen sonra gelecek şekilde parantez içerisinde yer almak zorunda olup, parantez içindeki ifade diğer bileşenlerle aynı karakter büyüklüğünde olmalıdır.

c) GDO lu dökme gıdaların beraberinde, etiket bilgilerini içeren belge bulundurulmak zorundadır.

ç) Yukarıda belirtilen etiketleme gerekliliklerinin yanı sıra, GDO lu gıdaların GDO suz eşdeğer ürünlerden; bileşimi, beslenme etkileri veya beslenme değeri, kullanım amacı açısından farklılık gösterdiği durumlarda, bu hususlar etiket üzerinde belirtilmelidir. Besin bileşeninde farklılık gösteren GDO lu gıdalarda, beslenme etiketlemesi yapılması zorunludur.

d) GDO lu gıdaların GDO suz eşdeğer ürünlerden farklı olması durumunda, tüketilmesi sonucunda sağlık riski oluşturabilecek tüketici gruplarına ait uyarıların etiket üzerinde belirtilmesi zorunludur.

e) GDO kullanılarak elde edilen gıdanın GDO suz eşdeğerinin olmaması durumunda, söz konusu ürünün doğası ve özelliklerine ait bilgilerin Türk Gıda Kodeksinde belirtilen hükümlere uygun olarak etiket üzerinde belirtilmesi zorunludur.

Yemlerin etiketlenmesi

MADDE 15 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerine göre, yem veya yemlik madde olarak kullanımına izin verilen GDO lu yemlerin % 0,9 un üzerinde GDO içermesi hâlinde, yem mevzuatında yer alan etiket gerekliliklerine ilave olarak aşağıdaki şekilde etiketlenmesi zorunludur.

a) GDO lu yemin özel adının yanında parantez içinde “genetik olarak değiştirilmiş .....” ifadesi bulunmalıdır. Bu ifade yem bileşen listesi altında dip not olarak da yer alabilir. Bu durumda yazı karakter büyüklüğünün listede belirtilen ürünlerin karakter büyüklüğünden az olmaması gerekir.

b) GDO dan elde edilen yemin adının yanında parantez içinde “genetik olarak değiştirilmiş .....’den elde edilmiştir” ifadesi yer almalıdır. Bu ifade yem bileşen listesi altında dip not olarak da yer alabilir. Bu durumda yazı karakter büyüklüğünün listede belirtilen ürünlerin karakter büyüklüğünden az olmaması gerekir.

c) GDO lu dökme yemlerin beraberinde, etiket bilgilerini içeren belge bulundurulmak zorundadır.

ç) GDO lu yemin GDO suz eşdeğerinden farklı olması hâlinde bileşiminin, besleme özelliklerinin, kullanım amacının, belirli hayvan türü ya da kategorisi için yapılan sağlık beyanlarının etiket üzerinde bulundurulması zorunludur.

d) GDO lu yemin GDO suz eşdeğeri yok ise, o yemin yapısı ve karakteristikleri ile ilgili uygun bilgilerin etiket üzerinde bulundurulması zorunludur.

İzleme ve izlenebilirlik

MADDE 16 – (1) GDO ve ürünlerini ithal veya ihraç eden, işleyen, depolayan, dağıtan ve tüketime sunanlar, son tüketiciye ulaşıncaya kadar süreçte gerekli kayıtları tutmak ve izlenebilirliği sağlamak, ayırıcı kimlik numarası ile ilgili tüm bilgi ve belgeleri ürün ile birlikte bulundurmaları zorunludur.

(2) GDO ve ürünlerini ithal veya ihraç eden, işleyen, depolayan, dağıtan ve tüketime sunanların, ürünlerle ilgili bilgi ve belgeleri yirmi yıl saklaması ve bu belgelerle ilgili bir kayıt sistemine sahip olması zorunludur.

(3) GDO ve ürünleri ile ilgili olarak karar belgesinde belirtilen koşullara uyulup uyulmadığı Bakanlık tarafından görevlendirilen birimler tarafından izlenir. Şikâyet durumunda Bakanlık tarafından görevlendirilen birimler bu Yönetmelik hükümleri ile birlikte ilgili mevzuata göre işlem yapar.

Denetim ve kontrol

MADDE 17 – (1) GDO ve ürünlerinin denetim ve kontrolleri bu Yönetmelik hükümleri ile birlikte ilgili mevzuata göre yapılır.

BEŞİNCİ BÖLÜM Çeşitli ve Son Hükümler

Numune alma ve analiz

MADDE 18 – (1) GDO lu gıda ve yemin numune alma ve laboratuvar analizleri ile ilgili usul ve esaslar Bakanlıkça belirlenir.

İdari Yaptırımlar

MADDE 19 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında;

- 4703 sayılı Kanunun 11 inci ve 12 nci maddeleri,
  - 5179 sayılı Kanunun 29 uncu maddesi,
  - 1734 sayılı Kanunun 12 nci, 13 üncü, 14 üncü maddeleri
- uyarınca işlem tesis edilir.

Yürürlük

MADDE 20 – (1) Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 21 – (1) Bu Yönetmelik hükümlerini Tarım ve Köyişleri Bakanı yürütür.

[R.G. 26 Ekim 2009 – 27388]
_____ . _____

 [İçindekilere dön](#)

Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Kararları

Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Başkanlığından:

2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 21 inci maddesine göre 2 yıllık yükselme sürelerini aldıkları aylıkta Ağustos 2009 dönemi sonuna kadar bitiren adli yargı Hâkim, Cumhuriyet başsavcı ve savcılar ile idari yargı Hâkimlerinin adlarını belirtir listeler 2802 Hâkimler ve Savcılar Kanununun 22 nci maddesi gereğince aşağıda gösterilmiştir.

Sürelerini doldurdıkları halde bu listede adlarını bulamayanlar ilan tarihinden itibaren otuz gün içinde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna yazılı olarak başvurmak sureti ile durumlarının yeniden incelenmesini isteyebilirler.

[R.G. 17 Ekim 2009 – 27379]
_____ . _____

 [İçindekilere dön](#)

Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu Başkanlığından:

30/4/2009 tarihi itibari ile 1 inci dereceye yükselip 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununun 32 nci maddesi uyarınca 30/4/2009 tarihinden geçerli olmak üzere ilk defa birinci sınıf incelemesine tabi tutulan adli yargı hâkim, Cumhuriyet başsavcı ve savcılar ile idari yargı hâkiminin adlarını gösterir liste aşağıda gösterilmiştir.

Sürelerini bitirdikleri halde bu listede adlarını göremeyenler yayım tarihinden itibaren 1 ay içinde Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'na yazılı başvurmak sureti ile durumlarının incelenmesini isteyebilirler.

[R.G. 20 Ekim 2009 – 27382]
_____ . _____

 [İçindekilere dön](#)

Anayasa Mahkemesi Kararı

Anayasa Mahkemesi Başkanlığından:

Esas Sayısı : 2006/129

Karar Sayısı : 2009/19 (Yürürlüğü Durdurma)

Karar Günü : 1.10.2009

YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNDE BULUNAN : İzmir 3. İdare Mahkemesi

YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN KONUSU : 4.2.1924 günlü, 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu'nun 16.6.2004 günlü, 5189 sayılı Yasa'nın 5. maddesiyle eklenen ek 35. maddesinin, Anayasa'nın 2., 10., 35., 56., 57., 123. ve 127. maddelerine aykırılığı savıyla iptaline ve yürürlüğünün durdurulmasına karar verilmesi istemidir.

YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİNİN İNCELENMESİ

Yürürlüğün durdurulması istemini de içeren dava dilekçesi ve ekleri, bu konudaki esas inceleme raporu ve ekleri, iptali istenilen kural, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile öteki yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

4.2.1924 günlü, 406 sayılı Telgraf ve Telefon Kanunu'nun 16.6.2004 günlü, 5189 sayılı Yasa'nın 5. maddesiyle eklenen ek 35. maddesi, 1.10.2009 günlü, E. 2006/129, K. 2009/121 sayılı kararla iptal edildiğinden, bu maddenin, uygulanmasından doğacak sonradan giderilmesi güç veya olanaksız durum ve zararların önlenmesi ve iptal kararının sonuçsuz kalmaması için kararın Resmî Gazete'de yayımlanacağı güne kadar YÜRÜRLÜĞÜNÜN DURDURULMASINA, 1.10.2009 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

[R.G. 13 Ekim 2009 – 27375]

 [İçindekilere dön](#)

Yargıtay Kararları

Yargıtay 2. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2009/9296
Karar No : 2009/15307
İncelenen Kararın
Mahkemesi : Malatya 2. Aile Mahkemesi
Tarihi : 16.10.2007
Numarası : Esas No: 2007/387 Karar No: 2007/498
Davacı : Kamu Hukuku, Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü
Davalı : Hasımsız
Dava Türü : Koruma Kararının Kaldırılması
Temyiz Eden : Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı

Davanın yapılan muhakemesi sonunda mahalli mahkemece verilen hükmün kanun yararına bozulması Adalet Bakanlığının yazısı üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından istenilmekle evrak okunup gereği görüşülüp düşünüldü.

Davacı İl Sosyal Hizmetler Müdürlüğü tarafından açılan davada, küçükler Sıddık Öztürk, Ufuk Öztürk ve Mustafa Öztürk hakkında 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu uyarınca koruma kararı alınması talep edilmiş, mahkemece dosya üzerinde yapılan inceleme sonucunda davanın kabulüne karar verilmiştir.

Bilindiği üzere; Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 73. maddesine göre “istisnalar haricinde hakim her iki tarafı istima veyahut iddia ve müdafaalarını beyan etmeleri için kanuni şekillere tevfikan davet etmedikçe hükmünü veremeyeceği” kabul edilmiştir.

2828 sayılı Yasa uyarınca alınmış olan korunma kararının kaldırılmasına yönelik istek; korunma altında bulunan çocuğun hak ve menfaatleriyle de ilgilidir. Bu nedenle davanın; hakkında korunma kararı alınmış olan çocuğa, çocuk ergin değilse yasal temsilcisine (veli veya vasisine) yöneltmesi, onların da göstereceği deliller varsa toplanıp, sözü edilen Kanunun 24. ve müteakip maddeleri çerçevesinde değerlendirilerek ulaşılabilecek sonuç uyarınca karar oluşturulması gerekir. Mahkemece çocukların yasal temsilcisine husumet yöneltmeden koruma kararının kaldırılmasına karar verilmesi doğru değildir.

SONUÇ: Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 427/6. maddesine dayalı kanun yararına bozma isteğinin açıklanan sebeple kabulü ile hükmün sonuca etkili olmamak üzere BOZULMASINA, oybirliğiyle karar verildi. 9.9.2009

 [İçindekilere dön](#)

Yargıtay 7. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2006/1722

Karar No : 2006/1926

Mahkemesi : Gölköy Asliye Hukuk Mahkemesi

Tarihi : 22/2/2005 (Ek Karar)

Numarası : 2003/23-2004/39

Davacı : Burhan Şihmanoğlu vd

Davalı : Arif Namlı vd

Müdahil :

YARGITAY İLAMI

Taraflar arasında, 3402 sayılı Kadastro Kanununun 12. maddesi hükmüne dayalı kesinleşen kadastroya karşı açılan davanın yapılan yargılaması sonunda, yerel mahkemece oluşturulan 26/2/2004 gün 2003/23-2004/39 E.K sayılı davanın reddi doğrultusundaki hükmün, davacı tarafça temyizi üzerine dairece 13/7/2004 günlü 2004/2093-2710 E.K sayılı bozma kararının sevk edildiği yerel mahkemece ilgililere daire bozma kararı tebliğ edilmeksizin yerel mahkemece oluşturulan 22/2/2005 gün ve 2003/23-2004/39 E.K. sayılı “davacıların temyizden vazgeçilmiş sayılmasına” ilişkin hükmün Adalet Bakanlığının yazılı emri ve Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığının “28/4/2006 gün ve Hukuk-2006/70220 sayılı” yazılılarıyla kanun yararına temyiz edilerek sözü edilen yerel mahkeme hükmünün bozulması istenilmiş olmakla; tetkik hakiminin açıklamaları dinlendi, gereği görüldü:

Kural olarak, genel mahkemede açılan davaların hükme bağlanması ve hükmün tarafların tümü, ya da bir bölümü tarafından temyizi üzerine gerekli temyiz posta masraflarının hesaplanarak ilgisine yöntemine uygun şekilde, mahkeme veznesine depo ettirilmesi zorunludur. Sözü edilen posta masraflarına dava dosyasının temyize gidiş geliş ve Yargıtay ilamının taraflara tebliğ masraflarının da kapsadığı kuşkusuzdur.

Saptanan bu olgu yerel mahkemenin, yasal görevlerindedir. Somut olayda az yukarıda tarih ve sayısı belirtilen daire bozma ilamının ilgililere tebliğ edilmediği, tebliğ masraflarının ilgisinden alınmadığı saptanmıştır. Daire bozma kararı taraflara tebliğ edilmediğine göre olağan kanun yollarından sayılan karar düzeltme istemine ilişkin süreçte başlamamıştır.

Açıklanan bu olgular dikkate alındığında somut olayda usulün 434/son ve 432 maddeleri hükmünün uygulama olanağı bulunmamaktadır. Açıklanan nedenlerle Yargıtay C. Başsavcılığının 28/4/2006 gün 2006/70220 sayılı yazılı emir yoluyla yerel mahkemece oluşturulan “davacıların temyizden vazgeçmiş sayılmasına” ilişkin yerel mahkeme kararının bozulması doğrultusundaki istemlerinin kabulü ile, yerel mahkemesince oluşturulan 22/2/2005 günlü 2003/23-2004/39 E.K sayılı hükmün KANUN YARARINA BOZULMASINA, ve gereği yapılmak üzere kararın bir örneği ile dosyanın Cumhuriyet Başsavcılığına gönderilmesine, 13/6/2006 gününde oybirliği ile karar verildi.

 [İçindekilere dön](#)

Yargıtay 18. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2001/703

Karar No : 2001/1340

YARGITAY İLAMI

Davacı Şaban Çetin ile davalı Nüfus Müdürlüğü aralarındaki dava hakkında Osmancık Asliye Hukuk Mahkemesince verilen 6/7/2000 günlü ve 2000/188-185 sayılı kararın temyiz edilmemekle kesinleşmesi ve yürürlükteki kanuna aykırı olduğu iddiasıyla C. Başsavcılığının 18/1/2001 gün ve Hukuk 184442 sayılı yazılarıyla kanun yararına temyiz edilerek bozulmasının istenmesi üzerine gereği düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Nüfus Kanununun 46. maddesi hükmüne göre, nüfus kayıtlarının düzeltilmesine (ad ve soyadı değişikliği davaları dahil) ilişkin davalarda Cumhuriyet Savcısı ile nüfus başmemuru veya memurunun bulunması ve kararın onların önünde verilmesi zorunludur.

Mahkemenin oluşumuna ilişkin bu yasa hükmü dikkate alınmadan nüfus idaresi temsilcisi yokluğunda yargılama yapılarak hüküm kurulması usul ve yasaya aykırıdır.

Bu itibarla yukarıda açıklanan nedenlerle C. Başsavcılığının temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün HUMK'nun 427. maddesi gereğince sonuca etkili olmamak kaydıyla kanun yararına BOZULMASINA ve gereği yapılmak üzere kararın bir örneği ile dosyanın C. Başsavcılığına gönderilmesine, 19/2/2001 gününde oybirliğiyle karar verildi.

Yargıtay 18. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2001/704

Karar No : 2001/1341

YARGITAY İLAMI

Davacı Serhan Şahin ile davalı Nüfus Müdürlüğü aralarındaki dava hakkında Diyarbakır 1. Asliye Hukuk Mahkemesince verilen 30/5/2000 günlü ve 2000/268-399 sayılı kararın temyiz edilmemekle kesinleşmesi ve yürürlükteki kanuna aykırı olduğu iddiasıyla C. Başsavcılığının 8/1/2000 gün ve Hukuk 179522 sayılı yazılarıyla kanun yararına temyiz edilerek bozulmasının istenmesi üzerine gereği düşünüldü:

YARGITAY KARARI

Davacı Serhan Şahin'in 1/8/1981 olan doğum tarihi 1/8/1984 olarak düzeltilmiş ise de; adı geçen kişi nüfusa 29/6/1982 tarihinde tescil edilmiştir. Bir şahsın doğmadan nüfusa tescili söz konusu olamayacağından, bu şekilde düzeltme, nüfus kayıtlarında çelişki meydana getirmektedir.

Hakim, nüfus kayıtlarında düzeltme yapılmasına karar verirken, bu kayıtlar arasında çelişki meydana getirmemek ve hayatın olağan akışına ters düşecek durumlara yol açmamaya özen göstermek zorunda olup, bu hususa uyulmaması usul ve kanuna aykırıdır.

Bu itibarla yukarıda açıklanan nedenlerle C. Başsavcılığının temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün HUMK'nun 427. maddesi gereğince sonuca etkili olmamak kaydıyla kanun yararına BOZULMASINA ve gereği yapılmak üzere kararın bir örneği ile dosyanın C. Başsavcılığına gönderilmesine, 19/2/2001 gününde oybirliğiyle karar verildi.

[R.G. 21 Ekim 2009 – 27383]

 [İçindekilere dön](#)

Yargıtay 21. Hukuk Dairesinden:

Esas No : 2004/12150

Karar No : 2005/1146

YARGITAY İLAMI

Mahkemesi : İzmir 5. İcra Mahkemesi

Tarih : 19/8/2003

No : 618-724

Davacı (3. Kişi) : Yüksel Alman vek. Av. Yılmaz Yaman

Davalılar (Alacaklı) : 1 – Millî Eğitim Vakfı İzmir Şubesi vek. Av. Bülent Kaptan

(Borçlu) : 2 – Gökçe Savcier

Taraflar arasındaki davanın yapılan yargılaması sonunda Yerel Mahkemece verilen kararın kanun yararına bozulması Adalet Bakanlığı'nın yazısı üzerine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından istenilmesi üzerine Tetkik Hakimi B. Mustafa Şimşek tarafından düzenlenen raporla dosyadaki kağıtlar okunduktan sonra işin gereği düşünüldü ve aşağıdaki karar tesbit edildi.

KARAR

Davacı 3. kişi tarafından İİK.'nun 96 v.d. maddelerine dayalı olarak istihkak davası açıldığı, mahkemece davanın kabulü ile birlikte davacı yararına İİK.'nun 97/15. maddesi gereğince %40 oranında tazminata karar verildiği, davalı alacaklının temyiz talebinin ise hükmün kesin olduğundan bahisle Dairemizce red edildiği anlaşılmaktadır.

İİK.'nun 97/15. maddesi gereğince 3. kişi yararına tazminata hükmolunması için, 3. kişinin davasının kabulü yanında, olayda istihkak iddiasına karşı itiraz eden alacaklı ya da borçlunun kötü niyetinin gerçekleşmesi zorunlu olup ayrıca 3. kişinin tazminat talebinde bulunmasına gerek yoktur. Buradaki kötü niyetten maksat haciz sırasında mahcuzun davacıya ait olduğu alacaklı tarafından bilindiği halde, alacaklının haciz uygulanmasını icra memurundan istemesidir. Kural olarak alacaklı, 3. kişi ile borçlu arasındaki işlemlere yabancı sayıldığından istihkak iddiasına itirazı olağan kabul edilir.

Somut olayda, borçlunun haciz yapılan adreste oturduğu aynı binada yapılan soruşturma ile belirlenerek haciz tutanağına geçirildiği gibi, haciz mahallinde borçluya ait evlilik cüzdanı, makbuzlar v.s. evrak bulunmuş olup, mahcuzların davacı 3. kişinin mülkiyetinde olduğu ancak delillerin toplanmasından sonra saptanabilmiştir. Böyle bir ortamda alacaklının İİK.'nun 97/a maddesine göre istihkak iddiasının ispat edilmesini istemesi ve beklemesi yasal ve doğal hakkıdır. Öyleyse davalı alacaklının kötü niyet tazminatıyla sorumlu tutulması usul ve yasaya aykırıdır.

Kabul ve uygulamaya göre de; İİK.'nun 97/15. maddesinde %15'den aşağı olmamak üzere kötü niyet tazminatına hükmolunacağı düzenlenmiş olup mahkemece yasal gerekçeleri yazılmadan alt sınırdan ayrılarak %40 oranında tazminata karar verilmesi de isabetsizdir.

SONUÇ: Yukarıda açıklanan nedenlerden ötürü Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nın temyiz itirazlarının kabulü ile hükmün HUMK.'nun 427/6. maddesi gereğince sonuca etkili olmamak kaydıyla kanun yararına BOZULMASINA, 15/2/2005 gününde oybirliğiyle karar verildi.

[R.G. 21 Ekim 2009 – 27383]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

İnsan Hakları Mahkemesi Kararları

UYSAL VE OSAL/Türkiye*

Başvuru No. 1206/03

Strazburg

13 Aralık 2007

USUL

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan 1206/03 başvuru numaralı davanın nedeni T.C. vatandaşları Sait Uysal ve İskan Osal'ın ("başvuranlar") Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne 20 Kasım 2002 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvurdur.

Başvuranlar, Diyarbakır Barosu avukatlarından F. Gümüş tarafından temsil edilmiştir.

OLAYLAR

DAVANIN KOŞULLARI

Başvuranlar sırasıyla 1974 ve 1972 doğumludurlar ve Şırnak'ta ikamet etmektedirler.

Başvuranlar, sırasıyla 27 Haziran 1992 ve 24 Mayıs 1992 tarihlerinde, PKK (Kürdistan İşçi Partisi) isimli yasadışı bir örgüte üye oldukları şüphesi üzerine gözaltına alınmışlardır. Sırasıyla 9 Temmuz 1992 ve 8 Haziran 1992 tarihlerinde, başvuranlar tetkik hakimi önüne çıkarılmışlardır ve tetkik hakimi tutuklanmalarına karar vermiştir.

1 Eylül 1992 tarihinde, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı, başvuranlar da dahil olmak üzere 49 sanık hakkında bir iddianame sunmuştur. Başvuranları, devletin birliğini bozma ve ülke topraklarının bir bölümünü devletin kontrolünden çıkartma amaçlı faaliyetler yürütmekle suçlamıştır. Savcı, mahkemeden, başvuranları, Ceza Kanunu'nun 125. maddesine uygun olarak cezalandırması talebinde bulunmuştur.

12 Haziran 1998 tarihinde, başvuranların tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılmaları kararı verilmiştir. 1998 yılında belirli olmayan bir tarihte, ikinci başvuran yurtdışına çıkmıştır.

3 Temmuz 1998 tarihinde, biri askeri hakim olmak üzere üç hakimden oluşan Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi kararını vermiştir. Mahkeme, başvuranları, yasadışı bir örgüte yardım ve yataklık yapmaktan suçlu bulmuş ve Ceza Kanunu'nun 169. maddesi uyarınca üç yıl dokuz ay hapis cezasına çarptırmıştır. Başvuranlar temyiz başvurusunda bulunmuşlardır.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Bu süre içerisinde, 18 Haziran 1999 tarihinde, Anayasa değişikliği yapılmış ve Devlet Güvenlik Mahkemeleri heyetlerinde bulunan askeri hakimler sivil hakimler ile değiştirilmiştir.

14 Ekim 1999 tarihinde, Yargıtay, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin kararını bozmuştur.

30 Aralık 1999 tarihinde, üç sivil hakimden oluşan Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi, başvuranların yargılamalarını yeniden başlatmıştır. Mahkeme, ayrıca, başvuranlar da dahil olmak üzere tüm sanıkları, Yargıtay'ın kararına ilişkin görüşlerini sunmaları amacıyla bir sonraki duruşmaya çağırma kararı vermiştir.

Mahkeme, dava zarfında, başvuranları tekrar tekrar duruşmaya çağırmıştır; ancak, ikinci başvuran yanıt vermemiştir. Sonuç olarak, 24 Aralık 2002 tarihinde, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi, ikinci başvuran hakkındaki dosyanın ayrılmasına ve bu dosyaya başka bir dosya numarası verilmesine karar vermiştir. Ayrıca, birinci başvuranı bir terör örgütüne üyelikten suçlu bulmuş ve Ceza Kanunu'nun 168. maddesi uyarınca on iki yıl altı ay hapis cezasına çarptırmıştır.

10 Nisan 2003 tarihinde, Yargıtay, birinci başvuranın hapis cezasının yeniden hesaplanması gerektiği kararını vermiş ve Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin kararını bozmuştur.

30 Eylül 2003 tarihinde, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi, birinci başvuranın hapis cezasını yeniden hesaplamış ve sekiz yıl dört ay hapis cezasına çarptırılması gerektiği kararını vermiştir. Bu karar 26 Şubat 2004 tarihinde kesinleşmiştir.

Anayasa değişikliği ardından, 7 Mayıs 2004 tarihinde, Devlet Güvenlik Mahkemeleri kaldırılmıştır ve ikinci başvuranın davası Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi'ne geçmiştir.

14 Temmuz 2006 tarihinde, mahkeme, ikinci başvuran hakkında tutuklama emri çıkarmıştır. Dava dosyasındaki bilgilere göre, Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılama halen devam etmektedir.

HUKUK

I. AİHS'İNİN 5/3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuranlar, gözaltı sürelerinin, AİHS'nin 5/3. maddesine aykırı olarak, makul süreyi aştığı konusunda şikayetçi olmuşlardır.

AİHM, başvuranların gözaltı sürelerinin sırasıyla 9 Temmuz 1992 ve 8 Haziran 1992 tarihlerinde sona erdiğini kaydetmiştir. Ancak, AİHM başvurusu 20 Kasım 2002 tarihinde yapılmıştır ve bu süre, iddia konusu ihlale yol açan olayların gerçekleştiği tarihten itibaren altı aydan uzun bir süredir.

AİHM, bu şikayetin gerekli süre içinde yapılmadığı ve AİHS'nin 35. maddesinin 1. ve 4. paragrafları uyarınca reddedilmesi gerektiği kararını vermiştir.

II. AİHS'İNİN 6/1. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

A. Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsızlığı ve tarafsızlığı

Başvuranlar, AİHS'nin 6. maddesi uyarınca, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi heyetinde askeri hakim bulunması nedeniyle bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından yargılanmadıkları iddiasında bulunmuşlardır.

Hükümet, askeri hakimlerin bu mahkemelerin heyetlerinde yer almamasını öngören 1999 tarihli anayasal değişikliğe atıfta bulunmuştur.

AİHM, ikinci başvuran hakkındaki ceza davasının halen Diyarbakır Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam etmekte olduğunu gözlemlemiştir. Dolayısıyla bu başvuranın şikayeti prematüredir ve AİHS'nin 35. maddesinin 1. ve 4. paragrafları kapsamında, iç hukuk yollarının tüketilmemesi nedeniyle reddedilmelidir.

Birinci başvuran hususunda ise, AİHM, geçmişte benzer davaları incelediğini ve AİHS'nin 6/1. maddesinin ihlal edilmiş olduğu kararını verdiğini hatırlatmıştır (bkz., *Özel – Türkiye*, no. 42739/98, 7 Kasım 2002; *Özdemir – Türkiye*, no. 59659/00, 6 Şubat 2003). Ancak, bu başvuru aşağıda belirtilen sebeplerden ötürü farklı tutulabilir.

AİHM, birinci başvuranın, heyetinde askeri hakim bulunan Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi tarafından mahkum edilmiş olmasına rağmen, sonradan söz konusu kararın 14 Ekim 1999 tarihinde Yargıtay tarafından bozulduğunu kaydetmiştir. Bu süre zarfında, temyiz davası devam ederken, Haziran 1999'da Anayasa'da değişiklik yapılmış ve Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi heyetinde bulunan askeri hakim sivil hakim ile değiştirilmiştir. Sonuç olarak, Yargıtay'ın kararını müteakip, birinci başvuran, olağan ceza hukukunca sağlanan usule ilişkin bütün güvencelerle birlikte, üç sivil hakimden oluşan Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde yeniden yargılanmıştır (bkz., *Yaşar – Türkiye*, no. 46412/99, 31 Mart 2005; *Tarlan – Türkiye*, no. 31096/02, 30 Mart 2006; *Pakkan – Türkiye*, no. 13017/02, 31 Ekim 2006).

Yukarıda belirtilenler ışığında, AİHM, birinci başvuranın, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsızlığı ve tarafsızlığına ilişkin şikayetinin, AİHS'nin 35. maddesinin 3. ve 4. paragrafları uyarınca açıkça dayanaktan yoksun olması nedeniyle reddedilmesi gerektiği kararını vermiştir.

B. Davanın süresi

Başvuranlar, dava süresinin, AİHS'nin 6/1. maddesinde ortaya konan “makul süre” şartıyla uyumlu olmadığı konusunda şikayetçi olmuşlardır. Söz konusu madde şöyledir:

“Herkes, ... cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, ... bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, ... görülmesini istemek hakkına sahiptir.”

Hükümet, kovuşturmanın 49 sanığı kapsamı ve bu sanıklar hakkındaki suçlamalarının çok ciddi olması nedeniyle davanın karmaşık olduğunu belirtmiştir. Dolayısıyla, delil toplamak ve olayları tespit etmek güç olmuştur. Hükümet, ayrıca, başvuranların ve başvuranların avukatının çok fazla duruşmaya katılmadıklarını ileri sürmüştür. Son olarak, ikinci başvuran, kaçarak davanın süresinde etkili olmuştur.

1. Kabul edilebilirliğe İlişkin

AİHS'nin 35. maddesinin 3. paragrafı çerçevesinde başvurunun dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, ayrıca, başvurunun başka açılardan bakıldığında da kabul edilemezlik unsuru taşımadığını tespit etmiştir. Bu nedenle başvuru kabul edilebilir niteliktedir.

2. Dikkate alınması gereken süre

i. Birinci başvurana ilişkin

Dikkate alınması gereken süre birinci başvuranın yakalanmasıyla 27 Haziran 1992 tarihinde başlamış ve Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin kararıyla 30 Eylül 2003 tarihinde sona ermiştir. Dolayısıyla, birinci başvurana ilişkin olarak, beş aşamalı bir yargı için on bir yıl üç ay sürmüştür.

ii. İkinci başvurana ilişkin

AİHM, ikinci başvurana ilişkin yargılamanın, başvuranın yakalanmasıyla birlikte 24 Mayıs 1992 tarihinde başladığını ve halen devam etmekte olduğunu kaydetmiştir. Dolayısıyla, başvuranın yargılması, üç aşamalı bir yargı için on beş yıldan fazla sürmüştür. Ancak, AİHM, ikinci başvuranın, 1998 yılı içinde, yargılması devam ederken ülkeyi terk ettiğini ve dava yeniden başladığında geri dönmediğini gözlemlemiştir. AİHM, sanığın kaçışının, davanın süresine ilişkin olan AİHS'nin 6 § 1. maddesi tarafından sağlanan güvencenin

kapsamı üzerinde belirli etkileri olduğunu hatırlatmaktadır. Sanığın kaçması halinde, bu kişinin kaçışından sonraki makul olmayan dava süresinden şikayetçi olmaya hakkı olmadığı kabul edilebilir. Bu varsayımı çürütmek için yeterli gerekçe gösterilmediği takdirde aksi gerçekleşmez (bkz. *Ventura – İtalya*, no. 7438/76). Ancak, başvuranın, yokluğunun ilk aşamalarında kendi ülkesinde kanun önüne çıkmaktan kaçındığına dair somut bir gösterge olmadığına göre, ilgili süre Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin ikinci başvuru Yargıtay'ın kararına ilişkin görüşlerini sunması amacıyla bir sonraki duruşmaya çağırdığı ve sonrasında başvuranın gelmediği tarih olan 30 Aralık 1999 tarihinde sona ermiş olarak kabul edilmelidir (bkz., *Vayıç – Türkiye*, no. 18078/02). Dolayısıyla, dikkate alınması gereken ilgili süreç, iki aşamalı bir yargı için yedi yıl altı aydan daha uzun bir süredir.

3. Esas

AİHM, dava süresinin makuliyetinin, davanın koşulları ışığında ve davanın karmaşıklığı, başvuruların ve ilgili makamların tutumu kriterleri göz önünde tutularak değerlendirilmesi gerektiğini yinelemiştir (bkz., diğer pek çok kararın yanı sıra, *Pélissier ve Sassi – Fransa* [BD], no. 25444/94).

AİHM, bu davadaki konularla benzer konular ortaya koyan davalarda sıklıkla AİHS'nin 6/1. maddesinin ihlalini tespit etmiştir (bkz., yukarıda anılan *Pélissier ve Sassi*).

Kendisine sunulan tüm belgeleri inceleyen AİHM, bu davada farklı bir sonuca varmasını sağlayacak bir delil veya savunmanın Hükümet tarafından ortaya konmadığını değerlendirmiştir. AİHM, konuya ilişkin içtihadını göz önünde tutarak, bu davada kovuşturma süresinin aşırı olduğu ve “makul süre” şartına uymadığı kararını vermiştir.

Dolayısıyla, 6/1. madde ihlal edilmiştir.

III. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

Sözleşme'nin 41. maddesine göre “Mahkeme işbu Sözleşme ve protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeci Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun bir surette, zarar gören tarafın adil tatminine hükmeder.”

A. Tazminat

Başvuranlar, 100.000 Euro maddi ve manevi tazminat talebinde bulunmuşlardır. Hükümet, söz konusu talebe itiraz etmiştir.

AİHM, talep edilen maddi tazminat ile tespit edilen ihlal arasında illiyet bağı görmemiş ve bu nedenle bu talebi reddetmiştir. Manevi tazminat hususunda, AİHM, hakkaniyet temelinde karar vererek, birinci başvurana 2.400 Euro ve ikinci başvurana 1.800 Euro ödenmesine karar vermiştir.

B. Yargılama masraf ve giderleri

Başvuranların temsilcisi, Diyarbakır Barosu'nun ücret tarifesini temel almış ve AİHM önünde bu davanın hazırlanması ve sunumunda harcanan 26 saatlik adli çalışma karşılığı 10.100 Yeni Türk Lirası (YTL) (yaklaşık 5.800 Euro) talep etmiştir.

Hükümet, bu talebe itiraz etmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadına göre, başvuran, ancak mahkeme masraflarının zorunlu olarak ve gerçekten yapıldığı ve miktarının makul olduğu kanıtlandığı durumda mahkeme masraflarının ödenmesi hakkına sahiptir. Bu davada, sahip olduğu bilgileri ve yukarıda belirtilen kriterleri göz önünde tutan Mahkeme, başvuranlara bu başlık altında 1.500 Euro tazminat ödenmesine karar vermiştir.

C. Gecikme faizi

Gecikme faizi Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı orana üç puanlık bir artış eklenerek belirlenecektir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK, AİHM OYBİRLİĞİ İLE

1. Dava süresinin aşırı olmasına ilişkin şikayetin kabuledilebilir ve başvurunun kalanının kabuledilemez olduğuna;
2. AİHS'nin 6/1. maddesinin ihlal edildiğine;
3. a) AİHS'nin 44. maddesinin 2. paragrafı gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilmek üzere ve her türlü vergi ve kesintiden muaf tutularak Savunmacı Hükümet tarafından aşağıda belirtilen miktarların ödenmesine;
  - (i) Birinci başvurana 2.400 Euro (iki bin dört yüz Euro) manevi tazminat;
  - (ii) İkinci başvurana 1.800 Euro (bin sekiz yüz Euro) manevi tazminat;
  - (iii) Yargılama masraf ve giderlerine karşılık başvuranlara ortaklaşa olarak 1.500 Euro (bin beş yüz Euro);
- b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda faiz uygulanmasına;
4. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin reddine

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış ve AİHM İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragrafları gereğince 13 Aralık 2007 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Stanley NAISMITH
Katip Yardımcısı

Boštjan M. ZUPANČIČ
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

YAKUT VE DİĞERLERİ/Türkiye Davası*

Başvuru No: 61856/00
Strazburg
27 Kasım 2007

USUL

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan (61856/00) no'lu davanın nedeni (T.C. vatandaşları) Medine Yakut (M.Y.), Sebiha Zengin (S.Z.), ve Hüseyin Utanç (H.U.)'ın (başvuranlar) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne (AİHM) 10 Mayıs 2000 tarihinde Avrupa

İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesi'nin (AİHS) 34. maddesi uyarınca yapmış oldukları başvurudur.

Başvuranlar, AİHM önünde Diyarbakır Barosu avukatlarından E. Talay ve S. Akbaş tarafından temsil edilmektedirler.

OLAYLAR

I. DAVANIN KOŞULLARI

Türk vatandaşı olan başvuranlar M.Y., H.U. ve S.Z. sırasıyla 1949, 1956 ve 1977 doğumludurlar.

M.Y., H.U. ve S.Z. yakalanarak sırasıyla 16 Ocak 2000, 23 Ocak 2000 ve 8 Şubat 2000 tarihlerinde Diyarbakır İl Emniyet Müdürlüğü'nde gözaltına alınmışlardır. Başvuranlar yasadışı PKK örgütüne üye olmakla suçlanmaktaydılar.

Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) Savcısının talebi üzerine DGM nöbetçi hâkimi başvuranların gözaltı sürelerini, gıyaplarında, 20–22 Ocak 2000 (M.Y.), 12 Şubat 2000 (S.Z.) ve 25–27 Şubat 2000 tarihlerine kadar uzatmıştır.

M.Y., H.U. ve S.Z. sırasıyla 25 Ocak 2000, 31 Ocak 2000 ve 17 Şubat tarihlerinde nöbetçi hakim karşısına çıkarılmışlardır. Nöbetçi hâkim başvuranların tutuklanmasına karar vermiştir.

Savcı 3 Mart 2000 tarihli iddianamesinde başvuranları TCK'nın 168. maddesiyle yasaklanan silahlı bir çeteye yardım ve yataklık etmek suçuyla itham etmiştir.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

HUKUK

I. AİHS'NİN 5. MADDESİNİN 3. VE 4. FIKRALARININ İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuranlar yakalandıktan hemen sonra bir hâkim karşısına çıkarılmadıklarından ve bu tedbirin kanuna uygunluğuna karar verilmesi için iç hukukta bir başvuru yolu bulunmadığından şikâyetçi olmaktadır.

A. Kabuledilebilirliğe ilişkin

1. İç hukuk yollarının tüketilmesi

Hükümet iç hukuk yollarının tüketilmediği itirazında bulunmaktadır. Hükümet bu çerçevede, gözaltına alma işleminin yasaya uygunluğu hakkında karar verilmesi için davaya bakan hâkime başvurabilmeye ya da gözaltı süresinin uzatılmasına yönelik savcılık kararlarına itiraz edebilmeye imkân tanıyan CMUK'un 128/4 maddesine atıfta bulunmaktadır. Hükümet, başvuranların gözaltı sürelerinin uzatılması kararı karşısında sözkonusu başvuru yolunu kullanmayı ihmal ettikleri görüşündedir.

Başvuranlar, Hükümet tarafından işaret edilen başvuru yolunun mevcut dava koşullarında uygun olmadığını savunmaktadırlar.

AİHM, Hükümetin itirazının AİHS'nin 5. maddesinin 4. fıkrası yönünden yapılan şikâyetin esasıyla sıkı sıkıya irtibatlı olduğu kanaatindedir. Bu nedenle iç hukuk yollarının tüketilip tüketilmediği meselesi esas incelemesi sırasında ele alınmalıdır (*Öcalan – Türkiye*, no: 46221/99, 14 Aralık 2000, *Kılıçoğlu – Türkiye*, no: 41136/98, 28 Eylül 2004).

2. Diğer kabuledilebilirlik kistaları

AİHM bu şikâyetlerin AİHS'nin 35/3 maddesi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadıklarını tespit etmektedir. AİHM ayrıca, sözkonusu şikâyetlerin başka herhangi bir kabuledilemezlik gerekçelerinin bulunmadığını tespit etmektedir. Bu itibarla şikâyetlerin kabuledilebilir ilan edilmeleri yerinde olacaktır.

B. Esasa ilişkin

AİHM, iç hukuktaki başvuru yollarının tüketilmediği yönünden yapılan itirazın, 5. maddenin 4. fıkrası çerçevesinde yapılan şikâyetin esasıyla ilintili olduğunu anımsatır. Dolayısıyla AİHM bu itirazı 5/4 maddesi yönünden yapılan şikâyet çerçevesinde öncelikli olarak ele alacaktır (bkz. *Öcalan – Türkiye*, no: 46221/99, prg. 61).

1. AİHS'nin 5/4 maddesi

Öcalan (adıgeçen, prg. 66–70) kararında AİHM, ilgililerin tutuklanmasının yasaya uygunluğuna ilişkin ulusal yargıç tarafından verilen kararın olayların meydana geldiği dönemde AİHS'nin 5. maddesinin 4. fıkrasında öngörülen koşulları yerine getirmediği hükmüne varmıştı. Bu çerçevede Hükümet tarafından verilen karar örneklerini inceleyen AİHM, yargıcın bu kararların hiçbirinde ilgililerin serbest bırakılmaları talimatı vermediğini ve ilgilileri tutuklama kararı veren hâkime sevk etmekle yetindiğini ve ayrıca bu yargılamaların hiçbirinde gözaltındaki sanığın hâkim huzuruna çıkarılmadığını, ilgili avukatın başvurusu üzerine yalnızca dosya üzerinden bir inceleme yapıldığını tespit etmiştir.

AİHM, mevcut davada bu karardan ayrılmak için herhangi bir gerekçe görmemektedir. Bu itibarla Hükümetin ön itirazını reddeden AİHM, AİHS'nin 5/4 maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmaktadır.

2. AİHS'nin 5/3 maddesi

Hükümet başvuranların gözaltı sürelerinin ilgili ulusal mevzuata uygun olduğuna dikkat çekmektedir. Hükümete göre M.Y., H.U. ve S.Z. sırasıyla 10, 8 ve 9 gün süreyle gözaltında tutulmuşlardır.

AİHM ihtilafı gözaltı sürelerinin başvuranların yakalanmasıyla başlayıp tutuklanmalarıyla sona erdiğini tespit etmektedir. Netice olarak H.U. 8 gün, M.Y. ve S.Z. ise 9 gün süreyle gözaltında kalmışlardır.

AİHM, *Brogan ve diğerleri* kararında (29 Kasım 1988 tarihli karar, no: 145-B, prg. 62) ilgilinin dört gün altı saat süreyle gözaltında tutulmasının AİHS'nin 5/3 maddesinde belirlenen katı zaman sınırını aştığına hükmettiğini anımsatmaktadır.

Bu nedenle AİHM, başvuranların 'bir hâkim karşısına çıkarılmaksızın' sekiz ya da dokuz gün boyunca gözaltında tutulmalarının gerekli olduğunu kabul edemez.

Bu nedenle AİHS'nin 5/3 maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuranlar herhangi bir maddi tazminat talebinde bulunmamışlardır. Manevi tazminat olarak ise başvuruların her biri 10.000 Euro talep etmektedirler.

AİHM, başvuruların adli müdahalenin olmadığı uzun gözaltı süresi ve şikâyetlerini gündeme getirmeleri için iç hukukta etkili bir başvuru yolunun bulunmaması sebebiyle manevi bir zarara uğradıklarını ve ulusal mahkemelerin bu zararın tazmini yoluna gitmediklerini tespit etmektedir.

Mevcut davadaki muhtelif unsurları dikkate alarak 41. maddeye uygun bir surette hakkaniyetli bir karara varan AİHM, Medine Yakut ve Sebiha Zengin'e 2.500'er Euro, Hüseyin Utanç'a ise 2.000 Euro ödenmesine hükmeder.

B. Yargılama masraf ve giderleri

Başvuranlar yargılama masraf ve giderleri ve avukatlık ücretleri için 2.783 Euro talep etmektedirler. Bu taleplerine ilişkin olarak başvurular herhangi bir fatura ya da avukatlık ücret sözleşmesi göstermemektedirler.

AİHM'nin yerleşik içtihadı uyarınca yargılama masraf ve giderlerinin iadesi ancak bu masraf ve giderlerin gerçekliği, gerekliliği ve de makul oranda olduğu ortaya konulduğu müddetçe mümkündür (*İatridis – Yunanistan* (adil tatmin), no: 31107/96, prg. 54).

AİHM başvuruların yargılama masraf ve giderlerine ilişkin taleplerinin gerekli belgelerle desteklenmediğini gözlemlemektedir. Dolayısıyla bu talebin reddedilmesi yerinde olacaktır.

C. Gecikme faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM, OYBİRLİĞİ İLE

1. Hükümetin ön itirazının, 5/4 maddesi yönünden yapılan şikâyetin esasıyla birleştirilmesine ve başvurunun geriye kalanının *kabuledilebilir ilan edilmesine* ;
2. AİHS'nin 5/3 maddesinin *ihlal edildiğine* ;
3. AİHS'nin 5/4 maddesinin *ihlal edildiğine* ve Hükümetin ön itirazının *reddedilmesine* ;
4. a) AİHS'nin 44/2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden YTL'ye çevrilmek üzere, miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutularak Savunmacı Devlet tarafından, Medine Yakut'a 2.500

Euro (iki bin beş yüz Euro), Sebiha Zengin'e 2.500 Euro (iki bin beş yüz Euro), Hüseyin Utanç'a ise 2.000 Euro (iki bin Euro) manevi tazminat *ödenmesine* ;
b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz *uygulanmasına*;

5. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin *reddine*;

Karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragraflarına uygun olarak 27 Kasım 2007 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

LÜTFÜŞAH KELEKÇİLER

18 Mart 2008

ÜÇÜNCÜ DAİRE

KABULEDİLEBİLİRLİĞİNE İLİŞKİN KARAR

OLAYLAR

Başvuran Lütfüşah Kelekçiler 1975 doğumlu bir Türk vatandaşıdır ve Diyarbakır'da ikamet etmektedir. AİHM önünde Diyarbakır Barosu avukatlarından F. Gümüş tarafından temsil edilmiştir.

A. Davanın koşulları

Dava olayları, taraflarca sunulduğu şekliyle aşağıda olduğu gibi özetlenebilir.

11 Mart 1998 tarihinde, başvuran, PKK (Kürdistan İşçi Partisi) isimli yasadışı silahlı örgütün faaliyetlerinde yer alma şüphesi ile yakalanmış ve gözaltına alınmıştır.

15 Mart 1998 tarihinde, başvuran, Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde bir hakim önüne çıkarılmış ve hakim tutuklu yargılanmasına karar vermiştir.

Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı 17 Mart 1998 tarihli bir iddianame ile, başvurunu, Türk Devleti'nin egemenliğine ve toprak bütünlüğüne yönelik faaliyetlerde bulunmakla suçlamıştır. Başvuran, bilhassa, 1994 yılında, aralarında M.G. isimli bir şahsın hayatını kaybettiği ve I.K. isimli bir şahsın yaralandığı bir caminin de bulunduğu çeşitli binaların bombalanmasında yer almakla suçlanmıştır. Suçlamalar Ceza Kanunu'nun 125. maddesi uyarınca yapılmıştır.

23 Mart 1998 tarihinde Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde başvuranın gıyabında görülen ilk duruşma, sanığın duruşmada bulunmasını sağlamak için alınması gereken tedbirler gibi usule ilişkin konuları ele almıştır. Bir sonraki duruşma tarihi 27 Nisan 1998 olarak belirlenmiştir.

27 Nisan 1998 tarihinde, mahkeme, hakkındaki tüm suçlamaları reddeden başvuranın ifadesini dinlemiştir. Başvuran, bilhassa, PKK üyesi olan rahmetli ağabeyinin kendisinden kimlik belgelerini aldığını ve bu süre zarfında adını ve kimliğini kullanmış olabileceğini belirtmiştir. Polise verdiği ifadeleri geri almış ve Cumhuriyet Savcısı'na verdiği ifadeleri kısmen doğrulamıştır. Örgüte değil evine götürmesi için ağabeyine yemek verdiğini ve örgüte yardımda bulunmadığı için 1994 yılında A.G. tarafından vurulduğunu bilhassa belirtmiştir.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir. Sahte kimlik belgeleri ile yakalandığını, daha önce de iş bulmak ve askerlik hizmetinden kaçmak için Yunanistan'a gitmeye çalışırken yakalandığını kabul etmiştir. Başvuran, ayrıca, arama ve yakalama tutanaklarına ve olay yeri tatbikat tutanağına ilişkin ayrıntılı kayıtların doğruluğuna itiraz etmiştir. PKK'ya üyelik suçundan başka bir Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde yargılanan birkaç kişinin ifadeleri başvurana okunmuştur. Başvuran, aralarında ikisi akrabası olmak üzere bu kişilerden bazılarını tanıdığını kabul etmiş ve hakkında neden öyle ifadeler verdiklerini bilmediğini ifade etmiştir. Başvuranın temsilcisi, başvuranın, ağabeyi nedeniyle örgüte maddi olarak yardımda bulunduğunu, ağabeyinin ölümünden sonra bölgeden kaçtığını ve herhangi bir olayda yer almadığını belirtmiştir.

15 Haziran 1998 ve 16 Ağustos 1999 tarihleri arasında ilk derece mahkemesi düzenli olarak duruşmalar düzenlemiş ve bu duruşmalarda hakimler dava dosyasının tamamlanması ile bağlantılı olarak usule ilişkin çeşitli konularla ilgilenmişlerdir. Tanıklar hakkındaki cezai kovuşturmanın durumuna ilişkin bilgiler alınmıştır. Bu dönemde başvuran birçok duruşmaya katılmamıştır. Bu duruşmalardan birinde başvuranın avukatı, başvuranın bazı eylemlerinin TCK'nın 169. maddesi anlamında illegal örgüte yardım ve yataklık yapma olduğunu kabul ettiğini bildirmiştir. 24 Mart 1999 tarihli duruşmada olay yeri tatbikat tutanağının kayıtlarını tutan iki polis memurunun tanıklıklarının dinlenmesine karar verilmiştir ("polis memurları").

16 Ağustos 1999 tarihli duruşmada askeri hakim yerine atanmış olan sivil hakim ilk kez hazır bulunmuştur. Bir sonraki duruşmanın 11 Ekim 1999'da yapılması kararlaştırılmıştır.

11 Ekim 1999 ile 14 Kasım 2000 arasında birinci derece mahkemesi düzenli olarak duruşmalar gerçekleştirmiş, duruşmalarda hakimler davanın sonuçlandırılması ve özellikle de polis memurlarının tanıklıklarının dinlenmesinin sağlanmasıyla bağlantılı usuli konularla uğraşmışlardır. 30 Mayıs 2000 tarihinde düzenlenen bir duruşmada, başvuran tanıklarla yüzleştirilmeyi talep etmiştir. Bu bağlamda, kimlik belgeleri ağabeyi tarafından çalınmış olduğuna göre, söz konusu eylemlerde bulunan kişinin başvuran mı yoksa ağabeyi mi olduğunu tanıkların teşhis edilebileceklerini iddia etmiştir. Mahkeme, bu tanıkların polise vermiş oldukları ifadeleri daha sonra geri almış oldukları ve dolayısıyla onların ifadelerini dinlemenin gereği olmadığı gerekçesiyle bu talebi reddetmiştir. Polis memurlarının ifadeleri 12 Eylül 2000 tarihinde dava dosyasına eklenmiştir. Söz konusu duruşmada, başvuran tevsî tahkikat talebinde bulunmadığını ve bu polis memurlarının ifadelerini kabul etmediğini belirtmiştir. 24 Ekim 2000 tarihinde, Cumhuriyet Savcısı esasa ilişkin görüşlerini okumuştur. Başvuranın görüşlerini hazırlamak için yaptığı süre talebi mahkemece kabul edilmiştir.

14 Kasım 2000 tarihinde düzenlenen bir duruşmada, Cumhuriyet Savcısı önceki görüşlerini yinelemiştir. Başvuran ve temsilcisi nihai görüşlerini sunmuşlardır. Başvuranın temsilcisi başvuran hakkındaki suçlamaları reddetmiş ve başvuranın bazı eylemlerinin, onun

tarafından gerçekleştirilmiş olduğu farz edilse dahi, yasadışı bir örgüte yardım ve yataklık yapmaktan ibaret olarak değerlendirilmesi gerektiğini iddia etmiştir. Ayrıca, başvurana tanıklarla yüzleşme imkanı tanınmadığını kaydederek dava dosyasındaki tanık ifadelerine itiraz etmiştir. Başvuran, temsilcisinin görüşlerine katılmıştır. Ayrıca, sekiz sayfalık yazılı savunma görüşlerinden bölümler okumuştur. Aynı tarihte, mahkeme, PKK'ya üyelik suçundan başka bir Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde yargılanan kişilerin ifadelerinin ve olay yeri tatbikat tutanağının ayrıntılı kayıtlarının da dahil olduğu dava dosyasındaki delilleri dikkate alarak başvurayı iddia makamının talebine uygun biçimde mahkum etmiş ve müebbet hapis ile cezalandırmıştır. Bu karar 7 Mayıs 2001 tarihinde Yargıtay tarafından onanmıştır. Kararda başvuranın ve avukatının mahkemede bulunmadığı kaydedilmiştir. Yargıtay kararı 29 Mayıs 2001 tarihinde ilk derece mahkemesi katipliğine ulaşmıştır.

Başvuranın temsilcisi Yargıtay kararının bir örneğini talep etmiş ve kararın örneği 22 Ekim 2001 tarihinde eline geçmiştir.

ŞİKAYETLER

Başvuran, AİHS'nin 5/3 maddesi uyarınca, uzun süre gözaltında tutulduğu konusunda şikayetçi olmuştur.

Başvuran, AİHS'nin 6/1 maddesi uyarınca, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun olarak görülmediğini ileri sürmüştür. Bu bağlamda, sivil hakimlerin Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'na bağlı oldukları ve kendisini yargılayan Devlet Güvenlik Mahkemesi heyetinde askeri hakimlerin yer aldığı konusunda şikayetçi olmuştur.

HUKUK

Başvuran, AİHS'nin 5/3. maddesinde öngörüldüğü gibi, yargıç veya adli görev yapmaya yasayla yetkili kılınmış diğer bir görevli önüne çıkarılmadan uzun süre gözaltında tutulduğu konusunda şikayetçi olmuştur. Söz konusu madde şöyledir:

“3. Bu maddenin 1.c fıkrasında öngörülen koşullar uyarınca yakalanan veya tutulu durumda bulunan herkes hemen bir yargıç veya adli görev yapmaya yasayla yetkili kılınmış diğer bir görevli önüne çıkarılır.”

Hükümet, AİHS'nin 35/1. maddesi uyarınca, başvurunun bu kısmının altı ay kuralına uymaması nedeniyle reddedilmesi gerektiğini iddia etmiştir. Başvuranın, AİHM başvurusunu, gözaltı süresinin sona erdiği tarihten itibaren altı ay içinde yapmış olması gerektiğini ileri sürmüştür.

Başvuran iddialarında ısrar etmiştir.

AİHM, AİHS kurumlarının yerleşik içtihadına göre, iç hukuk yolunun mevcut olmadığı durumda, altı ay süresinin AİHS ihlali oluşturduğu iddia edilen olayın tarihinden itibaren işlediğini; ancak, devam eden bir durum söz konusu olduğunda, altı ay süresinin ilgili durumun sonlandığı tarihten itibaren işlediğini yinelemiştir (bkz., diğer içtihatların yanı sıra, *Yüksektepe – Türkiye*, no. 62227/00, 24 Ekim 2006 ve *Özden Bilgin – Türkiye*, no. 8610/02, 14 Haziran 2007).

AİHM, başvuranın gözaltındaki tutukluluk süresinin 15 Mart 1998 tarihinde tutuklu yargılanmasına karar verilmesiyle birlikte sona erdiğini; öte yandan, bu şikayetin, AİHM'ye, 26 Kasım 2001 tarihinde, yani altı aydan uzun bir süre sonra, sunulmuş olduğunu belirtmiştir. Bu koşullarda, AİHM, Hükümet'in başvuranın altı ay kuralına uymadığı yönündeki itirazını

kabul etmiştir. Başvurunun bu kısmının AİHS'nin 35. maddesinin 1. ve 4. paragrafları uyarınca reddedilmesi gerektiği kararını vermiştir.

Başvuran, kendisini yargılayan Devlet Güvenlik Mahkemesi heyetinde askeri hakim bulunması nedeniyle davasının bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından hakkaniyete uygun olarak görülmediği konusunda şikayetçi olmuştur. Ayrıca, Devlet Güvenlik Mahkemesi heyetinde bulunan sivil hakimlerin Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'na bağlı oldukları konusunda şikayetçi olmuştur. Başvuran, son olarak, hakkında başlatılan cezai kovuşturmanın süresinin aşırı olduğunu ileri sürmüştür. Bu şikayetini AİHS'nin 6/1 maddesine dayandırmıştır. Söz konusu maddenin ilgili kısmı şöyledir:

6/1 Madde

“Herkes ... cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamalar konusunda karar verecek olan, yasayla kurulmuş bağımsız ve tarafsız bir mahkeme tarafından davasının makul bir süre içinde, hakkaniyete uygun ... olarak görülmesini istemek hakkına sahiptir.”

Hükümet, AİHS'nin 35/1 maddesi uyarınca, başvuranın altı ay kuralına uymadığını ileri sürmüştür. Bu bağlamda, Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsızlığı ve tarafsızlığına ilişkin şikayetlerin, söz konusu mahkemenin kararını verdiği tarihten itibaren altı ay içinde AİHM'ye sunulmuş olması gerektiğini ileri sürmüştür. Hükümet, ayrıca, başvuranın, kalan şikayetini, Yargıtay'ın karar verdiği tarihten itibaren altı ay içinde AİHM'ye sunmuş olması gerektiğini kaydetmiştir.

AİHM, Hükümet'in ilk konudaki itirazına ilişkin olarak, benzer davalarda bu tip iddiaları incelemiş ve reddetmiş olduğunu yinelemiştir (bkz., özellikle, *Özdemir – Türkiye*, no. 59659/00, 6 Şubat 2003; *Yavuzaslan – Türkiye*, no. 53586/99, 22 Nisan 2004). AİHM bu davada yukarıda belirtilen davalardaki kararlarından sapmasını gerektirecek özel bir durum görmemiştir.

Hükümet'in ikinci konudaki itirazına ilişkin olarak, AİHM, söz konusu davada, Devlet Güvenlik Mahkemesi kararının Yargıtay tarafından 7 Mayıs 2001 tarihinde onandığını ve 29 Mayıs 2001 tarihinde Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi katipliğine gönderildiğini kaydetmiştir. AİHM başvurusunun 26 Kasım 2001 tarihinde, yani beş ay yirmi dokuz gün sonra, yapıldığını gözlemlemiştir. Dolayısıyla, başvuru gerekli süre içinde yapılmıştır.

Yukarıda belirtilenler karşısında, AİHM, Hükümet'in itirazlarını reddetmiştir.

1. Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsızlığı ve tarafsızlığı

AİHM, askeri hakim bağımsızlığı ve tarafsızlığına ilişkin şikayet hususunda, devamlı olarak, Devlet Güvenlik Mahkemeleri heyetlerinde bulunan bu hakimlerin konumlarına ilişkin bazı yönlerinin, yönetimden bağımsızlıklarını şüpheli hale getirdiği kararını vermiştir (bkz., *Incal – Türkiye*, 9 Haziran 1998 tarihli karar; *Çıraklar – Türkiye*, 28 Ekim 1998 tarihli karar). AİHM, ayrıca, *Öcalan – Türkiye* kararında ([BD] no. 46221/99), askeri hakim söz konusu cezai kovuşturma zarfında etkin olan ara kararlardan bir veya birden fazlasına katkısı olması durumunda, karar verilmeden önce kovuşturma zarfında askeri hakim sivil hakimle değiştirilmesinin, Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde müteakip işlemin başvuranın endişesini giderdiği saptanmadığı sürece, başvuranın ilk derece mahkemesinin bağımsızlığı ve tarafsızlığı hakkındaki haklı endişesini gidermediğini tespit etmiştir.

Bu davada, AİHM, başvuranın davasının, heyetinde askeri hakim bulunan Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde başladığını gözlemlemiştir. 16 Ağustos 1999 tarihinde, bu mahkemenin heyetinde yer alan askeri hakim sivil hakim ile değiştirilmiştir. Dolayısıyla, başvuran 14 Kasım 2000 tarihinde mahkum edildiğinde Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi üç sivil hakimden oluşmaktaydı.

AİHM, askeri hakim, değiştirilmesinden önce, mahkemenin düzenli aralıklarla duruşma düzenlediği 23 Mart 1998 ve 16 Ağustos 1999 tarihleri arasında Devlet Güvenlik Mahkemesi heyetinde bulunduğunu kaydetmiştir. Bu duruşmalarda, yerel mahkeme, başvuran ve savcının ifadelerini dinlemiş ve dava dosyasını tamamlamak amacıyla çoğunlukla ufak nitelikte usuli işlemler gerçekleştirmiştir. Ancak, yerel mahkeme tarafından bu duruşmalarda, özellikle başvuranın savunma haklarına yönelik olarak, önem arz eden bir ara karar alınmamıştır. Bu bağlamda, AİHM, askeri hakim, sivil hakim ile değiştirilmesinden sonra, yerel mahkemenin düzenli olarak duruşma düzenlemeye devam ettiğini, bu duruşmalar zarfında başvuran ve savcının ifadelerini dinlediğini ve muhtelif kararlar aldığını kaydetmiştir. Ayrıca, hem Cumhuriyet Savcısı hem de başvuranın nihai görüşleri üç sivil hakimden oluşan mahkeme önünde okunmuştur.

AİHM, askeri hakim, değiştirilmesinden önce ve sonra yürütülen usuli işlemlerin ayrı ayrı önemlerini göz önünde bulundurmıştır. AİHM, bu davada, askeri hakim, katılımıyla yürütülen hiçbir işlemin, askeri hakim, sivil hakim ile değiştirilmesinden sonra derhal yenileme gerektirmediğini tespit etmiştir. (bkz., diğer içtihatların yanı sıra, *Kabasakal ve Atar – Türkiye*, no. 70084/01 ve no. 70085/01, 19 Eylül 2006).

Davanın geneli karşısında, AİHM, bu davanın özel koşulları ışığında, kovuşturma zarfında askeri hakim, değiştirilmesinin, başvuranın ilk derece mahkemesinin bağımsızlığı ve tarafsızlığı hakkındaki haklı endişesini giderdiği görüşündedir (bkz., diğerlerinin yanı sıra, *Osman – Türkiye*, no. 4415/02, 19 Aralık 2006).

Yukarıda belirtilenler ışığında, AİHM, başvuranın Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin bağımsızlığı ve tarafsızlığı hakkındaki şikayetinin, AİHS'nin 35. maddesinin 3. ve 4. paragrafları uyarınca, açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle reddedilmesi gerektiği kararını vermiştir.

Sivil hakimlerin bağımsızlığı ve tarafsızlığı hakkındaki şikayet hususunda ise, AİHM, geçmişte benzer şikayetleri reddettiğini gözlemlemiştir (bkz., diğer pek çok kararın yanı sıra, *İmrek – Türkiye*, no. 57175/00, 28 Ocak 2003). AİHM, bu davada önceki kararlarından sapmasını gerektirecek özel bir durum görmemiştir. Sonuç olarak, başvurunun bu kısmı da AİHS'nin 35/3 maddesi uyarınca açıkça dayanaktan yoksundur ve 35/4 madde uyarınca reddedilmelidir.

2. Cezai kovuşturmanın uzunluğu

AİHM, göz önünde bulundurulması gereken sürecin başvuranın yakalandığı ve gözaltına alındığı tarih olan 11 Mart 1998'de başladığını ve Yargıtay'ın Diyarbakır Devlet Güvenlik Mahkemesi'nin kararını onadığı tarih olan 7 Mayıs 2001'de sona erdiğini gözlemlemiştir. Dolayısıyla, dikkate alınan süreç iki aşamalı bir yargı için üç yıl iki ay sürmüştür.

Davanın toplam süresini inceledikten ve başvuran hakkındaki davanın karmaşık olduğunu ve davanın iki aşamalı yargıda görüldüğünü dikkate aldıktan sonra, AİHM, bu davada kovuşturma süresinin, bu süre ilk derece mahkemesinin polis memurlarının ifadelerini alamaması sonucu gereksiz yere uzamış olsa dahi, aşırı olmadığını değerlendirmiştir. Ayrıca, temyiz başvurusu üzerine, Yargıtay dava hakkında altı ay içinde karar vermiştir. Yukarıda belirtilenler ışığında, AİHM, bu davada, cezai kovuşturma süresinin AİHS'nin 6/1 maddesinin makul süre şartını aşmış olarak değerlendirilemeyeceği kararına varmıştır.

AİHM, başvurunun bu kısmının da AİHS'nin 35. maddesinin 3. ve 4. paragrafları uyarınca açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle reddedilmesi gerektiğine karar vermiştir.

Yukarıda belirtilenler karşısında, AİHS'nin 29 maddesinin 3. paragrafı uygulanmasına devam edilmemeli ve başvuru reddedilmelidir.

Bu sebeplerle, AİHM oybirliğiyle başvurunun kabuledilemez olduğuna karar vermiştir.

Santiago Quesada
Zabıt Katibi

Josep Casadevall
Başkan

— • —

 [İçindekilere dön](#)

ÖZCAN/Türkiye Davası*

Başvuru No: 2209/03
Strazburg
13 Aralık 2007

ÜÇÜNCÜ DAİRE

USUL

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan 2209/03 no'lu davanın nedeni T.C vatandaşı Erol Özcan'ın ("başvuran") Avrupa İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunması Sözleşmesinin ("AİHS") 34. maddesi uyarınca 9 Aralık 2002 tarihinde Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne ("AİHM") yapmış olduğu başvurdur.

Başvuran, Ankara Barosu avukatlarından F. Babaoğlu tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

DAVANIN KOŞULLARI

1960 doğumlu olan başvuran Amsterdam'da ikamet etmektedir. Başvuran, yasadışı Dev-Yol örgütüne üye oldukları iddia edilen kimselere karşı polis tarafından düzenlenen geniş çaplı bir operasyon neticesinde yakalanarak 27 Eylül-18 Kasım 1980 tarihleri arasında gözaltında tutulmuştur.

18 Kasım 1980 tarihinde Adana Sıkıyönetim Mahkemesi hakimi, hakkında cinayet ve silahlı soygun şüphesi de bulunan başvuranın tutuklanması talimatını vermiştir.

Yürütülen hazırlık tahkikatı çerçevesinde başvuran ayrıca yasadışı THKP-C Devrimci Yol örgütüne mensup olduğu şüphesiyle de yakalanmıştır.

Adana 2 No'lu Sıkıyönetim Mahkemesi Cumhuriyet Savcısı tarafından yürütülen hazırlık soruşturması çerçevesinde Mersin Asliye Ceza Mahkemesi Nöbetçi Hakimi başvuranın yasadışı Dev-Yol örgütüne mensup olduğu iddiasıyla tutuklanması talimatını vermiştir.

10 Haziran 1981 ve 30 Haziran 1983 tarihleri arasında başvuranla birlikte diğer yedi yüz yirmi üç sanık hakkında yasadışı bir örgüte mensup oldukları iddiasıyla iki ceza davası

açılmış ve 29 Aralık 1983 tarihinde bu davalar birleştirilerek Adana Sıkıyönetim Mahkemesine sevk edilmiştir.

İki sivil hakim, iki askeri hakim ve bir subaydan oluşan Sıkıyönetim Mahkemesi eski Türk Ceza Kanununun 146. maddesi temelinde başvuruları idam cezasına çarptırmıştır.

---

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Başvuran tutuklu bulunduğu cezaevinden 17 Haziran 1989 tarihinde firar etmiştir. İnterpol'ün kırmızı listesinde bulunan başvuran 21 Aralık 1990 tarihinde Hollanda makamları tarafından Hollanda'da yakalanmıştır. Başvurana Hollanda'da önce mülteci statüsü tanınmış daha sonra da Hollanda vatandaşlığı verilmiştir. Müteakiben Hollanda makamları başvuruları Türk makamlarına iade etmeyi reddetmiştir.

Askeri Yargıtay 20 Mart 1991 tarihinde aldığı bir kararla itiraz edilen kararı bozarak Sıkıyönetim Mahkemesine iade etmiştir.

Sıkıyönetim Mahkemelerinin yetkisini iptal eden 27 Aralık 1992 tarihli yasa uyarınca Ankara Ağır Ceza Mahkemesi davayı görmekle yetkili mahkeme haline gelmiştir. Bunun ardından dava dosyası Ankara Ağır Ceza Mahkemesi'ne sevk edilmiştir.

Ağır Ceza Mahkemesi 8 Haziran 2001 tarihinde verdiği bir kararla eski Türk Ceza Kanununun 146. maddesi temelinde başvuruları ölüm cezasına çarptırmış daha sonra bu kararı ömür boyu hapse çevirmiştir.

30 Ekim 2003 tarihinde Yargıtay Ağır Ceza Mahkemesi tarafından verilen kararı bozmuştur.

Başvuran aleyhinde açılan ceza davası çerçevesinde 6 Şubat 2007'de güvenlik güçlerince Türkiye'de yakalanmıştır.

Ağır Ceza Mahkemesi başvuran ve avukatının da hazır bulunduğu 14 Mart 2007 tarihli duruşmada tutukluluk gerekçelerinin artık mevcut olmaması ve başvuranın savunmasını sunmak için kendi rızasıyla duruşmaya gelmesi gibi unsurları göz önünde bulundurarak bir ara karar vermiş ve başvuranın tutuksuz yargılanmasına hükmetmiştir.

Dosya unsurlarından, yargılamanın Ankara Ağır Ceza Mahkemesi önünde halen devam ettiği ve 16 Mart 2007 tarihinde bir duruşma yapıldığı anlaşılmaktadır.

HUKUK

I. AİHS'İNİN 6/1 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran yargılanma süresinin AİHS'nin 6/1 maddesinde öngörülen 'makul süre' ilkesini ihlal ettiği iddiasında bulunmaktadır.

Hükümet bu sava karşı çıkmaktadır.

A. Kabul edilebilirliğe ilişkin

AİHM bu şikayetin AİHS'nin 35/3 maddesi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını tespit etmektedir. AİHM ayrıca sözkonusu şikayetin başkaca herhangi bir kabul edilemezlik gerekçesinin bulunmadığını belirlemektedir.

B. Esasa ilişkin

AİHM bir yargılama süresinin makul nitelikte olup olmadığının dava koşullarına, AİHM'nin konuyla ilgili içtihadına ve bilhassa da davanın karmaşıklığına, başvuranın ve yetkili makamların tutumlarına bakılarak değerlendirilmesi gerektiğini anımsatır (bkz.i diğer birçokları arasında, Pelissier ve Sassi – Fransa, no: 25444/94, prg. 67).

Dikkate alınacak süreye ilişkin olarak Hükümet, başvuranın gözaltına alındığı 27 Eylül 1980 tarihinden Türkiye'nin AİHM'ye bireysel başvuru hakkını tanıdığı 28 Ocak 1987 tarihine kadar geçen süreye ilişkin olarak AİHM'nin bir hüküm tesis edemeyeceğine dikkat çekmektedir.

Hükümet gibi AİHM de dikkate alınması gereken sürenin Türkiye tarafından AİHM'ye bireysel başvuru hakkının tanınmasının yürürlüğe girdiği 28 Ocak 1987 tarihinden itibaren başladığı kanaatindedir. Bununla birlikte, bu tarihten itibaren geçen sürenin makul olup olmadığını değerlendirebilmek için davanın sözkonusu dönemde hangi durumda olduğunun dikkate alınması gerekir. Mevcut durumda dava 28 Ocak 1987 tarihine kadar ilk derece mahkemesi önünde altı yıl dört ay iki gün sürmüştü.

Dikkate alınması gereken sürenin sona erdiği tarihe ilişkin olarak ise AİHM, bir sanığın hukukun üstünlüğü prensibini benimseyen bir devletten kaçması durumunda, kaçmasını müteakip devam eden yargılamanın süresinin makul olmadığından şikayet edememesi gibi bir karinenin mevcut olacağını hatırlatır. Ancak yeterli gerekçeler olması durumunda bu karine gözardı edilebilir (bkz. diğerleri arasında, *Vayiç – Türkiye*, no: 18078/02, prg. 44, ve *Teslim Töre – Türkiye (no:2)*, no: 13244/02, prg. 39, 11 Temmuz 2006). Ancak mevcut davada bunu gerektirecek bir durum sözkonusu değildir. Bu itibarla AİHM, mevcut dava koşullarında dikkate alınması gereken dönemin başvuranın firar ettiği 17 Eylül 1989 tarihinde sona erdiği kanaatine varmaktadır (bkz., *mutatis mutandis, X – İrlanda*, no: 9429/81, 2 Mart 1983 tarihli Komisyon kararı). AİHM bireysel başvuru hakkının tanınmasından bu tarihe kadar yargılamanın iki yıl yedi ay yirmi gün sürdüğünü tespit etmektedir.

Bununla birlikte AİHM başvuranın 6 Şubat 2007 tarihinde Türk topraklarında yakalandığını dolayısıyla bu tarihten itibaren başvuranın artık firari olmadığını kaydeder. Bu nedenle AİHM bu tarihten sonraki dönemin yargılama süresi hesaplanırken dikkate alınması gerektiğini değerlendirmektedir. Bu çerçevede AİHM, yargılamanın ulusal mahkemeler önünde halen devam ettiğini ve başvuranın yakalanmasından bu yana yaklaşık sekiz aydır sürmekte olduğunu tespit etmektedir. Netice itibarıyla başvuranın firari olarak geçirdiği dönemin ve bireysel başvuru hakkının Türkiye tarafından tanınmasından önceki sürenin dikkate alınmamış olmasına rağmen yargılama yaklaşık dört yıl sürmüştür.

Mevcut davada AİHM başvuranın sorumlu olduğu firar dönemi ve bireysel başvuru hakkının Türkiye tarafından tanınmasından önceki süre hesaba katılmadığı takdirde sözkonusu yargılamanın süresinin AİHM'nin içtihadından doğan mezkur kıstaslara göre bilhassa aşırı olmadığını tespit etmektedir. Bununla birlikte AİHM Türkiye'nin bireysel başvuru hakkını tanıdığı dönemde yapılan yargılamanın seyrinin dikkate alınması gerektiği kanaatindedir (*Mitap ve Müftüoğlu – Türkiye*, 25 Mart 1996 tarihli karar, prg. 31). Sözkonusu yargılama 28 Ocak 1987 tarihine kadar altı yıl dört ay iki gün sürmüştü. AİHM ayrıca, tamamına bakıldığında başvuran aleyhinde görülen ceza davasının ulusal mahkemeler önünde yirmi sekiz yıldan fazla sürdüğünü ve halen devam ettiğini tespit etmektedir.

Müteaddit defalar buna benzer meseleleri gündeme getiren davaları incelemiş olan AİHM, AİHS'nin 6/1 maddesinin ihlal edildiği sonucuna varmıştı (bkz. *Pelissier ve Sassi – Fransa*, adigeçen, prg. 46 ve 48, Teslim Töre (no:2), adigeçen, prg. 41 ve 42).

Kendisine sunulan tüm unsurları inceleyen AİHM, mevcut durumda farklı bir sonuca varabilmesi için Hükümet tarafından ikna edici herhangi bir olay ya da argüman sunulmadığını tespit etmektedir. Konuyla ilgili içtihadını göz önünde bulunduran AİHM ihtilaf konusu yargılama süresinin aşırı olduğu ve 'makul süre' gerekliliğine cevap vermediğini tespit etmektedir.

Bu itibarla AİHS'nin 6/1 maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 13. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

Başvuran ayrıca, yargılanma süresinin uzunluğundan şikayet edebilmek için Türkiye'de başvuruda bulunulabilecek bir mahkeme olmamasından yakınmaktadır. Başvuran bu hususta AİHS'nin 13. maddesine atıfta bulunmaktadır.

Hükümet bu sava itiraz etmektedir. Hükümet, başvuranın sözkonusu yargılamanın yapıldığı dönemde herhangi bir mahkemeye bu talebiyle ilgili olarak bir başvuruda bulunmadığı cihetle AİHS'nin 35/1 maddesine uygun surette iç hukuktaki başvuru yollarını tüketmediğine dikkat çekmektedir. Hükümet ayrıca şikayetin geç yapıldığını ve başvuranın etkili bir başvuru yolu kalmadığını anladığı tarihten itibaren başvuruda bulunması gerektiğini öne sürmektedir.

İhtilaf konusu yargılamanın ulusal mahkemeler önünde devam ettiği gerçeğini göz önünde bulunduran AİHM Hükümetin altı ay süresi kuralına riayet edilmediği yönündeki itirazını derhal reddeder. İç hukuk yollarının tüketilmediği yönündeki itiraza ilişkin olarak ise AİHM bu meselenin başvuranın AİHS'nin 13. maddesi çerçevesinde yaptığı şikayetin esasına ilişkin olduğu cihetle esasa eklenmesine hükmeder.

AİHM bu şikayetin AİHS'nin 35/3 maddesi anlamında açıkça dayanaktan yoksun olmadığını tespit etmektedir. AİHM başvurunun başka herhangi bir kabuledilemezlik gerekçesi bulunmadığını da belirlemiştir.

13. madde, AİHS'nin 6/1 maddesiyle getirilen davaların makul bir süre içinde görülmesi yükümlülüğüne yönelik bir ihlal hakkında ulusal bir mahkeme önünde şikayette bulunulabilmeye imkan tanıyan etkili bir başvuruyu güvence altına alır (bkz. *Kudla – Polonya*, no: 30210/96, prg. 156). Hükümet tarafından dile getirilen itiraz ve argümanların başka davalarda reddedildiğini tespit eden AİHM bu davada farklı bir neticeye varmak için bir gerekçe görmemektedir.

Bu itibarla iç hukuk yollarının tüketilmediği yönünden yapılan itiraz kabul edilmeyecektir, buna ilaveten AİHS'nin 6/1 maddesi anlamında başvuranın davasının makul bir süre içinde görülmesini temin edebilmesi için iç hukukta bir başvuru yolu bulunmaması sebebiyle AİHS'nin 13. maddesi ihlal edilmiştir.

III. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

A. Tazminat

Başvuran maruz kaldığını iddia ettiği maddi ve manevi zararların tazmini için 10.000 Euro talep etmektedir.

Hükümet bu taleplere itiraz etmektedir.

Tespit edilen ihlal ile iddia edilen maddi zarar arasında bir illiyet bağı görmeyen AİHM bu talebi reddeder. Buna karşın AİHM, uzun yargılama süresi ve iç hukukta etkili bir başvuru yolu bulunmaması nedeniyle başvuranın manevi bir zarara maruz kaldığını ve bunun telafisi için ihlal tespitinin yeterli olmayacağını düşünmektedir (bkz., bilhassa, Kudla – Polonya, adigeçen, ve Acunbay – Türkiye, no: 61442/00 ve 61445/00, prg. 70, 31 Mayıs 2005 tarihli karar). Hakkaniyete uygun bir karara varan AİHM, manevi tazminat olarak başvurana 1.000 Euro ödenmesine hükmeder.

AİHM ayrıca, taraflarca verilen bilgilere göre üzerinden yirmi sekiz yıldan fazla bir zaman geçmiş olmasına rağmen davanın ulusal mahkemeler önünde halen devam ettiğini kaydetmektedir. Şayet durum halen böyle ise, AİHM, tespit edilen ihlale bir son vermek için en uygun yolun adaletin iyi idaresinin gereklerini göz önünde bulundurarak AİHS'nin 6/1 maddesine uygun bir şekilde davayı mümkün olan en kısa süre içerisinde bitirmek olduğu kanaatindedir.

B. Yargılama masraf ve giderleri

Başvuran ayrıca, ulusal mahkemeler ve AİHM önünde yaptığı masraf ve harcamalar için 3.500 Euro talep etmektedir. Başvuran bu talebiyle ilgili olarak herhangi bir belge sunmamıştır.

Hükümet bu talebe itiraz etmektedir.

AİHM içtihadına göre bir başvuran, yargılama masraf ve giderlerinin iadesini ancak bu masraf ve giderlerin gerçekliğini, gerekliliğini ve de makul oranda olduğunu ortaya koyduğu müddetçe temin edebilir. Konuyla ilgili olarak AİHM başvuranın talebine ilişkin olarak herhangi bir belge sunmadığını kaydetmektedir. Bu itibarla AİHM yargılama masraf ve giderleri başlığı altında başvurana bir meblağ ödenmesine yer olmadığı kanaatine varmaktadır.

C. Gecikme faizi

AİHM, Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi kolaylıklarına uyguladığı faiz oranına üç puanlık bir artışın ekleneceğini belirtmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM, OYBİRLİĞİ İLE

1. Başvurunun geri kalanının *kabuledilebilir olduğuna* ;
2. AİHS'nin 6/1 maddesinin *ihlal edildiğine* ;
3. AİHS'nin 13. maddesinin *ihlal edildiğine* ;
4. a) AİHS'nin 44/2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden YTL' ye çevrilmek üzere, Savunmacı Devlet tarafından, miktara yansıtılabilecek her türlü vergiden muaf tutularak manevi tazminat başlığı altında başvurana 1.000 Euro (bin Euro) *ödenmesine*;
b) sözkonusu sürenin bittiği tarihten itibaren ödemenin yapılmasına kadar Hükümet tarafından, Avrupa Merkez Bankası'nın o dönem için geçerli olan faiz oranının üç puan fazlasına eşit oranda basit faiz *uygulanmasına* ;
5. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin *reddine* ;

Karar vermiştir.

İşbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin iç tüzüğünün 77. maddesinin 2. ve 3. paragraflarına uygun olarak 13 Aralık 2007 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

— • —

 [İçindekilere dön](#)

MÜNİRE DEMİREL/Türkiye Davası*

Başvuru No. 5346/03

Strazburg

20 Mayıs 2008

ÜÇÜNCÜ DAİRE

USUL

Türkiye Cumhuriyeti aleyhine açılan 5346/03 no'lu davanın nedeni T.C. vatandaşı olan Münire Demirel'in ("başvuran") Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne 12 Kasım 2002 tarihinde, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurudur.

Başvuran, AİHM önünde İstanbul Barosu avukatlarından M. A. Kırdök ve M. Kırdök tarafından temsil edilmiştir.

OLAYLAR

DAVANIN KOŞULLARI

Başvuran 1967 doğumludur ve İstanbul'da yaşamaktadır. AİHM'ye başvuru yaptığı tarihte Kartal Özel Tip Cezaevinde hapis cezasını çekmekteydi.

Başvuran 4 Şubat 1995 tarihinde yasadışı Dev-Sol örgütü üyesi olduğu şüphesiyle gözaltına alınmış, 16 Şubat 1995 tarihinde tutuklanmıştır.

21 Şubat 1995 tarihinde İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi savcısı başvurunu TCK'nın 168/1. maddesi uyarınca yasadışı örgüt üyeliği ile suçlayan bir iddianame sunmuştur.

28 Nisan 1995 tarihinde İstanbul DGM 2. Dairesi davanın ilk duruşmasını yapmıştır (dava no. 1995/76). 31 Ekim 1995 tarihinde mahkeme başvuranın tutuksuz yargılanmasına karar vermiştir. Ancak İstanbul DGM savcısının 9 Ekim 1995 tarihinde başvuran hakkında yeni bir iddianame sunmuş ve sonuç olarak İstanbul DGM 1. Daire'de ikinci bir dava (no. 1995/348) açılmış olması nedeniyle başvuran serbest bırakılmamıştır. Başvuran, TCK'nın 146. maddesi uyarınca Anayasal düzeni bozmaya teşebbüs etmekle suçlanmıştır.

3 Eylül 1996 tarihinde sözkonusu iki dava dosyası birleştirilmiş, dava İstanbul DGM 1. Daire'de görülmeye devam etmiştir.

* Dışişleri Bakanlığı Çok Taraflı Siyasî İşler Genel Müdürlüğü tarafından Türkçe'ye çevrilmiş olup, gayriresmî tercümedir.

Başvuran, çeşitli defalar tutuksuz yargılanma talebinde bulunmuş ancak mahkemeler ya sebep göstermeksizin ya da suçun niteliği, dava dosyası ve delillerin durumunu dikkate alarak bu talepleri reddetmiştir.

31 Ekim 2002 tarihinde İstanbul DGM 1. Daire başvuranın tutuksuz yargılanma talebini bir kez daha reddetmiş, başvuran sözkonusu karara 4 Kasım 2002 tarihinde itirazda bulunmuştur. İstanbul DGM 2. Daire başvuranın itirazını aynı tarihte reddetmiştir.

18 Şubat 2003 tarihinde birinci derece mahkemesi başvuranın tutuksuz yargılanmasına karar vermiştir.

30 Haziran 2004 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanan 5190 sayılı Yasa ile devlet güvenlik mahkemeleri kaldırılmıştır. Bu nedenle başvuran hakkında açılan dava dosyası İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderilmiştir. Tarafların en son beyanlarına dayanan dava dosyası bilgilerine göre dava halen İstanbul Ağır Ceza Mahkemesi'nde devam etmektedir.

HUKUK

I. AİHS'NİN 5/3. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI

Başvuran, tutuklu yargılanma süresinin AİHS'nin 5/3. maddesinde belirtilen "makul süre" şartını aşmasından şikâyetçi olmuştur.

A. Kabuledilebilirlik

Hükümet, başvuranın AİHS'nin 35/1. maddesinde belirtilen iç hukuk yollarını tüketmemiş olması gerekçesiyle başvurunun reddini Mahkemeden talep etmiştir. AİHM'nin *Köse – Türkiye* (no. 50177/99) kararına atıfta bulunarak başvuranın eski CMUK'un 298. maddesi uyarınca Ekim 2002'ye kadar devam eden tutukluluk haline itiraz etmediğini savunmuşlardır.

Başvuran, etkisiz olduğunu düşündüğü için bu yola daha erken bir tarihte başvurmadığını ifade etmiştir.

Mahkeme, daha önce benzer davalarda Hükümetçe yapılan itirazları inceleyip reddetmiş olduğunu kaydeder (bkz. özellikle *Koştı vd. – Türkiye*, no. 74321/01, *Mehmet Şah Çelik – Türkiye*, no. 48545/99 ve *Tamamboğa ve Gül – Türkiye*, no. 1636/02). Mahkeme özellikle *Koştı vd.* (yukarıda anılan) davasında, AİHS'nin 35/1 maddesi bağlamında sadece mevcut ve yeterli hukuk yollarına başvurma zorunluluğu bulunduğu ve bir yolun ilgili dönemde teori ve uygulamada mevcut ve etkili olduğu; yani erişilebilir ve başvuranların şikâyetleri bağlamında telafi sağlayabilmekte olduğu ve makul bir başarı umudu vaat ettiği konusunda Mahkemeyi ikna etme yükümlülüğünün itiraz sahibi Hükümete ait olduğuna hükmetmiştir (bkz. *Cennet Ayhan ve Mehmet Salih Ayhan – Türkiye*, no. 41964/98). Bu bağlamda Mahkeme, diğer hususlar yanında, devlet güvenlik mahkemelerinin somut başvuruda olduğu gibi, her davadaki özel ilgisini açıklamadan, başvuranların tutukluluğunun devamı için aynı resmi gerekçeleri göstermesine dayanarak AİHS'nin 5/3 maddesinin ihlalinin tespit edildiği, Türkiye aleyhine açılmış belli davalara işaret etmiştir (bkz. diğer birçok karar yanında *Hasan Ceylan – Türkiye*, no. 58398/00, *Pakkan – Türkiye* ve *Acunbay - Türkiye*). Buna göre Mahkeme, bu tür basmakalıp gerekçelere karşı yapılacak bir itirazın başka bir yargı derecesinde başarı umudunun zayıf olacağını değerlendirmiştir. Ayrıca sözkonusu temyiz yargılaması çekişmeli usule göre yapılmamış, sözlü duruşma yapılmadan karar verilmiştir (bkz. TCK 302/1. madde).

Bu nedenle temyiz yargılaması, bahse konu özgürlükten mahrum bırakmaya ilişkin güvenceleri içermemiştir (bkz. *Koşti vd.*, yukarıda anılan).

Yukarıda belirtilen görüşler dikkate alındığında Mahkeme bu davada, *Koşti ve Diğerleri* davasındaki bulgularından ayrılmasını gerektiren özel koşullar tespit etmemektedir.

Mahkeme ayrıca AİHS'nin 35/1 maddesinde yer alan iç hukuk yollarının tüketilmesi şartıyla özgürlüklerin keyfi olarak kısıtlanmasına karşı güvence sağlamayı amaçlayan 5/3 maddenin gerekleri arasında fark bulunduğunu hatırlatır. Ne var ki, tutarlı bir içtihadın bu tür bir güvencenin faydasız ya da eksik olduğunu gösterdiği durumlarda başvurudan yetersiz güvenceleri tüketmesinin istenmesi AİHS'nin ilkelerine aykırı olacak ve 35/1. maddenin aşırı şekilcilikle uygulanmasına yol açacaktır (bkz. *Estrikh – Letonya*, no. 73819/01).

Yukarıdakiler ışığında Mahkeme, Hükümetin itirazını reddeder.

AİHS'nin 35. maddesinin 3. paragrafı çerçevesinde başvurunun dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, başvurunun başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit eder. Bu nedenle başvuru kabuledilebilir niteliktedir.

B. Esas

Hükümet başvuranın tutukluluk süresinin makul ve iç hukuka uygun olduğunu savunmuştur. Özellikle suçun ciddiyeti, kaçış veya suç işlenmesi tehlikesi ve davanın özel koşullarının devamlı tutukluluk halini haklı çıkardığını ifade etmişlerdir. Ayrıca yetkililerin başvuranın devam eden tutukluluk halini titizlikle değerlendirdiklerini belirtmişlerdir.

Başvuran iddialarında ısrarcı olmuş ve Hükümetin görüşlerine itiraz etmiştir.

Mahkeme somut davada başvuranın tutukluluğunun, gözaltına alındığı 4 Şubat 1995 tarihinde başlayıp birinci derece mahkemesi kararıyla serbest bırakıldığı 18 Şubat 2003 tarihinde sona erdiğini gözlemler. Buna göre süre sekiz yıldır.

Mahkeme, somut davadakine benzer hususlar ortaya çıkaran davalarda sıklıkla AİHS'nin 5/3 maddesinin ihlal edildiğini tespit etmiştir (bkz, örneğin *Dereci – Türkiye*, no. 77845/01; *Tacıroğlu – Türkiye*, no. 25324/02 ve *Çarkçı – Türkiye*, no. 7940/05).

Kendisine sunulan tüm delilleri inceleyen Mahkeme, bu davada farklı bir sonuca ulaşmasını sağlayacak ikna edici hiçbir tespit ve delilin Hükümet tarafından sunulmadığını değerlendirir. Konu hakkındaki içtihadını dikkate alan Mahkeme, somut davada başvuranın tutukluluk süresinin fazla ve AİHS'nin 5/3 maddesine aykırı olduğu kanaatinde-dir.

Bu nedenle AİHS'nin 5/3 maddesi ihlal edilmiştir.

II. AİHS'NİN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI

AİHS'nin 41. maddesine göre:

“Mahkeme işbu Sözleşme ve Protokollerinin ihlal edildiğine karar verirse ve ilgili Yüksek Sözleşmeciler Tarafın iç hukuku bu ihlali ancak kısmen telafi edebiliyorsa, Mahkeme, gerektiği takdirde, hakkaniyete uygun surette, zarar gören tarafın tatminine hükmeder.”

A. Tazminat

Başvuran 12,000 Euro manevi tazminat talebinde bulunmuştur.

Hükümet, hiçbir tazminata hükmedilmemesini Mahkemeden talep etmiştir.

Mahkeme başvuranın sadece ihlal tespiti ile yeterli olarak tazmin edilemeyecek manevi zarara uğradığını kabul etmektedir. Dava koşullarını dikkate alarak başvurana 6,000 Euro manevi tazminat ödenmesine hükmeder.

B.

Yargılama masraf ve giderleri

Başvuran ayrıca AİHM önündeki adli masraflar için 4,600 YTL (yaklaşık 2,695 Euro) ve kırtasiye, fotokopi ve posta gibi giderler için 210 YTL (yaklaşık 123 Euro) talep etmiştir. Başvuran 4,600 YTL'lik adli masrafları avukatı ile yaptığı ücret anlaşmasına göre belgelendirmiştir. Ancak diğer masraflarla ilgili olarak avukatları tarafından hazırlanan bir harcama raporu sunmuş, herhangi bir fatura ibraz etmemiştir.

Hükümet iddialara itiraz etmiştir.

AİHM'nin içtihadına göre bir başvuran, ancak masrafların gerçekten ve gerektiği için yapıldığı ve miktarın makul olduğu kanıtlanmış ise bunları geri almaya hak kazanmaktadır. Söz konusu davada AİHM, elindeki bilgileri göz önünde bulundurarak ve hakkaniyete uygun olarak bu başlık altında 1,000 Euro ödenmesini uygun bulmaktadır.

C.

Gecikme faizi

AİHM, gecikme faizi olarak Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi faizlerine uyguladığı orana üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın uygun olduğuna karar vermiştir.

BU GEREKÇELERE DAYANARAK AİHM OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kabuledilebilir olduğuna;
2. AİHS'nin 5/3 maddesinin ihlal edildiğine;
3. (a) Sorumlu Devlet'in başvurana, AİHS'nin 44/2 maddesi uyarınca kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihinde geçerli olan kur üzerinden Yeni Türk Lirası'na çevrilerek:
  - (i) 6,000 Euro (altı bin Euro) manevi tazminat;
  - (ii) 1,000 Euro (bin Euro) yargılama masraf ve giderleri;
  - (iii) bu miktarlara uygulanabilecek her tür vergiyi ödemesine;(b) Söz konusu sürenin bittiği tarihten ödemenin yapılmasına kadar geçen süre için Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredilere uyguladığı faiz oranına üç puan eklemek suretiyle elde edilecek oranın gecikme faizi olarak uygulanmasına;
4. Adil tatmine ilişkin diğer taleplerin reddine

KARAR VERMİŞTİR.

İşbu karar İngilizce olarak hazırlanmış ve AİHM İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragrafları uyarınca 20 Mayıs 2008 tarihinde yazılı olarak tebliğ edilmiştir.

Stanley NAISMITH
Kâtip Yardımcısı

Josep CASADEVALL
Başkan

— • —

Tebliğ

Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasından:

ZORUNLU KARŞILIKLAR HAKKINDA TEBLİĞDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR TEBLİĞ (SAYI: 2009/7)

MADDE 1 – 16/11/2005 tarihli ve 25995 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2005/1 sayılı Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğin 5 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“**MADDE 5** – Zorunlu karşılık oranları; Türk parası yükümlülüklerde yüzde 5, yabancı para yükümlülüklerde yüzde 9’dur.”

MADDE 2 – Bu Tebliğ 02/10/2009 tarihli zorunlu karşılık cetvelinden geçerli olmak üzere yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Tebliğ hükümlerini Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Başkanı yürütür.

[R.G. 16 Ekim 2009 – 27378]

 [İçindekilere dön](#)

Sağlık Bakanlığından:

YATAKLI SAĞLIK TESİSLERİNDE ACİL SERVİS HİZMETLERİNİN UYGULAMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA TEBLİĞ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam, Dayanak ve Tanımlar

Amaç

MADDE 1 – (1) Bu Tebliğın amacı; yataklı sağlık tesislerinde sunulmakta olan acil servis hizmetlerinin çağın gereklerine, günümüz ihtiyaç ve beklentilerine uygun olarak geliştirilmesi maksadıyla, acil servislerin personel ve hizmet kıstasları, fiziki şartları, ulaşım, her türlü malzeme ve tıbbi teknolojik imkânları bakımından asgari standartlarını belirlemek, 112 Acil Sağlık Hizmetleri ile etkin bir koordinasyon sağlamak, acil servisleri yataklı sağlık tesisinin statüsü, hizmetin yoğunluğu ve hizmet verdiği bölgenin şartlarına göre seviyelendirerek yeniden yapılandırılmalarını sağlamak, hasta triyajı ve renk kodu sisteminin uygulama esaslarını göstermek ve bu birimlerde yürütülecek nöbet hizmetlerine ilişkin uygulama usul ve esaslarını belirlemektir.

Kapsam

MADDE 2 – (1) Bu Tebliğ, Sağlık Bakanlığına, üniversitelere, belediyelere ve diğer kamu kuruluşlarına ait, bünyesinde acil sağlık hizmeti verilen tüm yataklı sağlık tesisleri ile buralarda görev yapan personeli kapsar.

(2) Özel sağlık tesisleri, 27/3/2002 tarihli ve 24708 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Özel Hastaneler Yönetmeliğinin acil servislere ilişkin hükümleri saklı kalmak kaydıyla bu Tebliğ hükümlerine tâbidir.

Dayanak

MADDE 3 – (1) Bu Tebliğ, 7/5/1987 tarihli ve 3359 sayılı Sağlık Hizmetleri Temel Kanununun 3 üncü maddesine, 13/12/1983 tarihli ve 181 sayılı Sağlık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin 43 üncü maddesine, 13/1/1983 tarihli ve 17927 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yataklı Tedavi Kurumları İşletme Yönetmeliğine, 11/5/2000 tarihli ve 24046 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Acil Sağlık

Hizmetleri Yönetmeliğinin 15 inci maddesine, 26/6/2008 tarihli ve 26918 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 2008/13 sayılı Başbakanlık Genelgesine dayanılarak hazırlanmıştır.

Tanımlar

MADDE 4 – (1) Bu Tebliğde geçen;

a) Acil servis: Sağlık hizmeti sunan kamu kurum ve kuruluşları ile özel hukuk tüzel kişileri ve gerçek kişiler tarafından kurulmuş yataklı sağlık tesisleri bünyesinde yer alan acil servisleri,

b) Acil servis hizmetleri: Ani gelişen hastalık, kaza, yaralanma ve benzeri beklenmeyen durumlarda oluşan sağlık sorunlarında sakatlık ya da ölümden korunması amacıyla hastanın, acil serviste görevli sağlık personeli tarafından tıbbi araç ve gereç desteği ile değerlendirilmesi, tanısının konulması, tıbbi müdahale ve tedavisinin yapılması için yataklı sağlık tesislerinde sunulan acil sağlık hizmetlerini,

c) Acil ünitesi: Acil hastalara ilk yardım, temel yaşam desteği ve ileri kardiyak yaşam desteği hizmetlerinin verilebildiği, en az bir odadan oluşan acil sağlık birimini,

ç) ASKOM: İl genelinde acil sağlık hizmeti ile ilgili kurum ve kuruluşlar arasındaki koordinasyon ve işbirliğini sağlamak üzere kurulan il Acil Sağlık Hizmetleri Koordinasyon Komisyonunu,

d) Bakan: Sağlık Bakanını,

e) Bakanlık: Sağlık Bakanlığını,

f) Baştabip: Bünyesinde acil servis hizmetleri verilen yataklı sağlık tesislerinin baştabibini,

g) Grup Başkanlığı: İlçe sağlık grup başkanlıklarını,

ğ) Komisyon: Müdürlük bünyesinde acil servislerin seviyelerini belirlemek üzere bu Tebliğin 6 ncı maddesine göre oluşturulan değerlendirme komisyonunu,

h) 112 KKM: 112 İl Ambulans Servisi Baştabipliğine bağlı Komuta Kontrol Merkezini,

ı) Müdürlük: İl sağlık müdürlüklerini,

i) Renk kodlaması: Acil servislerde, triyaj işlemi sırasında acil hastaların öncelik sırasının belirlenmesi amacıyla kırmızı, sarı ve yeşil renk şeklinde uygulanan kodlamayı,

j) Sağlık tesisi: Sağlık Bakanlığına, üniversitelere, belediyelere, diğer kamu kuruluşlarına ve özel sektöre ait, bünyesinde acil sağlık hizmeti verilen tüm yataklı tedavi kurumlarını,

k) Triage: Acil servislere başvuran hastaların, hastalıkları ile ilgili şikâyetleri, belirtilerin şiddeti ve tıbbi durumlarının aciliyeti göz önüne alınarak tabip veya bu konuda eğitim almış sağlık personeli tarafından yapılan öncelik belirleme işlemi, ifade eder.

İKİNCİ BÖLÜM

Acil Servislerin Fiziki Şartları, Ulaşım, Hizmet ve Malzeme Standartları, Seviyelendirme ve İstisnalar

Acil servislerin fiziki şartları ve ulaşımına ilişkin asgari standartlar

MADDE 5 – (1) Acil servislerin, fiziki konum, altyapı ve ulaşım şartları bakımından sahip olması gereken asgari standartlar şunlardır:

a) Acil servisler, hastanenin ana girişinden ayrı, anayola yakın ve araç trafiği bakımından kolay ulaşılabilir, ambulansların kolaylıkla giriş ve çıkış yapabilecekleri, en fazla % 8 eğimli sedye rampası bulunan ve giriş katında; görüntüleme, laboratuvar, ameliyathane, yoğun bakım ünitesi ve morga ulaşımına uygun bağlantısı olan bir konumda kurulur.

b) Aynı alanda birden fazla binada hizmet veren hastanelerde; ameliyathane, yoğun bakım, laboratuvar ve görüntüleme birimleri ile acil servis arasındaki hasta nakli kapalı ortamda yapılacak şekilde fiziki bağlantı sağlanır.

c) Acil servis giriş ve çıkışlarında; ambulans veya araçtan acil servis girişine kadar olan mesafede hastaların olumsuz hava koşullarından etkilenmemesi için üstü kapalı olacak şekilde, sedye ile hasta nakline uygun alan oluşturulur.

ç) Acil servislerde, acil servisin seviyesine göre Ek-1'de belirtilen asgari standarda uygun olarak yeterli sayı ve nitelikte ilk muayene, müdahale ve müşahade odaları ile bekleme salonu; acil servis yanında, acil servis işleyişini aksatmayacak şekilde konumlandırılmış, hasta yakınlarına 24 saat hizmet verebilen kafeterya, anons sistemi, hasta yakını bilgilendirme panosu, personel soyunma-giyinme ve personel dinlenme odası, güvenlik odası, kadın ve erkekler için bekleme yeri ile bağlantılı, engellilerin de yararlanacağı şekilde düzenlenmiş tuvalet ve lavabo bulunur.

d) Acil servis girişinde tekerlekli sandalye ve sedyelerin muhafazası için uygun bir alan ayrılır.

e) Acil servislerde zeminlerin, kolay kırılmaz, yüzeyi mat ve kaymayı önleyen, girintisiz ve kolay temizlenebilir malzemelerden olması gerekir.

f) Acil servislerde, ambulans ve hasta nakil aracı ile nakledilen hasta girişi ile ayaktan hasta girişi ayrılır. Bu alanda, ambulans ve hasta nakli yapılan araç trafiği için kolay manevraya uygun bir ulaşım altyapısı oluşturulur.

g) Acil servise yakın ve acil ulaşımını aksatmayacak şekilde, hasta nakil araçları, engelli hasta araçları ve resmi araçlar, personel ve hasta yakınları için uygun ve yeterli genişlikte otopark alanı ayrılır. Ambulans otoparkı ayrı olarak belirlenir ve her an çıkış yapabilecek şekilde önünün açık olması sağlanır.

ğ) Hastane yakınındaki cadde ve sokaklara hastane acil servisini gösteren işaret ve yönlendirme levhaları konulur.

h) Hastane girişinde acil servisin yerini gösteren, yeteri kadar büyüklükte ve geceleri de okunabilecek şekilde ışıklandırılmış, yönlendirme levhaları bulunur. Lüzumu hâlinde bu levhalara ek olarak uluslararası kabul gören yabancı bir dilde de yönlendirme tabelaları eklenebilir.

ı) Acil servis girişlerinin belirlenmesi amacıyla uygun yerlere, beyaz zemin üzerine ters "C" harfi şeklinde kırmızı hilal ve altında koyu mavi harflerle "ACİL" ibaresinin yer aldığı yönlendirme tabelası asılır.

i) Acil servis binalarında, ışıklandırılmalı ve en az 20 (yirmi) metreden okunabilecek büyüklükte "ACİL SERVİS" yazılı tabela bulunur.

j) Nöbetçi uzman tabip, tabip ve diğer personelin branş, unvan ve isimlerinin yer aldığı, tercihen ışıklandırılmalı bir levha ile nöbetçi eczaneleri gösterir liste acil servislerin kolaylıkla görülebilecek bir yerine asılır.

Seviyelendirme

MADDE 6 – (1) Acil servisler, acil hasta kapasitesi, acil vakaların özelliği ve vakanın branşlara göre ağırlıklı oranı, fiziki şartları, bulundurduğu malzeme, tıbbi donanım ve personelin niteliği, hizmet verdiği bölgenin özellikleri, bulunduğu konum, bünyesinde faaliyet gösterdiği sağlık tesisinin statüsü gibi ölçütler dikkate alınarak I., II. ve III. Seviye olarak seviyelendirilir. Acil servislerin seviyelerine göre tanımları, seviyelerine uygun olarak bulundurulması gereken birim ve alanlar, bunların asgari alan genişlikleri, verilmesi gereken hizmetin kapsamı, asgari yatak ve personel standardı Ek-1'de, tıbbî cihaz ve donanıma ilişkin asgari standartları Ek-2'de, bulundurulması zorunlu asgari ilaç listesi Ek-3'te, acil servislerde bulundurulması gereken birim ve alanlar ise Ek-4'de gösterilmiştir.

(2) Seviye tespiti; bu Tebliğ hükümlerine ve Ek-1, Ek-2 ve Ek-3'teki asgari standartlar çerçevesinde müdürlük bünyesinde oluşturulacak komisyon marifetiyle yerinde inceleme ve raporlama yöntemiyle, Ek-5'deki Acil Servis Seviye Tespit ve Denetleme Formuna göre yapılır. Komisyon tarafından düzenlenen rapor ve ekinde yer alan Ek-5'deki Forma istinaden Valilik onayı alınarak tescil için Bakanlığa gönderilir.

(3) Komisyon, müdürlüğün yetkilendireceği bir müdür yardımcısı başkanlığında, acil sağlık hizmetleri şube müdürlüğünden ve yataklı tedavi kurumları şube müdürlüğünden birer kişi, il ambulans servisi baştabibi veya görevlendireceği bir kişi ile bir mimar veya inşaat mühendisi, varsa acil tıp uzmanı, bulunmaması hâlinde acil servis sorumlusu bir tabip olmak üzere en az altı kişiden oluşur. Üniversite bulunan illerde ilgili ana bilim dalı başkanlığından

bir temsilci de komisyona dahil edilir. Komisyon oy çokluğu ile karar alır. Oylarda eşitlik olması hâlinde Başkanın taraf olduğu karar geçerlidir. Komisyon sekretaryası müdürlükçe yürütülür.

(4) Seviyelendirme ve tescil işlemi yapılan acil servislerin sonradan seviyesinin yükseltilmesi veya yeniden değerlendirilmesine ilişkin başvurular kurum baştabibince ilgili müdürlüğe resmi yazı ile yapılır. Başvurular, müdürlüğe intikal ettiği tarihten itibaren 1 (bir) ay içerisinde sonuçlandırılır. Sağlık tesisi sayısı fazla olan illerde birden çok komisyon kurulabilir.

Seviyelendirmenin istisnaları

MADDE 7 – (1) Dal hastaneleri, özel hastaneler ve entegre ilçe hastaneleri bünyesindeki acil servisler veya acil üniteleri, komisyon tarafından aşağıdaki ölçütlere uygun olarak inceleme ve değerlendirmeye tâbi tutulur ve raporlanarak tescil için Bakanlığa bildirilir.

a) Göz hastalıkları, fizik tedavi ve rehabilitasyon, ağız ve diş sağlığı, lepra, deri ve zührevi hastalıkları branşlarında faaliyet gösteren ve acil sağlık hizmeti yoğunluğu bulunmayan dal hastanelerinde sadece ilgili uzmanlık dalının gerektirdiği branşta acil ünitesi oluşturulur.

b) Acil ünitesinin fiziki şartlar, tıbbi donanım, ilaç ve personel bakımından Ek-6'daki asgari standartları taşıması zorunludur.

c) Faaliyet gösterdiği branşların özelliği gereği acil başvuru yoğunluğu bulunan, kadın hastalıkları ve doğum, çocuk sağlığı ve hastalıkları, kalp ve damar cerrahisi, acil yardım ve travmatoloji, göğüs cerrahisi, onkoloji ve kemik hastalıkları, meslek hastalıkları, ruh sağlığı ve hastalıkları ile göğüs hastalıkları alanında faaliyet gösteren dal hastaneleri acil servislerinin; fiziki şartları bakımından en az I. Seviye'nin asgari standartlarını, diğer şartlar bakımından III. Seviye'nin asgari standartlarını taşıması gerekir.

ç) Dal hastaneleri haricindeki özel sağlık tesislerinin acil servislerini, ilgili mevzuatındaki hükümler saklı kalmak kaydıyla, bu Tebliğde belirtilen süre ve şartlar dahilinde en az I. Seviye acil servis asgari standartlarına uygun hâle getirmesi zorunludur.

d) Entegre ilçe hastanelerinde acil sağlık hizmetleri, hasta yoğunluğuna ve kurumun fiziki şartlarına göre, acil muayene ve tıbbi müdahale hizmetlerinin verilebildiği, en az bir odadan oluşan, acil ünitesi yapılanması içerisinde verilebilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Renk Kodlaması ve Triyaj Uygulaması, Muayene, Müdahale, Refakat Esasları ve Güvenlik Önlemleri

Renk kodlaması ve triyaj uygulaması

MADDE 8 – (1) Acil servislerde etkin bir hizmet sunumu için renk kodlaması uygulanır. Triyaj işlemi başvuru sırasında yapılır. Triyaj uygulaması için muayene, tetkik, tedavi, tıbbi ve cerrahi girişimler bakımından öncelik sırasına göre kırmızı, sarı ve yeşil renkler kullanılır. Renk kodlamasına ilişkin uygulama esasları Ek-7'de gösterilmiştir.

(2) Dal hastaneleri ve bünyesinde I. Seviye acil servisi bulunan sağlık tesislerinde triyaj uygulaması yapılması zorunlu değildir. 112 Acil ambulanslarıyla sağlık tesisine getirilen hastalara triyaj uygulaması yapılmaz. Ambulansla getirilen acil vakaların sağlık tesisine kabul işlemleri en kısa sürede tamamlanır.

(3) Acil serviste ilk kayıt, güvenlik ve triyaj uygulaması için yeterli alan ayrılır. Triyaj uygulaması tabip veya acil tıp teknisyeni, hemşire, sağlık memuru (toplum sağlığı) ve benzeri nitelikteki sağlık personeli tarafından yapılır. Acil bakım ve triyaj uygulamasına ilişkin verilmesi gereken eğitimler, eğitimlerin müfredatı ve süresi ile eğitim verilecek merkezler Yükseköğretim Kurulu Başkanlığının ve ilgili diğer kurumların da görüşü alınarak Bakanlıkça belirlenir.

Muayene, müdahale ve refakat esasları

MADDE 9 – (1) Acil servise başvuran tüm hastaların triyaj işlemleri en kısa sürede tamamlanır. Bunu takiben tıbbi durumları dikkate alınarak tanı ve tedavi işlemleri için sıraya

konulur ve triyaj koduna uygun olan alana alınır. Acil muayene, tıbbi müdahale ve tedavi gerektiren kritik hastalara kayıt işleminin yapılıp yapılmadığına bakılmaksızın derhal gerekli tıbbi işlemler uygulanır. Kritik hastaların kayıt işlemlerinin öncelikle yapılabilmesi için otomasyon sistemi ile ilgili gerekli düzenlemeler yapılır.

(2) Acil servislerde hastaların ruh sağlığını olumsuz etkileyecek travmatik görüntülerden uzak tutulması için gerekli düzenlemeler yapılır. Acil serviste hastalar ilgili tabip tarafından, hemşire ve tabibin lüzum görmesi hâlinde hasta refakatçisi eşliğinde muayene edilir. Hasta yakını, hastanın kimlik bilgileri ve anamnez alımı gibi işlemler için refakat edebilir. Tetkik ve tahliller için gerekli numuneler hastanın bulunduğu yerde alınır ve görevli personel tarafından ilgili birimine ulaştırılır. Görüntüleme ve benzeri işlemler görevli hostesler refakatinde gerçekleştirilir. Durumu kritik olan hastalara, bu işlemleri sırasında tıbbi durumunun gerektirdiği bir sağlık personelinin refakat etmesi sağlanır. Hasta veya yakınları hastanın tıbbi durumu ve yapılacak tıbbi uygulamalar konusunda ilgili tabip tarafından bilgilendirilir ve lüzumu hâlinde hasta hakkında yapılacak özel görüşmeler için ayrı bir oda tahsis edilebilir.

(3) Acil servislerde yapılan her türlü tıbbi işlem sırasında hasta mahremiyetine, tıbbi etik kurallara ve hasta hakları ilkelerine riayet edilmesi zorunludur.

Acil servislerde güvenlik önlemleri

MADDE 10 – (1) Acil servislerde hasta, hasta yakınları ve çalışanların güvenliği için sağlık tesisi yönetimlerince gerekli önlemlerin alınması zorunludur. Acil servislerde güvenlik, resmi kolluk kuvveti veya özel güvenlik personeli vasıtası ile ve yeterli sayıda güvenlik kamerası desteği ile sağlanır. Tıbbi işlemlerin gerçekleştirildiği alanlar ile cerrahi müdahale, ameliyathane, yoğun bakım gibi kritik birimlere görevli personel dışında ilgisi olmayan kişilerin girmesi ilgisine göre açılma özelliği olan kapılar konulmak suretiyle engellenir. Görevli personel, hasta, hasta yakını, ziyaretçi, ambulans, hasta nakil aracı veya sedye ile getirilen acil hastaların alındığı girişler gerekli idari ve teknik önlemler alınarak kontrol altında tutulur. Acil servisle bağlantılı otopark alanlarında da yeterli ışıklandırma, gözetleme kameraları ve güvenlik personeli ile gerekli güvenlik önlemleri alınır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Acil Servis Personel Standartları, Nöbetler, Hasta Kabulü ve Sevk Esasları

Acil servis sorumlusu ve personel standartları

MADDE 11 – (1) Acil servislerde var ise acil tıp uzmanı, bulunmaması hâlinde baştabibin görevlendireceği bir baştabip yardımcısı veya bir uzman tabip ya da bir tabip acil servis sorumlu tabibi olarak görev yapar. Yeterli sayıda acil tıp uzmanı bulunan sağlık tesislerinde acil servise başvuran vakaların, bu uzmanların denetim ve sorumluluğunda değerlendirilmesi gerekir. Sağlık tesisinde tek acil tıp uzmanının bulunması hâlinde bu değerlendirme mesai saatleri ile sınırlıdır. Acil serviste Ek-1’de gösterilen uzman tabip, tabip ve hemşire asgari standardına ilave olarak hizmetin yoğunluğu ve vakaların niteliğine göre acil servisin bu Tebliğ uyarınca belirlenen seviyesinin gerektirdiği, acil sağlık hizmetleri ihtiyacını karşılayacak nitelik ve nicelikte sağlık ve diğer personel planlaması yapılır.

Acil servis nöbetleri

MADDE 12 – (1) Acil servis hizmetlerinin, yeterli sayıda uzman tabip bulunması hâlinde uzman düzeyinde, sayının yetersiz olması durumunda bir uzman tabibin denetim ve sorumluluğunda tabip tarafından verilmesi esastır.

(2) Kadrosunda beş ve daha fazla acil tıp uzmanı bulunan sağlık tesislerinde 24 saat kesintisiz hizmet esasına dayalı acil servis sorumlu tabip nöbeti tutulur.

(3) Acil servisin kurulu bulunduğu sağlık tesisinde aynı uzmanlık dalından 6 (altı) ve üzeri sayıda uzman tabibin görev yaptığı branşlarda 24 saat kesintisiz hizmet esasına dayalı olarak her bir uzmanlık dalı için müstakil acil branş nöbeti düzenlenir.

(4) Müstakil acil branş nöbetleri, öncelikle iç hastalıkları, genel cerrahi, kadın hastalıkları ve doğum, çocuk sağlığı ve hastalıkları, beyin cerrahi ile ortopedi ve travmatoloji, kardiyoloji, nöroloji, anestezi ve reanimasyon branşlarında düzenlenir. Bu branşlarla birlikte,

ilave olarak, hasta yoğunluğuna göre uzman tabip sayısı yeterli olan klinisyen branşlarda müstakil acil branş nöbeti düzenlenebilir. Acil uzman tabip nöbeti gerektirmeyen fizik tedavi ve rehabilitasyon, cildiye gibi klinik branşlar ile biyokimya ve patoloji gibi diğer branşlardaki klinisyen olmayan uzman tabipler idari uzman tabip nöbetine dahil edilir.

(5) Branş nöbetlerinin acil servis bünyesinde tutulması esastır. Bu amaçla acil servis bünyesinde branş nöbeti ile ykmlendirilen her bir uzman tabip için ilgili branşın gerektirdiği şartları haiz uygun bir acil muayene odası ayrılır.

(6) Dal hastanesi bulunan yerlerde ilgili uzmanlık dalındaki acil branş nöbeti hizmetleri bu hastanelerde planlanır ve genel hastaneler bu branşlar için kapsam dışı tutulur.

(7) Uzman tabip sayısının yetersiz olması ve her bir branş için müstakil acil branş nöbeti düzenlenememesi hâlinde, sağlık tesisi bünyesindeki mevcut klinisyen uzman tabipler arasında dahili branş acil havuz nöbeti ve cerrahi branş acil havuz nöbeti düzenlenir. Dahili ve cerrahi branş acil havuz nöbeti düzenlenebilmesi için; tüm dahili ve cerrahi klinisyen branşların her ikisinde de toplam 6 (altı) ve üzeri sayıda uzman tabip bulunması gerekir.

(8) Yan dal uzmanlıklarında görevli uzman tabip sayısının birden fazla olması durumunda bunlar ilgili ana dalda müstakil acil branş nöbetine veya ilgisine göre dahili veya cerrahi acil branş havuz nöbetine dahil edilebilir.

(9) Ana dal ve yan dal branşlarından uzman tabip mevcudu 1 (bir) olan branşlar acil branş nöbetlerine dahil edilmez. Bunlar için ihtiyaç hâlinde ağrı yöntemi ile sağlık tesisine davet edilmek üzere icap nöbeti tutturulur. İcap nöbetçisi uzman tabibin sağlık tesisine davet edilip edilmeyeceğine, gerekli tıbbi değerlendirmeler yapıldıktan sonra, acil servis sorumlu tabibi veya nöbetçi uzman tabibince karar verilir. Sağlık tesisine davetin bizzat bu tabiplerden birisi tarafından yapılması esastır.

(10) Müstakil acil branş nöbeti ile ykmlendirilen uzman tabipler ayrıca icap nöbetine dahil edilmez. Dahili ve cerrahi acil branş havuz nöbetine dahil edilen uzman tabiplere, ayrıca icap nöbeti tutturulur. Hangi branşlarda icap nöbeti düzenleneceğine, hizmetin gereği ve personel mevcudu çerçevesinde baştabip karar verir.

(11) Dal hastaneleri için; hizmet verdiği uzmanlık alanının gerektirdiği bir veya birden fazla branşta bu maddede belirtilen esaslara uygun olarak 24 saat kesintisiz hizmet esasına dayalı acil branş nöbeti düzenlenir. Uzman tabip sayısının branş nöbeti için yeterli olmaması hâlinde personel durumuna ve iş yoğunluğuna göre acil servis nöbetlerinin ne şekilde yürütüleceğine yine bu Tebliğde belirtilen esaslara uygun olarak baştabip karar verir. Acil branş havuz nöbeti tutan uzman tabiplerden biri aynı zamanda idari uzman tabip nöbetçisi olarak baştabipe görevlendirilebilir.

(12) Müstakil acil branş nöbeti veya acil branş havuz nöbeti tutulan sağlık tesislerinde; branş nöbeti ile yükümlü olan uzman tabiplerden biri, gerektiğinde branş nöbetine ilave olarak mesai saatleri dışındaki yoğun bakım nitesi hizmetlerini de yürütmek üzere baştabip tarafından görevlendirilebilir.

(13) Acil tıp uzmanlık eğitimi veren niversite hastaneleri ile eğitim ve araştırma hastanelerinde acil servis nöbetleri, acil tıp uzmanlık asistanları ve bu birime rotasyona gelen asistan tabipler tarafından, acil tıp uzmanlık dalı ğretim yeleri veya acil tıp klinik şefleri gözetiminde bir bütün olarak planlanır ve yürütülür.

(14) zel sağlık tesislerinde acil servis hizmetlerinin 24 saat kesintisiz hizmet esasına dayalı olarak verilmesi esastır. Özel sağlık tesisleri bünyesindeki I. Seviye acil servislerde acil sağlık hizmetleri tabipler veya var ise aile hekimi uzmanı veya acil tıp uzmanı tarafından yürütülür ve ihtiyaç halinde ilgili dal uzmanı kuruma davet edilir. II. Seviye acil servislerde biri dahili ve diğerleri cerrahi branşta olmak üzere en az 2 (iki) uzman tabibin günün her saatinde sağlık tesisinde bulunması zorunlu olup acil servis hizmetleri bu uzman tabiplerin denetim ve sorumluluğunda tabipler tarafından verilir. III. Seviye acil servislerde ise faaliyet izin belgesinde yazılı olması kaydıyla iç hastalıkları, genel cerrahi, kadın hastalıkları ve doğum ile ocuk sağlığı ve hastalıkları branşlarında müstakil acil branş nöbeti tutulması

zorunludur. Uzman tabip sayısının yeterli olması halinde, bu branşlara ilave olarak diğer branşlarda da müstakil acil branş nöbeti tutulabilir.

Acil servislerin 112 KKM ile koordinasyonu

MADDE 13 – (1) Kamu ve özel bütün sağlık tesisleri, acil servis hizmetlerinin etkin ve koordineli yürütülmesi ve hastaya ait bilgi paylaşımı için ortak kayıt sistemi kurmak zorundadır. Ortak kayıt sistemi, müdürlüğün denetim ve kontrolünde, Bakanlık bilgi sistemine entegre olacak şekilde ASKOM tarafından organize edilir.

(2) Sağlık tesisleri acil servislerine getirilen vakalara ait bilgileri her istendiğinde Bakanlığa, müdürlüğe ve 112 KKM' ne bildirmek zorundadır.

(3) Kamu ve özel tüm sağlık tesisleri, Hastane Afet Planlarını (HAP) hazırlamak ve bu planları, olağandışı ve afet hallerinde müdürlük afet birimi ve 112 KKM'nin bilgisi dahilinde uygulamakla yükümlüdür. Afet ve olağandışı durumlarda sağlık tesislerinin geçeceği alarm seviyesi ve yerine getireceği yükümlülükler il afet planı ve hastane afet planları doğrultusunda 112 KKM tarafından belirlenir.

Acil servislere hasta kabul ve yatış işlemleri

MADDE 14 – (1) Kamu ve özel tüm sağlık tesisleri ve kuruluşları kendilerine başvuran veya ambulans ve sevkle getirilen tüm acil vakaları sağlık güvencesi ve ödeme gücü olup olmadığına bakmaksızın kabul etmek, 112 acil ambulansları tarafından getirilecek vakalar için KKM talimatlarına göre acil servislerini hazırlamak, ilk değerlendirme ve gerekli tıbbi müdahaleyi yapmak ve stabilizasyonu sağlamakla yükümlüdür. İleri tetkik ve tedavisi gereken hastaların diğer sağlık tesislerine sevk, sevk edilecek hastanın tıbbi durumuna uygun nihai tedavisinin sağlanabileceği sağlık tesisinin belirlenmesi ve nakil işlemlerinin 112 KKM'nin yönetim ve koordinasyonunda, 112 KKM tarafından verilen talimatlara uygun olarak yapılması zorunludur.

(2) Acil servislere müracaat eden ancak herhangi bir nedenle geçerli kimlik belgesi, sağlık kartı veya hasta sevk evrakı ibraz edemeyen hastaların kimlik bilgilerinin ve adresinin belirlenmesi, hasta ve yakınlarının bilgilendirilmesi amacıyla Ek-8'deki Hasta Bilgilendirme Formu doldurulur. Bu hastalardan hiçbir surette senet veya taahhütname alınmaz.

(3) Acil servislere hasta takibinin 24 saati geçmemesi esastır. Bu süre içerisinde kesin tanısı konulamamış veya yatış endikasyonu belirlenememiş hastalar ile yatış endikasyonu bulunan ve birden fazla kliniği ilgilendiren hastalar acil servis sorumlu tabibi veya nöbetçi uzman tabibince değerlendirilir ve tıbbi durumunun gerektirdiği en uygun uzmanlık dalına ait kliniğe yatışı yapılarak ilgili klinik şefi veya sorumlu uzman tabibine bilgi verilir. Yatışına karar verilen klinikte boş yatak bulunmaması hâlinde boş yatak bulunan uygun kliniklerden birisine yatırılarak hastanın takibi, bakım ve tedavisi ilgili olduğu klinik tarafından yapılır. Acil serviste kliniklere yatış bekleyen acil hastalara yatış önceliği verilir.

(4) Tanısı konulmuş ve tedavi planı belirlenmiş, acil müdahale gerektirmeyen, durumu stabil olan ancak ileri tetkik ve tedavisinin sağlanması amacıyla önceden koordinasyon sağlanarak başka sağlık tesisinden sevkle gönderilen ve nakil sırasında acil müdahaleyi gerektirecek akut tıbbi sorun gelişmemiş hastalar gerekmedikçe acil serviste yeniden değerlendirilmez. Bu tür hastalar, acil serviste bekletilmeksizin, yatış işlemleri derhal tamamlanır ve ilgili uzmanlık dalına ait kliniğe yatırılır.

Acil servisten diğer sağlık tesislerine sevk ve nakil esasları

MADDE 15 – (1) Acil servise başvuran hastaların ilk değerlendirmesi yapıldıktan sonra, ilgili sağlık tesisinin uzman tabip, tıbbi donanım ve boş yatak bakımından hastanın tıbbi durumunun gerektirdiği tetkik, müdahale, bakım ve tedaviyi sağlayabilecek şartları taşıması hâlinde hastanın başka bir sağlık tesisine sevk edilmemesi ve gerekli sağlık hizmetinin ilgili sağlık tesisinde verilmesi esastır.

(2) Durumu stabil olmayan hastalar, nakil şartlarında, hemodinamik durumlarını sabit tutacak düzeye gelmedikleri sürece sevk edilmez. Ancak hastanın acil tedavi işlemleri kurumca sağlanamıyor ve mutlak surette sevk gerekiyor ise uygun koşullar sağlanarak ilgili

sağlık tesisine sevkı sağlanır. Hasta sevk ve nakil kararının ilgili dal uzmanı veya acil servis sorumlu tabibi veya nöbetçi uzman tabibince verilmesi ve onaylanması zorunludur.

(3) Yeterli şartların sağlanmadığı ve ileri tetkik ve tedavi için başka bir sağlık tesisine sevk gerektiren hâllerde hastanın sevk edileceği sağlık tesisinin belirlenmesi, sağlık tesisleri arasındaki hasta sevk ve nakil işlemlerinin koordinasyonundan ve yürütülmesinden 112 KKM yetkili ve sorumludur. Sağlık tesisleri arasındaki hasta sevk ve nakil işlemlerinde Ek-9'daki Sağlık Tesisleri Arası Vaka Nakil Talep Formu kullanılır.

(4) Sevki yapılan hasta, hastanın tedavisinin gerçekleştirileceği bir sağlık tesisine kabulü sağlanana kadar sevkı yapan sağlık tesisinin sorumluluğundadır. Hastanın sevk edildiği sağlık tesisi, hastanın kabulü için gerekli tedbirleri almak ve bekletmeksizin tedavisini başlatmak ile yükümlüdür.

Uygun olmayan sevklerin önlenmesi için komisyon kurulması

MADDE 16 – (1) İllerde üçüncü basamak sağlık tesislerine diğer illerden ve il içinden, gerekli koordinasyon sağlanmadan ve uygun şartlar oluşturulmadan, uygun olmayan olarak yapılan sevklerin önüne geçilebilmesi ve acil vakayı kabul etmeyen sağlık tesisleri için; müdürlükçe ASKOM bünyesinde Sevk Değerlendirme ve Denetleme Komisyonu oluşturulur. Bu komisyon il sağlık müdürünün başkanlığında, ildeki kamuya ait mevcut sağlık kurumlarının baştabipleri, acilden sorumlu tabipler ve il ambulans servisi baştabibinin de katılımıyla ayda en az bir defa toplanır.

(2) Komisyon il dışına ve il içinde yapılan sevkler ile acil vakayı kabul etmeyen ve ambulansla bekleten sağlık tesislerini değerlendirir ve endikasyon dışı yapılan uygun olmayan ve gereksiz sevkler ile endikasyonu olduğu halde kabul edilmeyen vakaları tespit eder, sebeplerini sorgular ve çözüme kavuşturur. Alınan kararlar tutanak altına alınır ve ilgili sağlık tesisi baştabibine yazılı olarak bildirilerek gerekli önlemleri alması istenir. Tekrarı hâlinde ilgili baştabip ve diğer sorumlular hakkında ilgili mevzuat hükümlerine göre idari soruşturma başlatılır. Komisyonun sekretaryası ASKOM tarafından yürütülür. Gerektiğinde bu işlemler müdürlüğün uygun göreceği ilçelerde, sağlık grup başkanları başkanlığında oluşturulacak alt komisyonlar marifetiyle aynı usulle yürütülebilir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Çeşitli Hükümler

Denetim ve sorumluluk

MADDE 17 – (1) Acil servis standartlarının oluşturulması ile acil sağlık hizmetlerinin koordinasyonu ve bu Tebliğ hükümlerine uygun olarak etkili bir şekilde yürütülmesinden müdürlükler, ilgili sağlık tesislerinin baştabipleri, acil servis sorumlu tabipleri birinci derecede ve müteselsilen sorumludur.

(2) Müdürlükler işleyiş ile alakalı periyodik olarak denetim yapar, sonuçları değerlendirir ve tespit edilen sorun ve aksaklıklarla ilgili gerekli tedbirleri alır ve lüzumu hâlinde denetim sonuçlarını raporlayarak Bakanlığa bildirir.

Hüküm bulunmayan haller

MADDE 18 – (1) Bu Tebliğde hüküm bulunmayan hâllerde 24/1/2005 tarihli ve 872 sayılı İl Ambulans Servisi Çalışma Yönergesi ile 26/6/2008 tarih ve 26918 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2008/13 sayılı Başbakanlık Genelgesi uygulanır.

Mevcut acil servislerin seviyelendirilmesi

GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Mevcut acil servislerin seviyelendirme işlemleri bu Tebliğin yürürlük tarihinden itibaren 2 (iki) ay içerisinde tamamlanır, valilik onayı alınarak tescil için Bakanlığa bildirilir.

Mevcut acil servislerin durumu ve uyumu

GEÇİCİ MADDE 2 – (1) Tebliğin yürürlük tarihinden önce faaliyette olan acil servislerden tedavi alanı ve bekleme alanlarına ilişkin Ek-1'de belirlenen asgari ölçülerini, bina, fiziki alan, genişleme sahası yetersizliği gibi şartlara bağlı olarak sağlayamayacak durumda olanlar, bu durumları komisyon tarafından veya komisyonun talebi üzerine il bayındırlık müdürlüğünce düzenlenecek teknik raporla belgelendirilmek kaydıyla bu fiziki

standartlardan muaf tutulur. Ancak, bunlar, fiziki şartlar dışında kalan, seviyesinin gerektirdiği diğer asgari standartları taşımak zorundadırlar.

112 KKM hastane entegrasyon programına dahil olma

GEÇİCİ MADDE 3 – (1) Kamu ve özel tüm sağlık tesisleri, bu Tebliğin yürürlüğe girdiği tarihten sonraki 24 saat içerisinde 112 KKM’de bulunan hastane entegrasyon programına dahil olmak ve en geç 1 (bir) ay içerisinde de on-line bağlantılarını tamamlamakla yükümlüdür.

ALTINCI BÖLÜM Son Hükümler

Yürürlük

MADDE 19 – (1) Bu Tebliğ, yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

MADDE 20 – (1) Bu Tebliğ hükümlerini Sağlık Bakanı yürütür.

EK - 5

ACİL SERVİS SEVİYE TESPİT VE DENETİM FORMU

Denetlenen Sağlık Kurumunun;

Adı : .....

İli : .....

Denetleme Tarihi : .../.../20.....

A. ACİL SERVİS FİZİKİ DEĞERLENDİRMESİ

ACİL SERVİSİN KONUMU	EVE T	HAYI R	AÇIKLAMA
Seviye I, II ve III için müşterek değerlendirilir			
1. Sağlık tesisinin ana girişinden ayrı ve giriş katında mı?			
2. Anayola yakın, yaya ve araç trafiği bakımından kolay ulaşılabilir mi?			
3. Görüntüleme, laboratuvar, ameliyathane, yoğun bakım ünitesi ve morga kolay ulaşımına uygun bağlantısı olan konumda mı?			
4. Ambulans hasta girişi, ayaktan hasta girişi ile ayrı mı (<i>acil poliklinik ve I.seviye acil servislerde zorunlu değildir</i>)?			
5. Acil servis ile ameliyathane, yoğun bakım, laboratuvar ve görüntüleme birimleri arasındaki hasta naklinin kapalı ortamda yapılabilecek şekilde fiziki bağlantı sağlanmış mı? (<i>Aynı alanda birden fazla binada hizmet veren hastaneler için değerlendirilecektir</i>)			
6. Acil servis giriş-çıkışlarında olumsuz hava koşullarına karşı sedye ile hasta nakline uygun üzeri örtülü alan oluşturulmuş mu?			
7. Ambulans, hasta nakil araçları, engelli araçları ve resmi araçlar, personel ve resmi araçlar için uygun ve yeterli genişlikte otopark alanı ayrılmış mı?			
8. Acil girişi önünde ambulans ve hasta nakli yapılan araç trafiği için kolay manevraya uygun bir ulaşım alanı mevcut mu?			
9. En fazla % 8 eğimli sedye rampası mevcut mu?			
10. Acil servis girişinde tekerlekli sandalye ve sedyelerin muhafazası için uygun bir bölüm ayrılmış mı?			
11. Hastane çevresindeki cadde ve sokaklara hastane acil servisini gösteren işaret ve yönlendirme levhaları konulmuş mu?			

12. Hastane girişinde acil servisin yerini gösteren yeteri kadar büyüklükte ve geceleri de okunabilecek şekilde ışıklandırılmış yönlendirme levhaları mevcut mu?			
13. Acil servis girişlerinin belirlenmesi amacıyla, beyaz zemin üzerine ters "C" harfi şeklinde kırmızı hilal ve altında koyu mavi harflerle "ACİL" ibaresinin yer aldığı tabela var mı?			
14. "ACİL SERVİS" yazılı tabela en az 20 metreden okunabilecek büyüklükte ve ışıklandırılmış mı?			
15. Nöbetçi personel listesini gösteren, tercihen ışıklı, levha ve nöbetçi eczaneleri gösterir liste acil servisin kolayca görülebilir bir yerine asılmış mı?			
16. Çocuk hastaları erişkin hastalardan ayrı değerlendirecek şekilde gerekli fiziki düzenleme yapılmış mı?			
17. Helikopter ambulansların iniş ve kalkışları için alan ayrılmış mı? (Fiziki şartları uygun olan hastaneler için geçerlidir)			
ACİL SERVİS BÜNYESİNDEKİ BİRİM ve ALANLARI FİZİKİ DURUMU	EVE T	HAYI R	AÇIKLAMA
Seviye I, II ve III için müşterek değerlendirilir.			
18. Zeminler kolay kırılmaz, yüzeyi mat ve kaymayı önleyen, girintisiz ve kolay temizlenebilir mi?			
19. Personel soyunma- giyinme (bayan/erkek ayrı), personel dinlenme odası, güvenlik odası mevcut mu?			
20. Kadın ve erkekler için bekleme yeri ile bağlantılı, engellilerin de yararlanacağı şekilde düzenlenmiş tuvalet ve lavabo mevcut mu?			
21. Hasta yakını bilgilendirme panosu ile anons sistemi var mı?			
22. Resüsitasyon Odası var mı?			
23. Müşahede odası var mı (Kadın ve erkek için ayrı)?			
24. Müdahale odası var mı?			
25. Ayrı cerrahi müdahale odası var mı?			
26. 112 İstasyon Birimi var mı? (Bakanlık hastaneleri için sorgulanacaktır)			
II. Seviye için değerlendirilir.			
27. Primer Tedavi Birimi var mı?			
28. Acil servise mahsus görüntüleme ünitesi var mı?			
29. İzolasyon / Dekontaminasyon odası var mı?			
I.ve II. Seviyeye ilave olarak III. Seviye için değerlendirilir.			
30. Travma odası var mı?			
31. Kritik -Yoğun Bakım Birimi var mı (tercihli)?			
32. Acil servise mahsus acil laboratuvarı var mı?			
33. Her bir branş için muayene odası var mı?			
34. Travma odası var mı?			
BİRİM, ALAN, ALAN ÖLÇÜLERİ VE YATAK SAYISI	EVE T	HAYI R	AÇIKLAMA
I. Seviye İçin Değerlendirilir.			
35. Tedavi alanı toplam ölçüsü 400 m2 ye kadar mı?			
36. Müşahede odasında 4-6 adet arası müşahede yatağı mevcut mu?			
37. Bekleme alanı toplam ölçüsü 30-50 m2 arası mı?			

II. Seviye İçin Değerlendirilir.			
38. Tedavi alanı toplam ölçüsü 400 - 800 m2 arası mı?			
39. Müşahede odasında 6-12 adet arası müşahede yatağı mevcut mu?			
40. Bekleme alanı toplam ölçüsü 50-100 m2 arası mı?			
III. Seviye için değerlendirilir			
41. Tedavi alanı toplam ölçüsü 800 m2 nin üzerinde mi?			
42. Müşahede odasında 12-20 adet arası müşahede yatağı mevcut mu?			
43. Bekleme alanı toplam ölçüsü 100 m2 nin üzerinde mi?			

B. PERSONEL VE HİZMET DURUMU DEĞERLENDİRİLMESİ

PERSONEL DURUMU	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
I. Seviye için değerlendirilecektir.			
44. Her vardiya için 1-2 pratisyen tabip görevlendirilmiş mi?			
45. Her vardiya için 1-2 hemşire/sağlık memuru (toplum sağlığı) görevlendirilmiş mi?			
II. Seviye için değerlendirilecektir			
46. Her vardiya için 2-4 pratisyen tabip görevlendirilmiş mi?			
47. Her vardiya için 2-7 hemşire/sağlık memuru (toplum sağlığı) görevlendirilmiş mi?			
III. Seviye için değerlendirilecektir			
48. Her vardiya için 4'ün üzerinde pratisyen tabip görevlendirilmiş mi?			
49. Her vardiya için 7'nin üzerinde hemşire/sağlık memuru (toplum sağlığı) görevlendirilmiş mi?			
HİZMET DURUMU	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
I, II ve III. Seviye için Müşterek değerlendirilecektir.			
50. Hasta mahremiyetine, tıbbi etik kurallara ve hasta hakları ilkelerine riayet ediliyor mu?			
50. Acil servisteki tüm nöbetler 24 saat esasına dayalı olarak kesintisiz yürütülecek şekilde planlanmış mı?			
51. Acil servise müracaat eden hastaların muayene, müdahale tetkik ve tedavileri uzman tabip denetim ve gözetiminde mi yürütülüyor?			
52. İcap (evde nöbet) nöbeti ile yükümlü uzman tabiplerin lüzumu halinde kuruma daveti nöbetçi uzman tabip veya acil servis sorumlusu tabip tarafından mı yapılıyor?			
53. İl içindeki diğer sağlık kurumlarından ve il dışından gelen sevkler ile diğer kurum ve il dışına yapılan sevkler 112 acil komuta merkezinin yönetim ve koordinasyonunda yapılıyor mu?			
54. Tetkik ve tahliller için gerekli numuneler			

hastanın bulunduğu yerde alınıp görevli personel tarafından ilgili birime ulaştırılıyor mu?			
55. Görüntüleme ve benzeri işlemler hastane görevlileri veya hostesler refakatinde mi gerçekleştiriliyor?			
56. Durumu kritik hastalara, tetkik, tahlil veya görüntüleme işlemleri işlemeleri sırasında bir sağlık personelinin refakat etmesi sağlanıyor mu?			
57. Temel yaşam desteği hizmeti sağlanabiliyor mu?			
58. İleri travma yaşam desteği hizmeti sağlanıyor mu?			
59. İleri kardiyak yaşam desteği hizmeti sağlanıyor mu?			
60. Yoğun bakım gerektirmeyen hastaların müşahede biriminde takibi yapılabilir mi?			
II. Seviye için değerlendirilir			
61. Triyaj ve Renk Kodu uygulaması yapılıyor mu?			
62. İlk kayıt, güvenlik ve triyaj uygulaması için yeterli alan ayrılmış mı?			
63. Triyaj uygulamasında öncelik sırasına göre kırmızı, sarı ve yeşil renkler kullanılıyor mu?			
64. Triyaj uygulaması bu konuda eğitim almış hemşire/sağlık memuru/ ATT tarafından mı yapılıyor (<i>sadece II.seviye için dikkate alınır</i>)?			
65. Uzman düzeyinde değerlendirme yapılıyor mu?			
66. Bilgisayarlı Tomografi, ultrasonografi gibi görüntüleme imkanları mevcut mu?			
67. Dahili acil branş havuz nöbeti tutuluyor mu? (Uzman tabip sayısı müstakil branş nöbeti için yetersiz olan kurumlarda değerlendirilecektir)			
68. Cerrahi acil branş havuz nöbeti tutuluyor mu? (Uzman tabip sayısı müstakil branş nöbeti için yetersiz olan kurumlarda değerlendirilecektir)			
69. Dahili ve cerrahi branşlardan birer uzman tabip günün her saatinde sağlık tesisinde bulunuyor mu? (özel sağlık tesisleri için değerlendirilecektir)			
I. ve II.Seviyeye ilave olarak III. Seviye için değerlendirilir			
70. Triyaj uygulaması tabip düzeyinde yapılıyor mu?			
71. Acil servis sorumlu uzman tabip nöbeti tutuluyor mu? (5 ve yukarı acil tıp uzmanı bulunan kurumlar için değerlendirilecektir.)			
72. İleri tetkikler için yeterli teknolojik kapasite mevcut mu?			

73. Altı ve üzeri uzman tabip bulunan branşlardan; iç hastalıkları, genel cerrahi, kadın doğum, çocuk sağlığı ve hastalıkları ortopedi ve travmatoloji beyin cerrahi, kardiyojoloji, nöroloji, anestezi ve reanimasyon gibi branşlarında müstakil acil branş nöbeti tutuluyor mu?			
74. 24 saat uzman düzeyinde acil sağlık hizmeti veriliyor mu?			
75. Acil serviste kritik ve yoğun hasta bakımını sağlayacak donanım mevcut mu (tercihlidir)?			
76. Acil servis hizmetlerinin etkin ve koordineli yürütülmesi ve hastaya ait bilgi paylaşımı için ortak kayıt sistemi kurulması için on-line bağlantıları tamamlanmış mı?			
77. İç hastalıkları, Genel cerrahi, Kadın hastalıkları ve Doğum ile çocuk sağlığı ve hastalıkları branşlarında müstakil acil branş nöbeti tutuluyor mu? (özel sağlık tesisleri için değerlendirilecektir)			
78. Hastane Afet Planı hazırlanmış mı?			
ACİL SERVİSİN GÜVENLİK DURUMU	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
I ve II. Seviye için Müşterek Değerlendirilir			
79. Acil servislerde güvenlik, resmi kolluk kuvveti ve özel güvenlik personeli vasıtası ile ve güvenlik kamerası desteği ile sağlanıyor mu?			
80. Tıbbi işlemlerin gerçekleştirildiği alanlara ve cerrahi müdahale, ameliyathane, yoğun bakım gibi kritik birimlere görevli personel dışında ilgisi olmayan kişilerin girmesi; ilgisine göre açılma özelliği olan kapılar konulmak suretiyle engelleniyor mu?			
81. Görevli personel, hasta, hasta yakını, ziyaretçi, ambulans, hasta nakil aracı veya sedye ile getirilen acil hastaların alındığı girişler gerekli idari ve teknik önlemler alınarak kontrol altında tutuluyor mu?			
82. Acil servisle ilişkili otopark alanlarında da yeterli ışıklandırma, gözetleme kameraları ve güvenlik personeli ile gerekli güvenlik önlemleri alınıyor mu?			

C - TIBBİ CİHAZ VE DONANIM DURUMU

GENEL TIBBİ DONANIM	EVET	HAYIR	AÇIKLAMA
I, II ve III seviye acil servisler için müşterek değerlendirilir			

1. <u>Acil servis alanına uygun</u>			
<ul style="list-style-type: none"> • Muayene masaları • Sedyeler (çeşitli pozisyonlara sokulabilen, serum askısı ve seygar oksijen tüpü taşıyabilen tipte), • Tekerlekli sandalye (yeteri kadar), 			
2. <u>Tıbbi cihaz ve ekipmanlar</u>			
<ul style="list-style-type: none"> • Manuel ya da duvara monteli tansiyon aletleri ve steteskop, , • Nabız pulse oksimetre, • Termometre, • Portable veya sabit oksijen, • Glukometre, • Taşınabilir veya duvara monte otoskop ve oftalmoskoplar, • Nebülizatör, • EKG cihazı, • Negatoskop ve sarı ışık kaynağı, 			
3. <u>Girişimsel işlemler için tıbbi ve cerrahi materyaller</u>			
<ul style="list-style-type: none"> • Damar yolu malzemeleri ve setler, • Farklı boylarda nazogastrik ve foley sondalar, • Gastrik lavaj aletleri ve geniş lümenli tüpler, • Erişkin ve pediatrik hazneli respiratuar maskeler, • Sütür ve küçük cerrahi müdahale setleri, • Epistaksis için gerekli olan malzemeler, • Kulak irrigasyon seti, • Alçı ve atel yapılabilmesi için gerekli olan malzeme ve setler, 			
4. <u>Görüntüleme cihazları</u>			
<ul style="list-style-type: none"> • Röntgen cihazı (acil servisten kolay ulaşılabilir yerde) 			
5. <u>Atık ürünler ve enfeksiyonlardan korunmak için</u>			
<ul style="list-style-type: none"> • Enfekte atıkların toplanabileceği çöp konteynırları, • Kesici aletlerin atılacağı kutular, • Kan ve hava yolu ile bulaşan hastalıklardan korunabilmek için gerekli olan maske, elbise, eldiven gibi kişisel korunma malzemeleri, 			
6. <u>İletişim</u>			
<ul style="list-style-type: none"> • Ambulanslar ile haberleşmek için komünikasyon sistemi var mı? 			
7. <u>Diğer donanım unsurları</u>			
<ul style="list-style-type: none"> • Çabuk bozulan ilaç ve malzemelerin muhafazası için buzdolabı, • Boy ve kilo ölçme aletleri, 			
8. Erişkin/çocuk için uygun tedavi protokolünü içeren hasta kartları mevcut mu?			
II. Seviye İçin Değerlendirilir			
9. <u>Acil servis alanına uygun</u>			
<ul style="list-style-type: none"> • Jinekolojik muayene masası (Kadın hastalıkları ve doğum branşı bulunan hastanelerde) 			
10. <u>Tıbbi cihaz ve ekipmanlar</u>			
<ul style="list-style-type: none"> • Jinekolojik muayene için gerekli olan malzemeler (Kadın hastalıkları ve doğum branşı bulunan hastanelerde) • İnfüzyon pompaları veya ayarlı ilaç infüzyon setleri, • Kan ve sıvı ısıtıcı cihaz intraosseöz iğneler (çocuk ve erişkin) 			

boylarda), <ul style="list-style-type: none"> • Erişkin ve çocuklar için lomber ponksiyon seti ile malzemeleri, • Jinekolojik muayene için gerekli olan malzemeler, 			
11. <u>Görüntüleme cihazları</u> <ul style="list-style-type: none"> • Acil servis içerisinde Röntgen cihazı ve ekipmanları, • Ultrasonografi (Hastane içerisinde ve ulaşılabilir olması yeterlidir) • Vasküler doppler (Hastane içerisinde ve ulaşılabilir olması yeterlidir) • Bilgisayarlı Tomografi (Hastane içerisinde olması yeterlidir) 			
12. <u>Diğer donanım unsurları</u> <ul style="list-style-type: none"> • Isıtıcı battaniyeler. 			
I ve II. Seviyeye ilave Olarak III. Seviye İçin Değerlendirilir			
13. <u>Tıbbi cihaz ve ekipmanlar</u> <ul style="list-style-type: none"> • Fizyolojik Monitör, • Tonometre (göz branşı olan hastanelerde zorunludur) • Biyomikroskop, slitlemp, ışık mikroskobu 8göz branşı olan hastanelerde zorunludur) 			
14. <u>Girişimsel işlemler için tıbbi ve cerrahi materyaller</u> <ul style="list-style-type: none"> • İntraosseöz iğneler (çocuk ve erişkin boylarda) 			
15. <u>Görüntüleme cihazları</u> <ul style="list-style-type: none"> • Seyyar röntgen cihazı (acil servis içerisinde) • Vasküler doppler ve ekokardiyografi özelliği olan ultrasonografi, 			
16. <u>İletişim</u> <ul style="list-style-type: none"> • Hastalar için hemşire çağırma sistemi (tercihli) 			
RESUSİTASYON ODASI İÇİN GEREKLİ TIBBİ DONANIM	EVET	HAYIR	AÇIKLAM
I, II ve III. Seviye İçin Müştereke Değerlendirilir.			
1. Acil obstetrik girişim ekipmanı var mı?			
2. <u>Havayolu malzemeleri</u> <ul style="list-style-type: none"> • 2.5-8.5 mm iç çaplı, kafalı ve kafsız endotrakeal tüpler, • Laringoskop takımları, • Combitube, • Oral ve nazal airwayler, • Aspirasyon sistemi, • Balon Valf Maske (Ambu) - erişkin, pediatrik ve infant boyutlarda, • LMA veya EOA 			
3. <u>Solunum ile ilgili malzemeler</u> <ul style="list-style-type: none"> • Oksijen tedavisi için gerekli olan nazal kanül, yüz maskesi ve seyyar oksijen tüpleri, • Pulse oksimetre, • Kapalı göğüs drenaj seti • Göğüs tüpü malzemeleri ve aletleri, • Transport Ventilator (tek kullanımlık olabilir), 			
4. <u>Dolaşım ile ilgili malzemeler</u> <ul style="list-style-type: none"> • Defibrilatör (Manuel ya da otomatik olabilir), • Monitör, • Noninvazif otomatik kan basıncı monitörleri, 			

<ul style="list-style-type: none"> • Manuel tansiyon aleti (Çocuk manşonlu), • IV kateterler, setler, tüpler, • 12 derivasyonlu EKG cihazı, • Kalp masajı tahtası (sert yüzeyli sedye kullanılıyor ise aranmaz), 			
<p>5. <u>Travma ve Diğer Resüsitasyon Girişimleri İçin</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Servikal boyunluklar - erişkin ve çocuk boylarda, • Kısa-uzun travma tahtası, • Çeşitli tipte üriner kateterler, idrar torbaları ve nazogastrik sondalar, 			
RESUSİTASYON ODASI İÇİN GEREKLİ TIBBİ DONANIM	EVET	HAYIR	AÇIKLAM
II.Seviye İçin Değerlendirilir			
<p>1. <u>Havayolu malzemeleri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Trakeostomi seti ve malzemeleri, • Krikotirotomi seti ve malzemeleri, 			
<p>2. <u>Solunum ile ilgili malzemeler</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Acil torakotomi seti ve aletleri, • Endotidal CO2 monitörü 			
<p>3. <u>Dolaşım ile ilgili malzemeler</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pediyatrik kaşıkları da olan monitor/defibrilatör, • Geçici eksternal pacemakerlar, • Kan/sıvı pompaları, • Santral venöz (CV) kateterleri ve takmak için gerekli olan malzemeler, • Santral venöz basınç (CVP) ölçümü için gerekli olan monitör, • Cut down seti ve malzemeleri, • Perikardiyosentez seti ve malzemeleri, 			
<p>4. <u>Travma ve Diğer Resüsitasyon Girişimleri İçin</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Peritoneal lavaj seti ve malzemeleri, 			
<p>5. <u>Diğer donanım unsurları</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Yeni doğan resusitasyonu için radyan ısıtıcılar 			
I.ve II. Seviyeye İlave Olarak III. Seviye İçin Değerlendirilir			
<p>1. <u>Havayolu malzemeleri</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Fiberoptik laringoskop, 			
<p>2. <u>Solunum ile ilgili malzemeler</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Peak flow metre, • BİPAB/CPAP ventilasyon sistemi, 			
<p>3. <u>Dolaşım ile ilgili malzemeler</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Pediyatrik ve internal kaşıkları, uygun eksternal pacemaker özelliği olan monitor/defibrilatör, • Transvenöz ve/veya transtorasik pacemaker cihazı, 			
<p>4. <u>Travma ve Diğer Resüsitasyon Girişimleri İçin</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Geniş lümenli tüpler (orogastrik ve nazogastrik) de dahil olmak üzere gastrik lavaj malzemeleri, • Hipotermi termometreleri, 			

5. <u>Diğer donanım unsurları</u>			
• Hastayı ısıtan ve serinleten battaniyeler,			

D. İLAÇ DURUMU

ASGARİ BULUNMASI GEREKEN İLAÇLAR	EVET	HAYIR	AÇIKLAMALAR
I, II ve III. Seviye İçin Müşterek Değerlendirilir			
1. Absorbanlar – Aktif kömür			
2. Anestezi indüksiyon ajanları – Benzodiazepinler (IV), Etomidat (IV), Barbitüratlar (IV)			
3. <u>Anestezikler</u>			
• İnfiltratif – Lidokain, Bupivakain, Prilokain, Ketamin (IV, IM)			
• Diğer anestezikler Propofol (IV)			
4. Paralizan ilaçlar			
5. Antihistaminikler (IV)			
6. Akciğerler ile ilgili preparatlar (Bronkodilatörler, Mukolitikler, Antikolinergikler, Nebulize steroidler – Budesonid vb)			
7. Antikonvülsanlar – Benzodiazepinler (IV), Fenitoin (IV), Valproik asit (IV)			
8. Elektrolit replasmanları Potasyum, Magnezyum, Ca (IV)			
9. <u>Gastrointestinal ilaçlar</u>			
• Antiasitler			
• Antispazmotikler			
• Laksatifler			
• Antiemetikler – Metoklopramid (IV/IM)			
• Trimetobenzamid (IM)			
• H ₂ reseptör blokerleri – Ranitidin, Famotidin			
• Proton pompa inhibitörleri – Omeprazol, Lanzoprazol, Pantoprazol			
• Gastrointestinal antihemorajikler – Somatostatin veya analogları			
10. <u>Göz, kulak, burun ve boğaz ilaçları</u>			
• Topikal anestezikler			
• Topikal antibiyotikler			
• Topikal midriyatik ajanlar			
• Topikal vazokonstriktörler			

<p><u>11. Kardiyovasküler ilaçlar</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Antiaritmik ilaçlar: • Sodyum kanal blokerleri – Grup 1b örn, Lidokain %2 (IV) • Potasyum kanal blokerleri: örn, Amiodaron (IV) • Kalsiyum kanal blokerleri – örn: Diltiazem (IV), • Beta-blokerler: - örn, Metoprolol (IV), Esmolol (IV) • Antihipertansif ajanlar – ACE inhibitörleri (kaptopril) • Diüretikler – Furosemid • Vazodilatatör ajanlar - Nitrogliserin (IV, SL, PO), Nitroprussid (IV) • Vazopressörler - Direkt etkili – Dobutamine, Miks etkililer – Dopamin 			
<p>12. İleri kardiyak yaşam desteği ile ilgili diğer ajanlar</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vazokonstriktör ajanlar – Adrenalin (IV) • Parasempatolitik ajanlar – Atropin sulfat (IV) • Sodyum bikarbonat (IV) 			
<p>13. <u>Koagülan ajanlar</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Antikoagülanlar – Fraksiyone heparin ya da düşük moleküler ağırlıklı heparin • Antiplateletler – Asetil Salisilik Asit 300 mg (PO), Clopidogrel (PO) • Antikoagülan antidotları – Protamin sülfat 			
<p>14. <u>Parenteral replasman sıvıları</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • %0.9 NaCl, Ringer laktat, %5 Dextroz, %20 Dextroz, %10 Dextroz • %30 Dextroz, Hipertonik saline - %3 NaCl 			
<p>15. <u>Psikoterapötik ilaçlar</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Haloperidol (IV), Olanzepin (IV) veya Biperiden (IV) 			
<p>16. <u>Sedatif – hipnotik ajanlar</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Benzodiazepinler (Diazepam) (IV), (Midazolam) (IV), Alprozolam (PO) • Barbitüratlar (IV) Thiopental (IV) • Etomidat (IV) 			
<p>16. Serumlar, toksoidler, aşılar ve antiveninler – Tetanoz aşısı</p>			
<p>17. <u>Sistemik kullanım için antibiyotikler</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Penisilin (IM) (Benzatin penisilin 1.200.000 IU ve 6.3.3 IU) • I. kuşak sefalosporinler – sefazolin sodyum (IV) • III. kuşak sefalosporin (IV), (Seftriakson 1 gr flk) • Aminoglikozid (IV) (Gentamisin 80 mg amp) • I. kuşak kinolonlar – Ciprofloksasin (IV) • II.kuşak kinolonlar – Moksifloksasin ve Levofloksasin (IV) • Beta Laktamlı Penisilinler (IV) • Makrolidler (IV) – Klaritromisin • Metranidazol (IV) 			
<p>18. İnsülinler ve diyabetik ajanlar</p>			
<p>19. <u>Hormonlar ve sentetik alt grupları</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • Adrenal glikokortikoidler – Metil prednizolon (IV), Deksametazon (IV) 			

• Glukagon			
20. <u>Kadın Hastalıkları ve Doğum ile ilgili ilaçlar</u>			
• Rho (D) immün globulin (Rho-Gam)			
• Oksitosik ilaçlar			
21. <u>Toksikoloji ile ilgili antidotlar</u>			
• Atropin (IV)			
• Naloksan (IV)			
• Flumazenil (IV)			
• NaHCO ₃ (IV) (TCA Zehirlenmesi)			
• N-Asetil sistein (PO veya IV)			
• Pralidoksim (IV)			
22. Trombolitik ajanlar – Streptokinaz, rt-PA, vb			
23. <u>Narkotik olmayan analjezikler ve antipiretikler</u>			
• Parasetamol (PO, IV)			
• Steroid olmayan anti-inflamatuar ajanlar (IM, IV)			
24. <u>Opiat analjezikler</u>			
• Morfin sülfat (IV/IM), Fentanil (IV), Meperidin (IV) vb.			
25. Kolinesteraz inhibitörleri			
26. Topikal antibiyotikler (örn. Fusidik asit)			
27. Topikal kanama durdurucu ajanlar			
28. Vitaminler – Vitamin K (IV-IM), Vitamin B1 (Tiamin)			
29. Volüm genişleticiler – Sentetik Nişasta ve Jelatin solüsyonları			
30. <u>Hiperamonyemi acil tedavisi için</u>			
• Neomisin, Metronidazol, Vankomisin			
• Laktuloz, Sodyum Benzoat/Sodyum Fenilasetat (PO,IV)			
• L-Arginin, L-Karninin			

Değerlendirme Sonucu :

I. Seviye Acil Servis : Uygun Uygun Değil Açıklama:

II. Seviye Acil Servis: Uygun Uygun Değil Açıklama:

III. Seviye Acil Servis : Uygun Uygun Değil Açıklama:

Komisyonunun görüşleri :

.....
.....
.....

Komisyon Üyeleri :

Üye
Üye
Adı-Soyadı (imza)
Adı-Soyadı (imza)

Üye
Adı-Soyadı (imza)

Üye
Komisyon Başkanı

Üye

Adı-Soyadı (imza)
Adı-Soyadı (imza)

Adı-Soyadı (imza)

EK-8

HASTA BİLGİLENDİRME FORMU

..... HASTANESİ

BİLGİLER	HASTA	YAKINI
Adı		
Soyadı		
T.C. Kimlik No		
Baba Adı		
Anne Adı		
Doğum yeri		
Doğum Tarihi		
Ev Telefonu		
Cep Telefonu		
Adresi		

SOSYAL GÜVENCESİ

- SGK (Bağ-Kur – E.S – S.S.K)
 Yeşil Kart
 Kamu Çalışanı (aktif çalışan ve aile fertleri)
 Ücretli
 Diğer.....

Herhangi bir sosyal güvencemin olmaması ve/veya resmi evraklarımın yanımda olmaması ya da müstehaklık alınmaması nedeniyle hastanenizden adıma ve/veya yakınımaya yapılacak tedavi kaydının ücretli olarak yapıldığı bu form ile şahsıma bildirilmiştir.

... / ... / 20...
Tebliğ Eden (kurum yetkilisi)
Yakını

İmza/Kaşe

... / ... / 20....
Hasta / Hasta

Adı-soyadı- İmza

EK-1
ACIL SERVİSLERDE BULUNDURULMASI GEREKEN ALAN / BİRİM / YATAK / PE
STANDARDI

		Seviye I	Seviye II	S	
Tanım		Acil servis hizmetlerinin nöbetçi uzman tabibin denetim ve gözetiminde, ağırlıklı olarak pratisyen tabiplerce 24 saat kesintisiz hizmet esasına dayalı olarak yürütüldüğü, ilgili branşlarda uzman tabip hizmeti gerektiren hastaların bu ihtiyaçlarının icap nöbeti (evde nöbet) yöntemi ile karşılandığı, üst düzey bakım gerektiren hastaların stabilizasyonu sağlandıktan sonra ileri seviyeli acil servislerin bulunduğu sağlık tesislerine sevk edildiği, daha çok ayakta stabil hastaların muayene, tetkik ve tedavilerinin yapılabilirdiği, gerektiğinde kısa süreli müşahedenin sağlanabildiği acil servisler.	Acil hastaların pratisyen tabiplerce karşılandığı, dahili veya cerrahi branşlardan en az birer uzmanın sorumluluğunda, 24 saat kesintisiz hizmet esasına dayalı olarak uzman düzeyinde acil sağlık hizmetinin verilebildiği, diğer branş uzmanlarının ise ihtiyaca göre icap (evde nöbet) yöntemi ile acil sağlık hizmeti sunduğu acil servisler.	Bünyesinde cerrahi, Kadın Doğum, Çocuk Hastalıkları, Travmatoloji, Kardiyoloji, Reanimasyon branşlara ilave yoğunluğuna diğer branşlar kesintisiz hizmet olarak uzman sağlık hizmet servisler.	
Tedavi alanı		400 m ² ye kadar	400–800 m ²	800	
Bekleme alanı (m²)		30–50 m ²	50–100 m ²	100	
		I.Seviye	I.Seviyeye ilave olarak;	I ve II. seviye	
Bulunması gereken birimler		*Muayene alanları *Resüsitasyon odası *Müşahede odası, *Müdahale odası, *112 istasyon birimi (Bakanlık hastaneleri için zorunludur)	*Triyaj (Hemşire/ATT/sağlık memuru düzeyinde), *Primer tedavi birimi, *Görüntüleme Ünitesi, *İzolasyon/Dekontaminasyon Odası	*Triyaj (tabipler) *Travma odası *Kritik- Yoğun bakım (tercihli) *Muayene Odası için)	
Müşahede odası yatak sayısı		4–6	6–12		
		I. Seviye	I. Seviyeye ilave olarak	I. ve II. seviye	
Verilmesi gereken sağlık hizmeti		*Temel Yaşam Desteği, *İleri Travma Yaşam Desteği, *İleri Kardiyak Yaşam Desteği, *Yoğun bakım gerektirmeyen hastaların müşahede biriminde takibi. *Ayaktan hasta bakımı.	*Uzman düzeyinde değerlendirme, *Bilgisayarlı tomografi, ultrasonografi gibi görüntüleme imkanları.	*İleri tetkik *24 saat uzman tabip hizmeti. *Kritik ve yoğun bakım sağlayacak doktor	
Pers onel	Tab ip /	Kamu Sağlık Tesisleri			
		1–2	2–4		

Durumu	Asistan	(Her vardiya için)			
		Özel Sağlık Tesisleri (Her vardiya için)	1-2	1-2	
	Hemşire / AT T / Sağlık Memuru	Kamu Sağlık Tesisleri (Her vardiya için)	1-2	2-7	
		Özel Sağlık Tesisleri (Her vardiya için)	1-2	1-2	
Helikopter Ambulans için alan ayrılması		1 adet helipet alanı (Fiziki şartları uygun olan hastaneler için geçerlidir)	1 adet helipet alanı (Fiziki şartları uygun olan hastaneler için geçerlidir)	1 adet helipet alanı (Fiziki şartları uygun olan hastaneler için geçerlidir)	

EK-4

ACİL SERVİSLERİN BÜNYESİNDE BULUNAN BİRİMLER VE ALANLAR

Resusitasyon odası: Herhangi bir nedenle solunum ve kardiyak arrest olan, ya da olma ihtimali yüksek olan, travma nedeni ile acil servise başvuran, kanaması olan, zehirlenme nedeni ile acil servise getirilen, şuuru kapalı olan, ambulans ile hastaneye getirilen hastaların ilk muayene ve tedavisinin yapıldığı alan.

Hasta muayene alanları: Ayaktan gelen hastaların muayene, teşhis ve tedavisinin yapıldığı müstakil oda ya da paravanla bölünmüş alan.

Müşahede odası/alanı: Gerek resusitasyon odası gerekse hasta muayene odalarında ilk muayene ve tedavilerinin yapılıp kesin taburcu ve/veya yatış endikasyonu verilemeyen hastaların en fazla 12 saat süreyle bakım ve tedavisinin yapıldığı alan.

Müdahale odası/alanı: Her türlü sütür atma ve alma, alçı ve benzeri küçük cerrahi işlemlerinin yapılabildiği oda.

Bekleme alanı: Hasta yakınlarının beklemesi için oluşturulan, pencere, acil girişine ve kantine yakın, sıcak ve soğuktan korumalı, ergonomik oturma düzeninin olduğu alan.

Triyaj alanı: Tabip, acil tıp teknisyeni, hemşire ya da sağlık memurunun (toplum sağlığı) acil serviste görevli tabip ile koordineli olarak çalıştığı, acile başvuran hastaların karşılandığı, tedavi önceliğinin belirlendiği ve hangi bölümde, kim tarafından tedavi edileceğine karar verildiği birimdir.

Kritik hasta bakım birimi: İlk resusitasyon ve tedavisi yapılan ve halen stabil olmayan hastaların 24 saati geçmemek şartı ile takip ve tedavilerinin yapıldığı alan.

Primer tedavi birimi: Acil servise ayaktan başvuran, tetkik ihtiyacı olmayan, anamnez ve muayene ile tedavisi planlanabilen hastaların bakıldığı alandır.

Görüntüleme ünitesi: Mobil ve sabit röntgen, BT, USG gibi tıbbi donanımlı, acil servis hastalarına 24 saat hizmet verebilen, acil servise yakın ya da içinde konuşlandırılmış birim.

Travma odası/alanı: Herhangi bir nedenle travma geçirmiş hastaların ilk muayene, tedavi ve bakımlarının yapıldığı, ileri travma yaşam desteği kapsamında girişimsel işlemlerin yapıldığı yerlerdir.

Tedavi alanı: Bekleme alanı, destek alanı, görüntüleme ünitesi ve laboratuvarlar hariç olmak üzere acil serviste hastalara tanı ve tedavi girişimlerinin yapıldığı tüm alanların toplamı.

Dekontaminasyon/Arındırma odası/alanı: Nükleer, kimyasal ve biyolojik ajanlara maruz kalanların dekontaminasyonlarının sağlandığı, uygun miktarda duş bulunan alanlardır.

112 İstasyon Birimi: Hastane acil servisleri ve birinci basamak sağlık kuruluşları ile entegre olarak 24 saat kesintisiz ambulans ve acil sağlık hizmeti veren B tipi istasyon ve ekibi için ayrılan, acil servis bünyesindeki en az bir odalı alandır.

[R.G. 16 Ekim 2009 – 27378]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

İlân

Adalet Bakanlığından :

MÜNHAL NOTERLİK

2008 yılı gayrisafi geliri 1.295.258,50-TL. olan birinci sınıf Bakırköy Onbeşinci Noterliği 28 Kasım 2009 tarihinde yaş tahdidi nediniyle boşalacaktır.

1512 sayılı Noterlik Kanununun 22 ve müteakip maddeleri gereğince Birinci Sınıf noterlerden bu noterliklere atanmaya istekli olanların ilan tarihinden itibaren bir ay içinde Bakanlığımıza veya buldukları yer Cumhuriyet Başsavcılıklarına başvurmaları gerekmektedir.

Posta ile doğrudan doğruya Bakanlığa gönderilmiş olan dilekçeler başvurma süresi içinde Bakanlığa gelmediği takdirde atama işleminde nazara alınmaz.

Noterlik Kanununun 22 nci maddesinin 2 nci fıkrası uyarınca ilan olunur.

[R.G. 15 Ekim 2009 – 27377]

— • —

 [İçindekilere dön](#)

Adalet Bakanlığı Merkez ve Taşra Birimleri Faks Server Numaraları

ADALET BAKANLIĞI MERKEZ ve TAŞRA BİRİMLERİ FAKS SERVER NUMARALARI				
Sıra No	Birim adı	Eski Faks numarası	Yeni faks numarası	GELEN FAKSLARIN YÖNLENDİRİLDİĞİ E-MAIL ADRESLERİ
1	ÖZEL KALEM (Büro)	2968800	2932200	fax_ozel_kalem@adalet.gov.tr
2	ÖZEL KALEM (Özet Kalem Müdürü)	2968801	2932201	fax_ozel_kalem_mudur@adalet.gov.tr
3	MÜSTEŞARLIK	2968803	2932202	fax_mustesarik@adalet.gov.tr
4	BİLGİ EDİNME FAKS NUMARASI	2968896	2932203	bilgiedinme@adalet.gov.tr
5	BİLGİ EDİNME FAKS NUMARASI	2968897		bilgiedinme@adalet.gov.tr
6	TEFTİŞ KURULU BAŞKANLIĞI	2968806	2932204	fax_tefis_kurulu@adalet.gov.tr
7	CEZA İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	2968811	2932205	fax_ceza_isleri@adalet.gov.tr
8	HUKUK İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	2968814	2932206	fax_hukuk_isleri@adalet.gov.tr
9	PERSONEL GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	2968817	2932207	fax_personel@adalet.gov.tr
10	PERSONEL İŞLEMLER BR.	2968820	2932208	fax_personel_islemler@adalet.gov.tr
11	ÇTE	2968826	2932209	fax_cte@adalet.gov.tr
12	ADLI SİCİL VE İSTATİSTİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	2968834	2932210	fax_adli_sicil@adalet.gov.tr
13	KANUNLAR GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	2968838	2932211	fax_kanunlar@adalet.gov.tr
14	ULUSL HUK. DİŞ İLİŞK. GEN. MD.	2968839	2932212	fax_ulusl_huk_dis_ils_on_md@adalet.gov.tr
15	AVRUPA BİRLİĞİ GEN. MD.	2968842	2932213	fax_avrupa_birligi@adalet.gov.tr
16	İDARI MALİ İŞLER DAİRE BŞK. Sekreterlik	2968843	2932214	fax_idari_mali_isler@adalet.gov.tr
17	EĞİTİM DAİRESİ BŞK	2968846	2932215	fax_egitim@adalet.gov.tr
18	BASIN MÜŞAVİRLİĞİ	2968847	2932216	fax_basin_musavirligi@adalet.gov.tr
19	STRATEJİ GELİŞTİRME BAŞKANLIĞI (APK)	2968848	2932217	fax_apk@adalet.gov.tr
20	TEKNİK İŞLER DAİRE BŞK.	2968849	2932218	fax_teknik_isler@adalet.gov.tr
21	SAVUNMA SEKRETERLİĞİ	2968850	2932219	fax_savunma_sekreterligi@adalet.gov.tr
22	SAVUNMA SEKRETERLİĞİ kriz odası	2968852	2932220	fax_savunma_sekr_kriz@adalet.gov.tr
23	YAYIN İŞLERİ DAİRE BAŞKANLIĞI	2968853	2932221	fax_yayin_isleri@adalet.gov.tr
24	BİLGİ İŞLEM DAİRE BAŞKANLIĞI	2968855	2932222	fax_bilgi_islem@adalet.gov.tr
25	BİDB-İdari İşler Müdürlüğü		2932223	
26	BİDB-yardım mezesi girme talep	2968866	2932224	
27	BİDB-donanım arıza talep	2968877	2932225	fax_donanim
31	Adana Adliyesi	2968860	2932230	abbadanacs@adalet.gov.tr
32	Bursa Adliyesi	2968862	2932231	abbburacs@adalet.gov.tr
33	Kayseri Adliyesi	2968864	2932232	abbkaysenacs@adalet.gov.tr
34	Konya Adliyesi	2968868	2932233	abbkonyacs@adalet.gov.tr
35	Mersin Adliyesi	2968867	2932234	abblmersinacs@adalet.gov.tr
36	İzmir Adliyesi	2968860	2932235	abbizmiracs@adalet.gov.tr
37	Gaziantep Adliyesi	2968863	2932236	abbgaziantepacs@adalet.gov.tr
38	Sakarya Adliyesi	2968864	2932237	abbsakaryacs@adalet.gov.tr
39	Samsun Adliyesi	2968865	2932238	abbsamsunacs@adalet.gov.tr

Duyuru

17 Ekim 2009 tarih ve 27379 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan,

- Türkiye Cumhuriyeti Genel Kurmay Başkanlığı ile Kore Cumhuriyeti Milli Savunma Bakanlığı Arasında Personelin Sosyal ve Kültürel Amaçlı Mübadelesine İlişkin Protokolün Onaylanmasına Dair 2009/15453 Sayılı Milletlerarası Andlaşma,

- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Bosna – Hersek Bakanlar Kurulu Arasında İşbirliği Protokolünün Onaylanmasına Dair 2009/15458 Sayılı Milletlerarası Andlaşma,

24 Ekim 2009 tarih ve 27386 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan,

- Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Arasında İmzalanan 20/7/2006 Tarihli Ekonomik ve Mali İşbirliği Protokolüne 2. Ek Protokolün Onaylanması

Hakkında 2009/15523 Sayılı Milletlerarası Andlaşma, yer darlığı nedeniyle Bülten'e alınamamıştır.